

**@voimaantunutmies – Instagram-satiiria
sukupuolinormeista**

Riikka Lehtinen
Pro gradu -tutkielma
Digitaalisen kulttuurin, maiseman ja kulttuuriperinnön tutkinto-ohjelma
Digitaalinen kulttuuri
Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos
Humanistinen tiedekunta
Turun yliopisto
Elokuu 2023

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos / humanistinen tiedekunta

LEHTINEN, RIIKKA: @voimaantunutmies - Instagram-satiiria sukupuolinormeista

Pro gradu, 92 s.

Digitaalinen kulttuuri

Elokuu 2023

Tässä tutkimuksessa tarkastelen @voimaantunutmies-Instagram-tiliä, joka käyttää satiirisia meemejä sukupuolinormien kritiikkiin. Myös tilin meemien kommentoijat jäljittelevät sukupuoliroolit kääntävää satiiria. Tavoitteenani tutkimuksessa on selvittää, minkälaisia sukupuolistereotyyppioita @voimaantunutmies-tilin meemeistä voidaan havaita, sekä miten tilin meemit kytkeytyvät aikaansa, miten tilin meemejä voidaan luokitella, ja mitä valituista kommentaareista voi sanoa yhdessä meemien kanssa. Pääpaino taustoittavassa teoriassa on Internet-meemeissä, satiirissa, sukupuolinormeissa ja -stereotyyppioissa.

Tutkimuksen primääriaineisto kattaa 294 meemiä aikaväliltä 11.3.2022–18.10.2022. Aineiston keräsin talteen aikavälillä 4.10.2022–19.1.2023. Käytän sekä laadullisia että määrällisiä menetelmiä, ja lisäksi yhdistelen analyysivaiheessa molempia. Tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää aineistoa monipuolisesti sekä määrällisen että laadullisen analyysin avulla. Voidaan myös puhua monimenetelmäisestä tutkimuksesta. Määrällisessä tutkimusvaiheessa aineisto on tiivistetty kaavioihin ja taulukoihin, ja se toimii pohjana myöhemmälle analyysille. Laadullisessa vaiheessa hyödynnän teemoittelua, joka auttaa tunnistamaan meemien aihepiirejä. Teemoja oli yhteensä 6 mahdollisine alateemoineen. Tutkimuksessa käytetään myös lähilukua meemien analysoimiseen sekä netnografista tutkimusta meemien kommenttien analysointiin.

Tulosten perusteella @voimaantunutmies-tilin meemit käsittelivät monenlaisia sukupuolistereotyyppioita satiirin avulla. Ne käyttivät ironiaa, sarkasmia ja karikatyyrejä tarkastellessaan sukupuolta ja sukupuolirooleja. Meemit herättivät jonkin verran keskustelua sukupuolirooleista, ja kommentoijat tekivät sen matkimalla tilille ominaista satiirista tyyliä luomalla karrikoituja kuvauksia kuvitelluista henkilöistä ja tapahtumista. Tavoitteena niin meemeillä kuin kommentaareilla on paljastaa perinteisten sukupuoliroolien absurdateetti ja haastaa niitä. Niiden tarkoituksena voi olla keskustelun herättäminen ja perinteisten sukupuoliroolien kritisointi, mutta ne voivat myös luoda tahallista tai tarkoitukseton vastakkainasettelua. Satiirilla osoitettu kritiikki voi auttaa ymmärtämään sukupuolten välisen tasa-arvon tärkeyttä ja haastaa nykyisiä sukupuolirooleja. Meemit myös kytkeytyivät aikaansa monin tavoin, ja tästä esimerkkinä esimerkiksi nostamani ajankohtaiset uutisartikkelit. Jatkotutkimuksen kannalta kiinnostava käsite ja ilmiö on Internet-satiirin potentiaali synnyttää ketju satiirisia sisältöjä ja luoda niin sanottu "satiiriliike".

Avainsanat: Internetmeemit, kuvameemit, satiiri, sukupuolistereotyyppiat, sukupuolinormit

Sisällysluettelo

1 Johdanto	4
1.1 Tutkimuksen aihe	4
1.2 Tutkimuskysymykset ja rajaus	5
1.3 Tutkimuksen taustaa	5
1.4 Aineisto ja metodit	6
1.5 Tutkimusetiikka	8
2 Tutkimuskirjallisuus ja käsitteiden avaaminen	9
2.1 Sukupuolinormit & -stereotypiat	9
2.2 Satiiri	11
2.3 Meemit	13
3 Määrällinen osuus	19
3.1 Tilin ajallinen kehitys ja meemien suosio	20
3.2 Kommenttien ajallinen kehitys	22
3.3 Teemojen muodostaminen ja yleisyys aineistossa	23
4 Teemat - laadullinen osuus	27
4.1 Sukupuolittunut kieli ja sanonnat	27
4.2 Älykkyys, kyvyt ja taidot	32
4.3. Sovelias pukeutuminen, ihokarvoitus ja pukeutumiseen liittyvä holhous	44
4.4. Stereotyyppinen seksuaalisuus, seksuaaliset tarpeet ja seksuaalinen tasa-arvo	53
4.5 Sukupuolittuneet tavat, normit ja perinteet	63
4.6 Vanhemmuus ja sankaruus arjessa ja urheilussa	68
5 Johtopäätökset	72
Lähteet	78
Aineisto	78
Media-aineisto	78
Tutkimuskirjallisuus	80
Lyhenteet	92

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen aihe

“Tiskaathan kuppisi!!! Isäsi ei ole töissä täällä!!!”¹

Tässä tutkimuksessa tarkastelen @voimaantunutmies-Instagram-tiliä, joka käyttää satiirisia meemejä sukupuolinormien kritiikkiin. Tutkimallani @voimaantunutmies tilillä on 27.8.2023 mennessä 54,1 tuhatta seuraajaa ja 556 julkaisua². Yksinkertaistettuna @voimaantunutmies tilin meemit pyrkivät kääntämään perinteiset sukupuolinormit nurin niskoin.

Mielenkiintoisesti myös tilin meemien kommentoijat näyttävät jäljittelevän sukupuoliroolit kääntävää satiiria, eli tilille tyypillistä satiiria tuottaa myös osa meemien vastaanottajista. Tavoitteenani on selvittää, minkälaisia sukupuolistereotypioita @voimaantunutmies-tilin meemeistä voidaan havaita, miten tilin meemit kytkeytyvät aikaansa, sekä miten tilin meemejä voidaan luokitella, ja mitä valituista kommentteista voi sanoa yhdessä valitun meemin kanssa.

Tutkimuksen primääriaineisto kattaa 294 meemiä aikaväliltä 11.3.2022–18.10.2022. Aineiston keräsin talteen aikavälillä 4.10.2022–19.1.2023. Käytän sekä laadullisia että määrällisiä menetelmiä, ja lisäksi yhdistelen analyysivaiheessa molempia. Voidaan myös näin ollen puhua monimenetelmäisestä tutkimuksesta. Monimenetelmäisyydellä pyrin ymmärtämään aineistoa laaja-alaisemmin. Pääpaino taustoittavassa teoriassa on Internet-meemeissä, satiirissa, sukupuolinormeissa ja -stereotypioissa.

Tulosten perusteella @voimaantunutmies-tilin meemit käsittelevät monenlaisia sukupuolistereotypioita satiirin avulla. Ne käyttävät ironiaa, sarkasmia ja karikatyyrejä tarkastellessaan sukupuolta ja sukupuolirooleja. Valitut kommentit osoittavat, että meemit herättävät jonkin verran keskustelua sukupuolirooleista ja kommentoijat tekivät sen matkimalla tilille ominaista satiirista tyyliä luomalla karrikoituja kuvauksia kuvitelluista henkilöistä ja tapahtumista. Tavoitteena niin meemeillä kuin kommenteilla on paljastaa perinteisten sukupuoliroolien absurdateetti ja haastaa niitä. On hyvä huomata, että ilmaisut ovat yksittäisten ihmisten luomia ja voivat herättää vahvoja reaktioita. Niiden tarkoituksena voi olla keskustelun herättäminen ja perinteisten sukupuoliroolien kritisointi, mutta ne voivat myös luoda tahallista tai tarkoituksetonta vastakkainasettelua.

¹ Sitaatti on @voimaantunutmies-tilin 31.8.2022 julkaiseman meemin kuvatekstistä.

² Instagram -@voimaantunutmies <[voimaantunut mies \(@voimaantunutmies\) | Instagram](#)> (seuraaja- ja julkaisumäärät tarkistettu 27.8.2023).

Satiirilla osoitettu kritiikki voi joka tapauksessa auttaa ymmärtämään sukupuolten tasa-arvon tärkeyttä ja haastaa nykyisiä sukupuolirooleja. Meemit myös kytkeytyivät aikaansa monin tavoin, ja tästä esimerkkeinä esimerkiksi ajankohtaiset uutisartikkelit, joita nostan niin määrällisessä kuin laadullisessa osuudessa esiin. Meemejä onnistuin luokittelemaan aiheiden/aihepiirien perusteella, ja tästä esimerkkeinä ovat teemoitteluni myötä koostamani pääteemat ja niiden mahdolliset alateemat.

Kiinnostavana ilmiönä ja käsitteenä myös jatkotutkimuksen kannalta oli, että Internet-satiirilla on potentiaalia synnyttää ketju satiirisia sisältöjä, toisin sanoen luoda “satiiriliike”.

1.2 Tutkimuskysymykset ja rajaus

Päätutkimuskysymyksenä tutkielmassani on minkälaisia sukupuolistereotyyppioita @voimaantunutmies-tilin meemeistä voidaan havaita?

Alakysymyksinä

- Miten tilin meemejä voidaan luokitella?
- Mitä valituista kommentteista voi sanoa yhdessä valitun meemin kanssa?
- Miten tilin meemit kytkeytyvät aikaansa?

Rajaukseni kattaa 294 meemiä, tilin vanhimmasta meemistä kohti uudempia. Tavoitteenani on löytää mahdollisia yleisiä teemoja ja sukupuolistereotyyppioita eri meemien takana. Tämän jälkeen tulkiten näitä teemoja ja pyrin liittämään ne ympäröivään aikaansa.

@voimaantunutmies on inspiroitunut alunperin vastaavasta Twitter-tilistä: @manwhohasitall³. “Man who has it all” löytyy myös mm. Facebookista. Instagramin lisäksi @voimaantunutmies-tilillä on myös esimerkiksi Twitter-tili, mutta rajauksen vuoksi en tarkastele kuin ainoastaan @voimaantunutmies Instagram-tiliä.

1.3 Tutkimuksen taustaa

Kiinnostuin @voimaantunutmies tilin tutkimisesta useiden eri vaiheiden kautta. Aikaisempi yhteiskuntatutkimuksen ja nykyisen digitaalisen kulttuurin yhdistelmä oli sopiva maaperä aiheen ja tutkimuskysymysten heräämiselle. Osaltaan tutkimuskysymysten muodostumiseen ovat vaikuttaneet myös postfeminismin ja verkkoaktiivisuuden sekä verkkokeskustelukulttuurien

³ Twitter, ManWhoHasItAll, <https://twitter.com/manwhohasitall>.

kurssit. Lisäksi digitaalisen kulttuurin opintojen myötä olen ymmärtänyt että meemit voivat olla paljon muutakin kuin vain hassuja kuvia. Seurasin @voimaantunutmies tiliä jo jonkin aikaa ennen kuin oivalsin haluavani ymmärtää syvemmin kyseistä Instagram-ilmiötä. Etenkin tilin meemien nurinkurinen yllättävyys mutta samalla tietynlainen oivaltavuus sai minut seuraamaan tiliä. Pohjimmiltani olen myös kiinnostunut syistä yhteiskunnallisen eriarvoisuuden ja epätasa-arvon taustalla. Lisäksi minua kiinnostaa stereotypiat ja normit, sekä aktivismin ja vaikuttamisen eri muodot.

Koska halusin graduni olevan henkilökohtaisen kiinnostukseni lisäksi ajankohtainen, gradussani käsiteltävät aiheet kuten sukupuolten tasa-arvo, sukupuolinormit, meemit sekä mediavaikuttamisen eri keinot ovat olleet myös viimeaikoina hyvinkin esillä⁴. Havaitsin, että osa @voimaantunutmies tilin meemeistä käsittelee aiheita jotka olivat juuri olleet esillä mediassa ja yleisessä keskustelussa. Viimeisin vahvistus tämän gradun jatkamiselle oli Sitran verkkosivuilla julkaistu ”Meemit ovat satiiria steroideilla” artikkeli⁵.

Lisäksi Instagram on sosiaalinen verkosto, jolla on yksi tämän päivän aktiivisimmista yhteisöistä⁶ ja sosiaalinen media on tullut yhä tärkeämmäksi alustaksi jolla käydään keskustelua yhteiskunnallisista kysymyksistä. Minua kiinnostaakin miten meemit voivat liittyä osaksi tätä yhteiskunnallista keskustelua, ja miten vanhat ajattelutavat ja käsitykset sukupuolesta sopeutuvat ja vaikuttavat uusiin viestinnän muotoihin, erityisesti internetin ja digitaalisen kulttuurin kontekstissa. Olen kiinnostunut myös siitä, miten sukupuoli-ideologiat ilmenevät ja muuttuvat uusissa tekstuaalisissa ja vuorovaikutteisissa muodoissa, joita Internet tarjoaa.

Voisi toisin sanoen kysyä; mikä on meemien todellinen voima?

1.4 Aineisto ja metodit

Keräsin aineistoni Instagramin @voimaantunutmies - tililtä. Tämä primääriaineisto kattaa 294 meemiä aikaväliltä 11.3.2022-18.10.2022. Aineiston keräsin talteen aikavälillä 4.10.2022-19.1.2023. Minulla on sekä meemikollaaseja, että kuvakaappaukset jokaisesta

⁴ Ks. esim. Storås, Helsingin Sanomat, 3.6.2023 <[Arkkitehdit ymmärsivät ennen muita kaavan, jolla nykypäivänä tehdään rahaa ja hankitaan valtaa sosiaalisessa mediassa. - HS Visio | HS.fi](#)>

⁵ Vahti, Sitra, 05.06.2020. <[Meemit ovat satiiria steroideilla - Sitra](#)>

⁶ Gi-Quintana & Vida Le León 2021, 19.

meemistä erikseen. Tilin ensimmäinen meemi on julkaistu 11.3.2022 ja niitä tulee koko ajan lisää⁷.

Tässä tutkimuksessa käytän sekä laadullisia että määrällisiä menetelmiä, ja lisäksi yhdistelen analyysivaiheessa molempia. Voidaan myös näin ollen puhua monimenetelmäisestä tutkimuksesta. Monimenetelmäisyydellä pyrin ymmärtämään aineistoa laaja-alaisemmin tutustumalla siihen niin määrällisen kuin laadullisen analyysin kautta.

Ensimmäisessä osuudessa määrällisellä, eli kvantitatiivisella tutkimuksella kiteytin aineistoni helpommin ymmärrettävään muotoon, kuten helposti hahmotettaviksi kaavioiksi ja taulukoiksi⁸. Määrällisellä aineistolla pyrin myös myöhemmin perustelevaan analyysivaiheessa tekemiäni nostoja.

Laadullisessa, eli kvalitatiivisessa tutkimuksen vaiheessa hyödynnän teemoittelua.

Teemoittelu auttaa meemien aihepiirien eli teemojen hahmottamisessa⁹. Yleensä teemoja muodostetaan aineistolähtöisesti hakemalla aineistosta sen osia yhdistäviä tekijöitä ja lajittelemalla niitä eri teemoihin¹⁰. Tässä työn vaiheessa esitän aineistosta teemoittelun avulla nostamiani teemoja ja analysoin niitä tarkemmin. Konkreettisesti aineiston jaottelussa ja teemoittelun tukena hyödynsin TagSpaces-sovellusta, kuten toinen ohjaajani Jenna Peltonen Pro gradussaan *Koronameemien ensimmäinen aalto Facebookin Korona-lore-ryhmässä*. Graduuni otan lisäksi vaikutteita Peltosen työstä. Tagit joilla lajittelin meemejä, kuvaavat aiheita ja termejä jotka meemeissä esiintyivät. Meemien lajittelun jälkeen taulukoin kaikki tagit yksitellen Exceliin, jotta näkisin, mitkä meemeissä esiintyvistä aiheista ja termeistä olivat yleisimpiä. Tämän jälkeen yhdistelin samankaltaiset tagit samojen teemojen alle, ja näin myös pääteemat alkoivat vähitellen muodostua. Huomionarvoista tässä on se, että tagit ovat minun oman arvioimiseni ja luovan luokittelun tulosta. Lisäksi huomauttaisin, että huolellisesta lajittelusta ja luokittelusta huolimatta meemit saattavat sopia useammankin eri teeman ja aihepiirin alle.

Pureudun meemien ja teemojen analyysiin lähiluvun avulla. Lähiluku perustuu kohteen merkitysten tulkintaan sen yksityiskohtaisen analyysin kautta¹¹. Meemien kommentteja taas lähestyn netnografisen tutkimuksen tapaan. Netnografia on tutkimusmenetelmä, joka

⁷ Viimeisin tarkistus tilin aktiivisuudesta 20.3.2023.

⁸ Nummenmaa, Holopainen & Pulkkinen 2014, 22.

⁹ Jyväskylän yliopiston Koppa. Teemoittelu. 2023.

¹⁰ Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006. <https://www.fsd.tuni.fi/metelmaopetus/kvali/L7_3_4.html>.

¹¹ Ks. esim. Jyväskylän yliopiston Koppa. Lähiluku. 2015.

<<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/metelmapolkuja/metelmapolku/aineiston-analysimenetelmat/lahiluku>>.

keskittyy verkko- ja digitaalisten yhteisöjen vuorovaikutuksen ja käyttäytymisen analysointiin. Se hyödyntää etnografian periaatteita ja soveltaa niitä verkkoympäristöön. Netnografialla pyritään ymmärtämään, kuvaamaan ja selittämään verkko- ja digitaalisten yhteisöjen sosiaalisia rakenteita, normeja, käytäntöjä ja kulttuuria. Netnografia sisältää useita menetelmiä, kuten havainnointia, osallistuvaa havainnointia, keskusteluanalyysiä ja aineistolähtöistä analyysiä. Tutkijat voivat esimerkiksi seurata ja tallentaa verkkokeskusteluja, tarkastella verkkoyhteisöjen vuorovaikutusmalleja, analysoida käyttäjien tuottamaa sisältöä ja tutkia yhteisön normeja ja arvoja.¹²

1.5 Tutkimusetiikka

Sosiaalisen median käyttäjämäärät ovat viime vuosina kasvaneet räjähdysmäisesti. Siksi myös sosiaalisen median alustat, kuten Twitter ja Instagram, ovat potentiaalisia lähteitä rikkaana ja luonnollisesti esiintyville tiedoille. Tutkijoilla on mahdollisuuksia kerätä tietoaaineistoja, joiden keräämiseen olisi aikaisemmin kulunut huomattavasti enemmän resursseja ja aikaa. Siksi siihen liittyy myös vastuu varmistaa, että tietojen hankinnassa ja käytössä noudatetaan korkeimpia eettisiä normeja.¹³ Tutkija voi esimerkiksi haluta raportoida tutkimustuloksia aineistoyksiköinä, kuten yksittäiset twiitit tai Instagram-kuvat, ja niihin liittyvää tekstiä. Tämän vuoksi on pohdittava aineiston muotoa. Jos aineisto on esimerkiksi kuva-, ääni tai videomuodossa, tekijänoikeuskysymyksiä pitää pohtia hieman paremmin. Raportoiduissa tuloksissa on myös tärkeää varmistaa, että käyttäjät anonymisoidaan tutkimustuloksissa. On luonnollisesti pohdittava, vaarantaako raportoidut tiedot yksilöiden tai ryhmien anonymiteetin.¹⁴

Vaikka @voimaantunutmies Instagram-tili on julkinen ja kaikille avoin, eikä esimerkiksi suljettu yksityinen ryhmä, tutkimuseettisistä syistä kysyin suostumusta tilin tutkimiselle tilin pitäjältä/perustajalta, ja sain tämän tutkimuksen tekemiselle hyväksynnän. Lisäksi mahdolliset tilin seuraajien kommentit joihin analyysissäni viittaan, olen muuntanut anonyymeiksi. Aineisto ei kuitenkaan ole erityisen arkaluontoista. Kaikki ottamani kuvakaappaukset ovat salasanalla suojatun puhelimeni ja tietokoneeni tiedostoissa.

¹² Nissebaum & Shifman 2017.

¹³ Beninger et.al. 2014; Townsend & Wallace 2017, 1.

¹⁴ Townsend & Wallace 2017, 205-206.

2 Tutkimuskirjallisuus ja käsitteiden avaaminen

Pohjaan tutkimukseni etenkin aikaisempiin Internet-meemitutkimuksiin, poliittisiin meemeihin, satiirin historiaan sekä avaan käsitteitä sukupuolinormit ja sukupuolistereotyytiat.

2.1 Sukupuolinormit & -stereotyytiat

Suomessa on vahva jakautuminen kahteen sukupuoliin¹⁵ perustuvaan normiin (binäärinen), joka vaikuttaa eri tilanteissa esimerkiksi siihen, millaisiin tehtäviin ja aseisiin tietyt sukupuolet nähdään sopivampana. Myös tässä tutkimuksessa ennako-oletuksenani on, että tutkimani meemit ja niissä esiintyvä satiiri koskettaa suurimmalta osin binääristä (ja heteronormatiivista) sukupuolijaottelua. Sukupuolinormit voivat esimerkiksi sisältää odotuksia ja oletuksia siitä, millainen ulkonäön ja käyttäytymisen tulisi olla eri sukupuolilla.¹⁶ Normit voivat näin ollen rajoittaa yksilön toimintaa, vaikka jokapäiväiset valinnat olisivatkin näennäisen vapaita. Sana "normi" juontuu latinan kielen sanasta "norma" ja sillä viitataan yleiskielessä sääntöön, ohjeeseen, malliin tai sosiaaliseen käyttäytymissääntöön. Normin ajatellaan olevan vahvasti ohjaava ja malliesimerkillinen, mutta siihen ei välttämättä liity järjestelmän piirrettä, kuten esimerkiksi sukupuolijärjestelmässä, joka taas voi herättää mielikuvan valmiista ja suljetusta järjestelmästä. Näin ollen normi on enemmän yksittäisten sääntöjen ja ohjeiden kokoelma, eikä välttämättä viittaa valmiiseen ja suljettuun systeemiin.¹⁷

Lisäksi koska tämän tutkimuksen tavoitteena on pääsääntöisesti tutkia, minkälaisia sukupuolistereotyytioita @voimaantunutmies tilin meemeistä voidaan havaita, on myös tarpeen avata mitä tällä käsitteellä oikein tarkoitetaan. Sukpuolistereotyytiat ovat yksinkertaistettuja ja kaavamaisia odotuksia ja oletuksia, jotka liittyvät yleensä binäärisiin sukupuoliin, kuten naisiin ja miehiin tai tyttöihin ja poikiin. Stereotyytiat sisältävät usein tietynlaisia ominaisuuksia ja käyttäytymismalleja, jotka liitetään kyseiseen sukupuoliin. Esimerkiksi vaikka keskimäärin miehet ovat naisia pidempiä, tiedämme silti yksittäisiä miehiä ja naisia, joilla tämä oletus ei pidä paikkaansa. Tästä huolimatta stereotyyppinen

¹⁵ Sukupuoli voidaan määritellä sekä biologisesti että sosiaalisesti. Biologinen sukupuoli perustuu fyysisiin ominaisuuksiin, ja se luo stereotyyppisiä oletuksia tytön ja pojan, naisen ja miehen käyttäytymisestä ja luonteenpiirteistä. Sosiaalinen sukupuoli puolestaan ymmärretään laajemmin sosiaalisina, kulttuurisina ja psykologisina eroavaisuuksina, ks. esim. Ylitapio-Mäntylä 2012, 20–21; Butler 1990.

¹⁶ THL 2023. Tasa-arvosanasto, sukupuolinormi

¹⁷ Rossi 2015, 18; Ingraham 2005, 2–4; Häkkinen 2005, 795; Lehtonen 2003, 31.

käsitys siitä, että tietty ominaisuus määrittää tietyn ryhmän jäsenyyden, voi johtaa ihmisiä yliarvioimaan eroja ryhmien välillä ja aliarvioimaan varianssia ryhmän sisällä.

Sukupuolistereotyytiat ovat usein tiedostamattomia ja sisältävät usein negatiivisia ennakkokäsityksiä.¹⁸

Sukupuoli myös nähdään usein ensisijaisena ominaisuutena henkilön havaitsemisessa. Niin lapset kuin aikuiset ryhmittelevät ihmisiä sukupuolen perusteella välittömästi ja implisiittisesti, vaikka tällainen kategorisointi ei olisi relevantti tilanteelle ja vaikka se ei antaisi mitään informaatiota. Sukupuolikategorisointi on välitöntä ja se on jatkuvasti läsnä. Tämä voi vahvistaa sukupuolistereotyytiota ja korostaa miesten ja naisten välisiä eroja. Stereotyytiat miesten ja naisten välillä voivat lisäksi heijastaa olemassa olevia eroja ajattelussa ja käyttäytymisessä. Stereotyytiat vaikuttavat siihen, miten ihmiset määrittelevät itsensä ja miten heitä kohdellaan. Tutkimusten mukaan sukupuolistereotyytiat vaikuttavat siihen, miten ihmiset kiinnittävät huomiota, tulkitsevat ja muistavat tietoa itsestään ja muista. On siis tärkeää ymmärtää, miten sukupuolistereotyytiat toimivat kognitiivisesti ja motivoivasti, sillä se voi auttaa myös ymmärtämään niiden vaikutusta mielipiteisiin. Tieto voi myös auttaa oikeudenmukaisessa arvioinnissa tilanteissa, joissa sukupuolistereotyytioilla on merkitystä¹⁹. Stereotyytiat ovat myös taipuvaisia säilymään ajan myötä, sillä stereotyytiota vahvistavat sekä kognitiiviset että sosiaaliset mekanismit. Kognitiivisen stereotyytiointin näkökulman mukaan yksilöt luokittelevat ihmisiä ryhmiin ja kehittävät sitten itseään korostavia uskomuksia eri ryhmien jäsenten yhteisistä ominaisuuksista, mukaan lukien oman ryhmänsä. Tällaiset uskomukset toimivat itseään toteuttavina ennustuksina odotusten vahvistumisen kautta. Yksilöt oppivat eri ryhmien stereotyytiota muodostumisvuosinaan vanhemmiltaan, opettajiltaan ja muilta merkittäviltä aikuisilta sekä julkisesta mediasta.²⁰

Yleisesti ottaen oletetaan, että yksilön on helpompi ylläpitää stereotyytiata kuin muuttaa sitä. Kuitenkin stereotyytiat voivat muuttua ajan myötä, kun vastakkaista tietoa esiintyy. Rothbart (1981) erotti kaksi stereotyytiamuutoksen mallia: “kirjanpitomallin” (the accounting model) ja “konversion mallin” (the conversion model). Stereotyytiat ovat kirjanpitomallin mukaan jatkuvasti avoimia tarkistukselle, kun uutta vahvistavaa tai kumoavaa tietoa vastaanotetaan; stereotyytiat muuttuvat vähitellen, jos jatkuvasti saadaan kumoavaa tietoa. Konversion mallin mukaan stereotyytiat muuttuvat äkillisesti erittäin huomionarvoisen ja ratkaisevan kumoavan

¹⁸ THL 2023. Tasa-arvosanasto, sukupuolistereotyytiat; Ellemers 2018, 276-277.

¹⁹ Ellemers 2018, 275.

²⁰ Ks. esim. Powell, Butterfield & Parent 2002, 178-179.

tiedon seurauksena.²¹ Kolmas stereotypiamuutoksen malli liittyy ryhmän jäsenten alaluokitteluun. Kun muutama ryhmän jäsen ei sovi ryhmän stereotypiaan, havainnoitsija voi jakaa suuremman ryhmän alaryhmiin ja luokitella odottamatonta käyttäytymistä osoittavan pienen ryhmän "poikkeavaksi". Tämä kognitiivinen reaktio mahdollistaa yleisen stereotypian säilymisen ryhmälle alaryhmästereotyyppien avulla. Lisäksi malli, joka perustuu esimerkkitapauksiin, olettaa, että stereotyypit koostuvat tietyistä yksilöistä tehdyistä kuvauksista; siksi stereotyypit voivat muuttua, kun uudet esimerkit korvaavat aiemmat esimerkit ja eroavat henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan²².

2.2 Satiiri

Koska @voimaantunutmies identifioituu satiirisesti Instagram-tiliksi, perehdyn satiirin määritelmään ja sen käytön historiaan.

Satiirin juuret juontuvat klassisen Kreikan ja Rooman historiaan²³. Myös koko pitkän historiansa ajan se on ollut kiinnostava aihe, joka on herättänyt keskustelua ja väittelyä. Tämä ei johdu ainoastaan siitä, että satiiri on taidemuoto, vaan ehkä vielä tärkeämpää on se, että se toimii leikkisästi yhteiskuntakritiikkinä. Aiempien tutkimusten oivallus klassisesta satiirista on ollut, että se on paikka, jossa kirjoitetaan tarinoita vastarinnasta ja vallasta²⁴. Satiiri nykyisessä merkityksessään on taidetta käyttää kieltä viestinnässä siten, että havaitut puutteet asetetaan kyseenalaisiksi pilkan, burleskin, ironian tai muiden samankaltaisten menetelmien avulla²⁵. Lisäksi joistain poikkeuksistaan huolimatta satiirin perimmäinen tarkoitus on käyttää huumoria rakentavana kritiikkinä.²⁶ Baymin (2005) mukaan satiiri on tutkimuksen diskurssi tai haastamisen retoriikka, joka pyrkii vastaamattomien kysymysten esittämisen kautta selvittämään tilanteen taustalla olevan moraalin²⁷. Toisin sanoen satiiri pyrkii aina paljastamaan jotain, sekä hyökkäämään yhteiskunnallista hulluutta vastaan.

Satiiria käyttivät aluksi vain ammattimaiset satiirikot ja tiedotusvälineet, mutta ajan myötä siitä on tullut massojen suosima tyyli. Sosiaalisen median ja satiirin yhdistelmä ei vain ole

²¹Powell, Butterfield & Parent 2002, 178-179.

²² Ks. esim. Weber & Crocker 1983; Hilton & von Hippel 1996; Powell, Butterfield & Parent 2002, 178-179.

²³ Bremer & Roodenburg 1997.

²⁴ Lijun & Bhattacharya 2011.

²⁵ New World Encyclopedia 2008.

²⁶ Crittenden, Hopkins, Simmons 2011, 174-175.

²⁷ Baym 2005, s. 267.

muuttanut kriittistä tutkimusta ja keskustelua, vaan se on myös uudelleen määritellyt satiirin käsitteen mielipidevaikuttajana. Ajan myötä on myös kehittynyt lukuisia satiirin muotoja, ja näin on käynyt myös uutisten ja viihteen yhdistämiselle. Satiiri on kehittynyt viestinnän välineeksi, jonka avulla voidaan välittää kriittisiä asioita ja säilyttää silti samalla tietty kevytmielisyys.²⁸ Lisäksi satiirin suosiota kuvaa niin ostokäyttäytyminen kuin katsojamäärät, jotka on havaittu sarjakuvien, televisio-ohjelmien ja painetun median suosiossa²⁹.

Esimerkkeinä televisio-ohjelmista mainittakoon satiiria hyödyntävät *The Simpsons* ja *South Park*, jotka kritisoiivat erityisesti amerikkalaisen kulttuurin useita osa-alueita (kuten politiikka, uskonto, talouselämä, seksuaalinen suuntautuminen ja skandaali) ja tekevät sen modernin perheen parodian kautta. Nämä animaationsarjat tekevät satiiria karnevalistisella tavalla ja formaatit ovat hyvinkin avoimia, joissa vakavista asioista voidaan keskustella karkealla kielellä, mutta jotka myös viestivät siitä, että myös kuka tahansa voi osallistua³⁰.

Tutkimukset ovat osoittaneet, että huumorin käyttö satiirin kautta voi vaikuttaa viestin vastaanottajan asenteisiin³¹. Näin ollen vaikuttaisi siltä, että satiirin vaikutusalueena on sopeuduttava myös satiirin perinteisten esitysmuotojen käyttäytymisen ja katsojamäärien muutoksiin³². Esimerkiksi sosiaalisen median kehittyvä maailma vaikuttaa Crittenden, Hopkinsin ja Simmonsien mukaan satiirin luomiseen ja levittämiseen. Heidän mukaansa vuorovaikutteisen median yleistymisen Internetin kautta on johtanut vallan tasapainon muuttumiseen, mikä on synnyttänyt amatöörisatiirikkoja, jotka tunnistavat teknologiset alustat paremmin kuin viestin sisällön. Sosiaalisen median alustojen asiantuntemus voi myös auttaa satiiristen viestien leviämisessä. Vaikka ammattisatiirikot pyrkivät sitouttamaan vastaanottajat kriittiseen tutkimusprosessiin, amatöörisatiirikkojen sosiaalisen median asiantuntemus ei välttämättä vastaa tätä taitoa. Crittender, Hopkins ja Simmons toteavat, että poliittiset mielipidevaikuttajat voivat syntyä teknologisen asiantuntemuksen perusteella, mikä korostaa ammattisatiirikoiden tärkeää roolia ja tarvetta pysyä mukana muuttuvien media-alustojen kehityksessä, jotta poliittisen satiirin luomisen todellinen tarkoitus säilyisi³³.

²⁸ Bal et al. 2009, Crittenden, Hopkins, Simmons 2011, 175-176.

²⁹ Crittenden, Hopkins, Simmons 2011, 175-176.

³⁰ Gray et al. 2009.

³¹ Sternthal ja Craig, 1973, Crittenden, Hopkins, Simmons 2011, 175-176.

³² Crittenden, Hopkins, Simmons 2011, 175-176.

³³ Crittenden, Hopkins, Simmons 2011, 179.

Aiemmat tutkimukset painetusta ja televisiosatiirista ovat siis osoittaneet, että satiiri voidaan nähdä vallan vastustamisen välineenä³⁴. Tämän valossa voidaan pohtia, miten Internet-satiiri osallistuu vastarintaan ja millainen valtapeli tällä alueella pelataan?

Lijun ja Bhattacharyan paljastavat Kiinaa koskevan esimerkin avulla, että painetun ja televisiolähetysten tapaan Internet-satiiri heijastaa laajalle levinnyttä voimattomuuden tunnetta sen sijaan, että se tarjoaisi suurelle yleisölle poliittista valtaa. Teoksessaan Lijun ja Bhattacharyan siteeraavat Speieria, joka huomauttaa: "Vallattomien aggressiivinen pilailu on raakaa ja armotonta. Mutta tällaiset vitsit eivät tuhoa valtaa. Sen sijaan ne karrikoivat valtaa"³⁵. Lijun ja Bhattacharyan kuitenkin korostavat, että Internet auttaa nostamaan satiirin symbolisen voiman korkeammalle tasolle. Internet tekee satiirista ruohonjuuritason välineen, joka helpottaa satiiristen ajatusten luomista ja levittämistä ja auttaa myös vapauttamaan ja stimuloimaan suuren yleisön valtavaa "nokkeluus- ja viisautsvarantoa"³⁶. Tämän seurauksena Internet-satiirilla on potentiaalia synnyttää toisiinsa liittyvien satiiristen teosten (kuten Internet-meemien) ketjun, joka voi luoda satiiriliiikkeen ja asettaa vallan jatkuvan häpeän ja pilkan kohteeksi.

Ennen yleisö oli viranomaisten viestien vastaanottaja, mutta nyt yleisö on saanut käyttöönsä verkkosatiirin asean. Tämä osoittaa vallan dynamiikan siirtymistä symbolisella tasolla, ja siksi poliittisilla altavastajilla on syytä olla optimistisia, ja myös siksi Internetillä on tällä tasolla merkitystä ja sen voidaan sanoa voimaannuttavan³⁷.

2.3 Meemit

Tutkimuskirjallisuudessa on tunnistettu meemien merkitys modernissa viestinnässä ja kulttuurissa. Termin *meemi* otti käyttöön biologisti Richard Dawkins vuonna 1976 kirjassaan *The Selfish Gene* (suom. Itsekäs geeni). Dawkins määritteli meemit geenejä vastaaviksi kulttuurisiksi siirtoyksiköiksi, jotka leviävät kopioimalla tai jäljittelemällä ihmisestä toiseen. Dawkinsin alkuperäinen näkemys meemeistä on osittain uskottava, mutta nykyään meemien käsite on muuttunut huomattavasti. Tutkijat ovat kritisoineet Dawkinsin alkuperäistä määritelmää ja korostaneet etenkin meemien monimutkaisuutta ja monitahoisuutta.

Esimerkiksi meemit voivat olla visuaalisia argumentteja, jotka voivat aloittaa tai laajentaa jo

³⁴ Lijun & Bhattacharya 2011.

³⁵ Lijun & Bhattacharya 2011, Speier 1998: 1395.

³⁶ Lijun & Bhattacharya 2011.

³⁷ Lijun & Bhattacharya 2011.

olemassa olevaa diskurssia. Lisäksi huumorilla on usein tärkeä rooli meemien määrittelyssä, vaikka kaikki meemit eivät välttämättä ole huumoria tai sisällä yhteiskunnallista viestiä.

Meemeille on esitetty erinäisiä määritelmiä, ja ne korostavat meemien muokattavuutta ja itsenäistä leviämistä. Muun muassa Susan Blackmore on korostanut meemien roolia informaation leviämisen ja kulttuurisen kehityksen ajurina. Hän on tarkastellut meemien kilpailua ja valintaa sekä niiden vaikutusta ihmisen mieliin ja käyttäytymiseen.³⁸ Vain ne meemit, jotka ovat sopivia sosiokulttuuriseen ympäristönsä, leviävät menestyksekkäästi.³⁹ Voisi jopa sanoa, että meemit ovat siirtyneet perinteisen biologisten lajien evoluution rinnalle sosiaalisen ja digitaalisen ympäristön evoluutioksi.

On kuitenkin hyvä tiedostaa, että meemejä on ollut olemassa jo ennen sosiaalista mediaa. Memeettisesti käyttäytyvät kulttuuriset ilmiöt ovat osa perusinhimillistä toimintaa, ja näitä ovat myös esimerkiksi urbaanit legendat, hokemat, laulut ja vitsit. Tästä huolimatta sosiaalisessa mediassa leviävät **nettimeemit** ovat meemien näkyvin ja suosituin osa-alue.⁴⁰ Meemit ovat eräänlaisia Internetin peruselementtejä, joita jaetaan sosiaalisessa mediassa ja julkisella alueella. Ne voivat olla mitä tahansa visuaalista ilmaisua, kuten kuvamakroja, GIF-kuvia, sosiaalisen median viestejä sekä YouTube- tai TikTok-videoita. *Tässä työssä keskityn vain nettimeemeihin, tarkemmin sanottuna kuvameemeihin.*

Meemien tutkimus on lisäksi tunnistanut meemien roolin identiteetin muodostamisessa ja ryhmäytyksen välineenä. Limor Shifman on esimerkiksi analysoinut meemejä kulttuuristen identiteettien rakentumisessa ja niiden heijastumista verkossa. Shifman on osoittanut, kuinka meemit toimivat merkittävänä tapana ilmaista tiettyjä arvoja, kiinnostuksen kohteita tai poliittisia näkemyksiä. Tämä tekee meemeistä voimakkaan välineen kulttuurisen viestinnän ja identiteettipolitiikan kontekstissa.⁴¹ Psykologian näkökulmasta meemien leviäminen verkossa ja niiden potentiaali synnyttää tunteita, kuten huumoria, empatiaa tai raivoa, herättävät myös mielenkiintoisia kysymyksiä ihmisen emotionaalisesta vasteesta ja identiteetin rakentumisesta digitaalisessa ympäristössä. Meemien leviämisenopeus ja laajamittainen jakaminen osoittavat niiden kyvyn kytkeytyä yksilöiden ja yhteisöjen tunne- ja ajattelumaailmaan.

³⁸ Blackmore 1999.

³⁹ Shifman 2013, 177. Dawkins 1976.

⁴⁰ Ks. esim. Börzsei 2013, 2; Mähkä, Saarikoski, Peltonen 2022, 430.

⁴¹ Shifman 2013 & 2014.

Konkreettisesti Shifmanin mukaan Internet-meemi on digitaalisten sisältöjen ryhmä, joilla on yhteisiä sisällöllisiä, muodollisia tai asenteellisia⁴² piirteitä. Esimerkiksi hauskoilla kissakuvilla joissa on kuvatekstejä, on yhteinen aihe (kissat), muoto (kuva + kuvateksti) ja asenne (huumori). Meemit myös luodaan tietoisesti toisten meemien pohjalta ja useat käyttäjät jakavat, muokkaavat ja kopioivat niitä internetissä. Ne ovat monen osallistujan luovia ilmaisuja, joiden kautta välitetään ja neuvotellaan kulttuurisia ja poliittisia identiteettejä.⁴³ Ne ovat myös luonteeltaan luonnostaan humoristisia, ja niiden diskursiivinen tarkoitus on yleensä ilmaista näkökulmaa tai ajatusta huumorin eri keinoilla, kuten liioittelulla, ironialla, parodialla, sarkasmilla ja erityisesti satiirilla⁴⁴. *Tässä työssä keskityn erityisesti meemien satiiriseen luonteeseen.*

Lisäksi meemit ovat alun perin orgaanisia, mutta niitä manipuloidaan ja jaetaan edelleen nimettömien käyttäjien toimesta digitaalisilla osallistumisalustoilla⁴⁵. Meemien luominen ja levittäminen edustavat inhimillistä toimijuutta ja motivaatiota, ja ne ovat yhteisöllisen koordinoinnin ja osallistumiskulttuurin tuote, joka osoittaa yhteisiä, resonoivia ajatuksia sekä globaalisti että paikallisesti.⁴⁶ Meemit jaetaan vain, jos niistä ollaan samaa mieltä. Sellaisenaan meemit ovat eräänlaista symbolista tekstiä, joka kiteyttää ideat ja runsaat merkityssisällöt yhteen tiiviiseen pakettiin. Esimerkiksi Milnerin määrittelee meemit "amatööriseksi media-artifakteiksi, joita laajasti muokataan ja uudelleen kierrätetään eri osallistujien kesken sosiaalisessa mediassa".⁴⁷

Bradley Wigginsin mukaan meemit ovat vahvasti riippuvaisia intertekstuaalisuudesta⁴⁸. Ne liittyvät usein toisiinsa sekä populaarikulttuuriin yleensä, ja yhteiset meemimallit resonoivat eri kulttuurikonteksteissa⁴⁹. Meemien ymmärtäminen vaatii kuitenkin kulttuuristen viittausten ja kontekstin tuntemusta⁵⁰. Internet-meemit ovat myös osallistavan luonteensa vuoksi ambivalentteja⁵¹.

⁴² Asenne (tai kanta) meemeissä viittaa meemin tekijän näkökulmaan tai asenteeseen, joka heijastuu meemin sisältöön. Se voi tarkoittaa sitä, miten tekijä suhtautuu meemin aiheeseen, mitä tunteita tai ajatuksia meemi herättää tai millaisen viestin tekijä haluaa välittää meemillä.

⁴³ Shifman 2013, 177.

⁴⁴ Ross & Rivers 2018, 287.

⁴⁵ Denisova 2019, 195.

⁴⁶ Shifman 2014.

⁴⁷ Milner 2012.

⁴⁸ Wiggins 2019, 34-35, Peltonen 2021, 13.

⁴⁹ Milner 2016, Pian 2022, 2.

⁵⁰ Shifman 2013.

⁵¹ Phillips & Milner 2017b. Ambivalenssi tai kaksijakoisuus on tila, jossa on samanaikaisesti ristiriitaisia reaktioita, uskomuksia tai tunteita jotakin kohdetta kohtaan.

Meemit voivat myös toimia poliittisena⁵² ja yhteiskunnallisena kritiikkinä⁵³. Riippumatta meemin hauskuudesta tai vakavuudesta, ne kaikki ovat poliittisia, koska ne koskettavat tapaa, jolla ihmiset näkevät itsensä rotuun, luokkaan, sukupuoleen, seksuaalisuuteen, kykyihin (ja niin edelleen) liittyen⁵⁴. Tämän vuoksi meemien erilaisten yhteisöllisten kokemusten ja yhteisöjen ymmärtämiseksi on kerättävä syvällistä tietoa siitä, millaisissa konteksteissa meemit luodaan, leviävät ja niihin osallistutaan⁵⁵.

Meemien tutkimus onkin avannut uusia näkökulmia poliittiseen viestintään ja yhteiskunnallisiin liikkeisiin. Meemit voivat toimia tehokkaina välineinä poliittisen propagandan levittämisessä, poliittisen satiirin ilmaisemisessa ja poliittisen keskustelun muokkaamisessa. Poliittiset meemit voivat myös toimia puolestapuhumisen ja aktivismin muotona ja edistää tietoisuutta tietystä asiasta tai maailmankatsomuksesta.⁵⁶

Pian kutsuu Internet-meemejä ilmiöksi, joka ei ole pelkästään yleisesti käytetty digitaalisen viestinnän muoto, joka vaikuttaa poliittiseen kulttuuriin, vaan myös uusi satiirinen väline⁵⁷. Internet-meemit ovat Pianin mukaan nykyaikaisen digitaalisen, populaarin ja poliittisen kulttuurin tärkeä voima. Ne eivät ole vain hauskoja kuvia, jotka leviävät sosiaalisessa mediassa, vaan myös digitaalisen viestinnän ilmiö, joka on kehittynyt merkittäväksi tiedonvälityksen, vuorovaikutuksen ja jopa poliittisen pohdinnan välineeksi. Tutkijoiden mukaan meemit ovat vakavasti otettavia, sillä ne ovat tärkeä ja jaettu sosiaalinen ilmiö, sekä ne voivat edustaa yhteisiä mielipiteitä, kulttuurisia normeja, kantaa poliittista valtaa tai motivoida yhteiskunnallista muutosta⁵⁸. Vaikka meemit ovat viihteellisiä, niiden poliittinen satiirinen voima on peräisin historiallisesta perinteestä, joka haastaa vallitsevat normit ja vallan. Kasvava kirjallisuus on osoittanut, että meemit voivat innostaa poliittiseen osallistumiseen ja toimia kriittisenä äänenä sekä demokraattisissa että sortohallinnoissa⁵⁹. Meemit käyttävät samoja viestinnän ja ymmärryksen kehyksiä poliittisen vallan ja normien

⁵² Anastasia Denisova antaa esimerkin meemin politisoitumisesta teoksessaan *Internet Memes and Society*. Esimerkissä sammakosta nimeltä "Pepe" tuli maailmanlaajuinen meemi ja poliittinen symboli. Vuosien saatossa alunperin hyvää oloa kuvaavat "Feels good man" Pepe the Frog -meemit muuttuivat lopulta kansallismielisiksi ja vihaa täynnä oleviksi sammakoiksi. Käyttäjät esimerkiksi väänsivät Pepen toimimaan natsina ja haukkumaan erilaisia vähemmistöjä vastaan. Monet Donald Trumpin kannattajat käyttivät meemejä hyväkseen. Lopulta Yhdysvaltain presidentinvaalien aikana Hillary Clintonin toimisto antoi virallisen lausunnon Pepe-meemistä.

⁵³ Ks. esim. Denisova 2019; Phillips & Milner 2017a: 207; Seiffert-Brockmann ym. 2018: 2866.

⁵⁴ Phillips & Milner 2017a: 196.

⁵⁵ Zebracki & Luger 2018: 11.

⁵⁶ Shifman 2013, 38.

⁵⁷ Pian 2022, 1.

⁵⁸ Esim. Barnes et al. 2021, 2; Pian 2022, 1.

⁵⁹ Pian 2022, 1.

haastamiseen uudenaikaisessa joukkoviestintäkontekstissa. Meemien käyttö satiirin välineenä viittaa siihen, että ne ovat poliittisesti merkittävä väline ja tämän vuoksi ne ansaitsevat vertailun muiden vakiintuneiden poliittisten välineiden kanssa.⁶⁰ Ilmiö näkyy etenkin poliittisten meemien yhä lisääntyvänä käyttönä, mutta se johtuu myös meemien luontaisesta satiirisesta huumorista⁶¹.

Meemien houkuttelevuus piilee siinä, että ne lupaavat viihdyttävää huumoria, ja näin ne myös muodostavat sillan populaarikulttuurin ja poliittisen kulttuurin välille. Meemien digitaalisen ja anonyymin luonteen sekä käyttäjien omaehtoisen tuottamisen johdosta meemit mahdollistavat monien ihmisten osallistumisen politiikkaan⁶². Riippumatta myöskään siitä onko meemi humoristinen vai haudan vakava - poliittisissa meemeissä on kyse siitä, että niillä pyritään tekemään jotain. Niillä pyritään osallistumaan keskusteluun siitä, miltä maailman pitäisi näyttää ja mitä vaaditaan, jotta haluttuun lopputulokseen päästäisiin⁶³.

Limor Shifman mukaan Internetpohjaisilla poliittisilla meemeillä on lisäksi kolme toisiinsa kietoutunutta tehtävää:

1. Meemit vakuuttamisen tai edunvalvonnan muotona
2. Meemit ruohonjuuritason toimintana
3. Meemit ilmaisun ja julkisen keskustelun muotona

Tehtävä 1. viittaa meemien käyttöön vakuuttamisen keinona vaalikampanjoinnissa. Tehtävä 2. viittaa meemien keskeiseen rooliin henkilökohtaisen ja poliittisen yhdistämisessä kansalaisten koordinoitun toiminnan mahdollistamiseksi, kun tehtävä 3. viittaa meemeihin ilmaisun ja julkisen keskustelun muotona.⁶⁴

Poliittiset meemit ovat siis tärkeä poliittisen viestinnän muoto, joka helpottaa moniäänistä ja osallistavaa digitaalista viestintää. Meemit ovat myös siinä mielessä merkittäviä, koska ne seuraavat ja paljastavat tehokkaasti julkisessa mielipiteessä tapahtuvia nopeita muutoksia sekä heijastavat laajempia kulttuurisia ja poliittisia teemoja. Vaikka yksittäiset meemit ovat unohdettavissa, ne voivat olla merkityksellisiä, koska ne antavat yksittäisille ihmisille mahdollisuuden ilmaista omia mielipiteitään ja arvioida kriittisesti nykyaikaista politiikkaa.

⁶⁰ Pian 2022, 2.

⁶¹ Barnes et al. 2021, 2.

⁶² Pian 2022, 2.

⁶³ Shifman 2014, 72.

⁶⁴ Shifman 2014, 73.

Meemit ovat tärkeä osa sitä, miten me kommunikoimme ja suhtaudumme politiikkaan näinä digitaalisina aikoina. Vaikka meemit ovat ideologisesti neutraaleja, niiden aggressiivinen luonne on mobilisoitu ja kanavoitu eri puolilla poliittista kirjoa.⁶⁵ Toisaalta meemit toimivat sekä kaikukammiona että poliittisten keskustelujen ja kulttuurisotien visuaalisena arkistona⁶⁶.

Kulttuurisina artefakteina ne myös kietoutuvat yhteen sukupuoleen liittyvien kysymysten kanssa⁶⁷. Satiiriset meemit ei kuitenkaan ole täydellinen poliittisen vastarinnan malli ja vastarintaisen kommentoinnin muodot voivat edelleen jopa vahvistaa konventioita⁶⁸. Vaikka huumori saattaa joskus olla vapautusventtiili, joka ei edistä mitään todellista muutosta, pienillä poliittisen kritiikin teoilla - kuten meemistä tykkäämisellä - on merkitystä, sillä ne murtavat julkisia illuusioita ja lisäävät poliittista tietoisuutta.

Esimerkiksi Mähkä, Saarikoski ja Peltonen ovat tutkineet meemejä koronapandemian kontekstissa. He tarkastelivat erityisesti nettimeemejä, jotka ovat osa sosiaalisen median kanavilla levinnyttä pandemian käsittelyä. Tutkimuksessa tarkasteltiin suomalaisessa Korona-lore -ryhmässä jaetuista kuvameemeistä viittä suosittua kuvaa. Näiden meemien avulla kommentoitiin korona-aikaan liittyviä aiheita, kuten eristystä, suojarusteita, ohjeistuksia ja politiikkaa. Meemeissä hyödynnettiin kansainvälisiä internet-kulttuurin elementtejä sekä paikallisia, suomalaisille ymmärrettäviä viittauksia. Tutkimuksen mukaan meemien avulla voidaan kommentoida poliittisia tapahtumia ja vaikuttaa niihin humoristisella tavalla, jonka lisäksi meemit myös tasoittavat vallankäyttäjien ja kansalaisten välistä eroa.⁶⁹

Näiden lisäksi meemit ovat osoittautuneet tärkeiksi välineiksi sukupuolinormien ja sukupuolistereotyyppien ilmenemisessä ja haastamisessa. Tutkijat ovat kiinnittäneet huomiota meemien kykyyn välittää ja vahvistaa tiettyjä sukupuolirooleja ja -odotuksia, samalla kun ne voivat myös kyseenalaistaa ja kritisoida niitä. Tutkimukset osoittavat, että meemit toimivat monikerroksisina kulttuurisina viesteinä, jotka voivat vahvistaa tai haastaa vallitsevia sukupuolinormeja ja stereotyyppioita⁷⁰. Esimerkiksi tutkijat ovat analysoineet meemien roolia naiskuvien esittämisessä ja naisten aseman kyseenalaistamisessa. Meemien avulla voidaan ilmaista kokemuksia, tuoda esiin sukupuolittuneita haasteita ja luoda yhteisöä

⁶⁵ Denisova 2019, 37. Barnes et al. 2021, 1., Seiffert-Brockmann et al. 2017, 2864.

⁶⁶ Apter 2019, 23.

⁶⁷ Massanari & Chess 2018, 528.

⁶⁸ Pian 2022, 15.

⁶⁹ Mähkä, Saarikoski, Peltonen 2022

⁷⁰ Hristova 2014; Milner 2016.

sukupuolittuneiden kokemusten perusteella. Lisäksi meemit voivat olla keino purkaa huumorin avulla stereotyyppisiä odotuksia tai kommentoida yhteiskunnallisia epäkohtia, kuten sukupuolten epätasa-arvoa. Samaan aikaan meemit voivat myös vahvistaa perinteisiä sukupuolirooleja ja sukupuolistereotyyppioita. Esimerkiksi huumorin keinoin levitetyt meemit voivat pitää yllä stereotyyppisiä käsityksiä mieheydestä ja naiseudesta. Ne voivat sisältää seksistisiä tai objektifioivia viestejä, jotka edelleen vahvistavat sukupuolittuneita asenteita ja käyttäytymismalleja.⁷¹ Sukupuolinormeja ja sukupuolistereotyyppioita käsittelevä meemitutkimus tarjoaa mahdollisuuden tarkastella kulttuurin ja viestinnän roolia sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi. Meemien avulla voidaan havaita ja analysoida, miten sukupuolittuneita käsityksiä luodaan, vahvistetaan tai haastetaan verkossa ja sosiaalisessa mediassa. Tällainen tutkimus lisää ymmärrystä siitä, miten meemit heijastavat ja muokkaavat sukupuolikäsityksiä, ja miten ne voivat edistää sukupuolten välisen tasa-arvon tavoittelua.

Kaiken kaikkiaan meemit toimivat ikkunana nykyajan kulttuurin ja viestinnän dynamiikkaan ja tarjoavat tutkijoille jatkuvasti uusia mahdollisuuksia ymmärtää ja tulkita ihmisten käyttäytymistä ja viestintää verkossa.

3 Määrällinen osuus

Tässä osiossa perehdyn @voimaantunutmies tilin meemien määrälliseen lajitteluun ja tulkintaan. Määrällisellä osuudella pyrin tekemään perusteltuja nostoja aineistosta myös myöhemmässä vaiheessa yhdessä laadullisten menetelmien kanssa. Lisäksi pelkkien numeeristen lukujen sijaan pyrin havainnollistamaan tuloksiani kaavioilla ja taulukoilla, sillä yleensä visuaaliset kuvat hahmottuvat lukijalle tekstiä ja lukuja paremmin⁷². Selvyuden vuoksi olen myös nimennyt itse yksittäiset kuvameemit joihin jatkossa viitataan, sillä tilin meemeillä ei ole varsinaisia omia alkuperäisnimiä. Lisäksi olen numeroinut meemikollaasit ja viitatut kuvameemit.

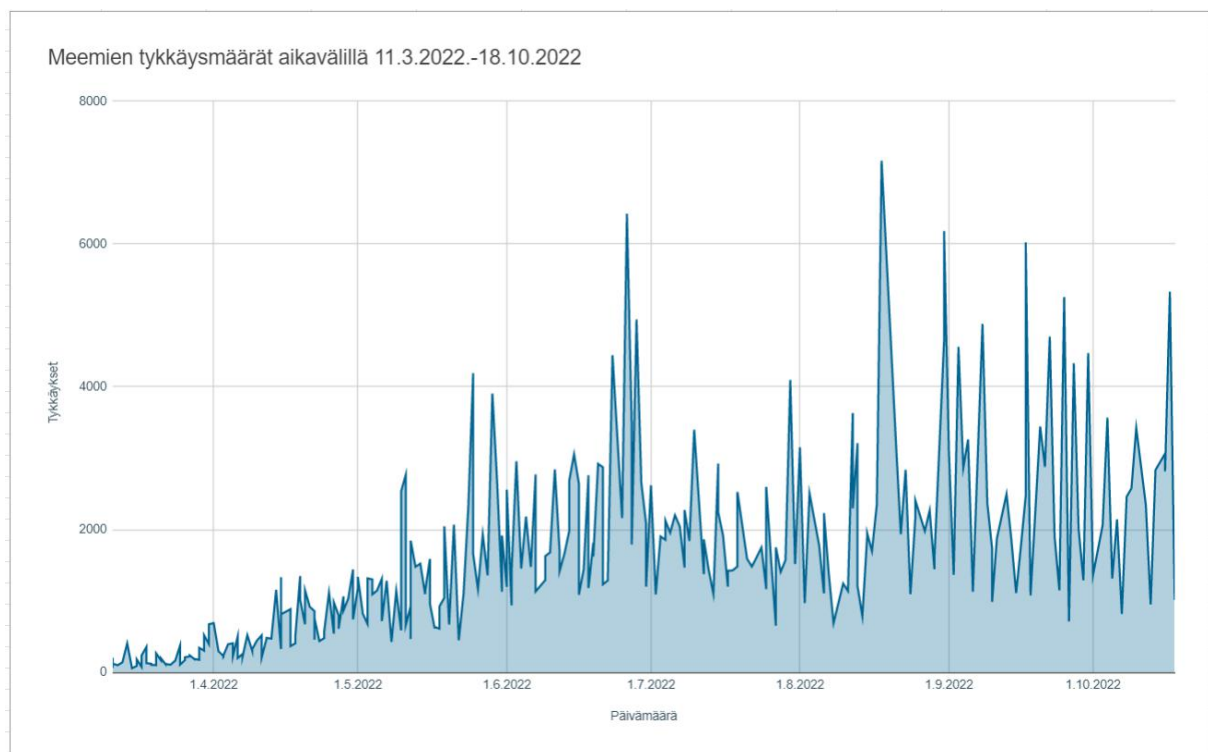
⁷¹ Ks. esim. Shifman 2013; Miltner 2014.

⁷² Ks. esim. Graafinen esitys (kuviot). Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto <[Graafinen esitys \(kuviot\) - Tietoarkisto \(tuni.fi\)](#)>

3.1 Tilin ajallinen kehitys ja meemien suosio

Ensimmäisessä osiossa kävin läpi kaikki julkaistujen meemien tykkäysmäärät aikavälillä 11.3.2022.-18.10.2022 ja taulukoin päivämäärät ja tykkäykset Exceliin. Muodostin meemien jokaisesta julkaisupäivästä ja tykkäyksistä Kaavion 1⁷³. Tilin ensimmäinen meemi on postattu 11.3.2022 ja aineistoni rajautuu päivään 18.10.2022, joten kaaviossa näkyy myös tämän työn rajaus konkreettisesti.

Yhtenä ja samana päivänä saattaa olla julkaistu useampi julkaisu, ja rajatulla aikavälillä on myös päiviä, jolloin ei ole tehty yhtään julkaisua. Kaaviosta 1 voidaan myös havaita, että meemien tykkäysmäärät kasvoivat sitä mukaa mitä pidemmälle edetään ensimmäisen kuvan postaamisesta 11.3.2022, vaikka kehitys on tästä huolimatta jatkossakin aaltoilevaa. On myös luonnollisesti ymmärrettävää, että ensimmäisten kuukausien aikana tykkäysmäärät ovat pienempiä, kun myös seuraajamäärätkin ovat sitä olleet.

Kaavio 1.

Ensimmäinen kirjaukseni seuraajamäärästä on 26.9.2022 jolloin tilillä oli 35.4 tuhatta seuraajaa. Ensimmäisen kirjauksen olen ottanut ylös silloin kun aloin ideoimaan tätä työtä,

⁷³ Kaavio 1.

eikä tästä syystä ollut hyödyllistä koostaa seuraajamääristä kaaviota. Seuraajamäärien kehitys on kuitenkin ollut jatkuvaa.

Seuraavaksi haluan nostaa aikavälillä 11.3.-18.10.2022 esiin tykätymmän meemin, joka on postattu 18.8.2022. Käytän tästä tykätymmästä meemistä nimeä “Raija, 58”. Kyseinen kuvameemi toimii myös ensimmäisenä esimerkkinä meemien intermediaalisesta, intertekstuaalisesta ja intermemeettisestä luonteesta. Edelliseen lauseeseen viitaten, Bradley Wiggins viittaa intermediaalisuudella ja intertekstuaalisuudella siihen, kuinka meemit ovat vahvasti kytköksissä muihin medioihin, teksteihin sekä toisiinsa ja kommunikoivat niiden kanssa. Intermemeettisyys taas kuvastaa sitä, kuinka meemien on tapana viitata myös toisiinsa.⁷⁴

*Raija, 58 kuva 1*⁷⁵

“Raija-meemi” mitä ilmeisimmin viittaa poliittiseen kohuun pääministeri Sanna Marinista⁷⁶, jossa yksityisen illanvieton aikana kuvattu railakas tanssivideo levisi julkisuuteen. Ilman uutiskohua ja ajallista kontekstia meemiä olisi varmasti vaikea ymmärtää, ja varsinkaan aihepiiriltään millään tavalla poliittiseksi. Meemi ei siis aina välttämättä näytä pintapuolisesti liittyvän johonkin tiettyyn aihepiiriin, kuten politiikkaan, vaikka se saattaa hyvinkin olla sitä. Meemi tuo toisaalta samalla esiin meemien tulkitsemisen hankaluutta; tulkitsijan tulee ymmärtää meemien moninaisia tasoja ja viittauksia. Tyypillisesti meemit sisältävätkin useita

⁷⁴ Wiggins 2019.

⁷⁵ Raija, 58, 18.8.2022.

⁷⁶ Ks. esim. Vaalisto & Lakka, Ilta-sanomat, 17.8.2022, <[Bilevideo Sanna Marinista leviää netissä - Kotimaa - Ilta-Sanomat](#)>

viittauksia toisiin meemeihin, yleiseen keskusteluun ja uutisotsikoihin, mutta tästä huolimatta kaikkia viittauksia ei tarvitse kuitenkaan tietää, että viestin silti ymmärtää⁷⁷. Lisäksi meemi käyttää tyyliin ominaista sisällöllistä yllättävyyttä, jossa tässä tapauksessa sukupuoliroolit on käännetty nurinperin. Myös Shifman kuvailee sisällöllistä yllättävyyttä ja tähän liittyvää emotionaalista reaktiota avaimiksi menestyvään meemiin⁷⁸.

Rajaamallaan aikavälillä tilin toiseksi suosituin meemi (*Uimaseura kieltää*) on postattu 26.6.2022 ja seuraa hyvin todennäköisesti myös uutisointikohua, muun muassa tätä Iltalehden 23.6.2022 julkaisemaa artikkelia⁷⁹. Uutiskohu liittyy ruotsalaiseen uimaseuraan, joka kielsi tytöiltä bikinit, jotta pojat voisivat keskittyä uimiseen paremmin.

*Uimaseura kieltää kuva 2*⁸⁰

Meemit *Uimaseura kieltää* ja *Raija, 58*, yhdessä muiden useiden tilin tykättyimpien meemien kanssa viittaavat siihen, että tili seuraa aikaansa suhteellisen nopeatempoisesti ja kytkeytyy siihen vahvasti.

3.2 Kommenttien ajallinen kehitys

Seuraavaksi perehdyn meemien kommenttien ajalliseen kehitykseen. Muodostin meemien kommentteista aikavälillä 11.3.-18.10.2022 kaavion 2. Tilin perustamisen aikaan kommentit pysyivät luonnollisesti maltillisina, ja useampi meemi on edelleen ilman ainuttakaan

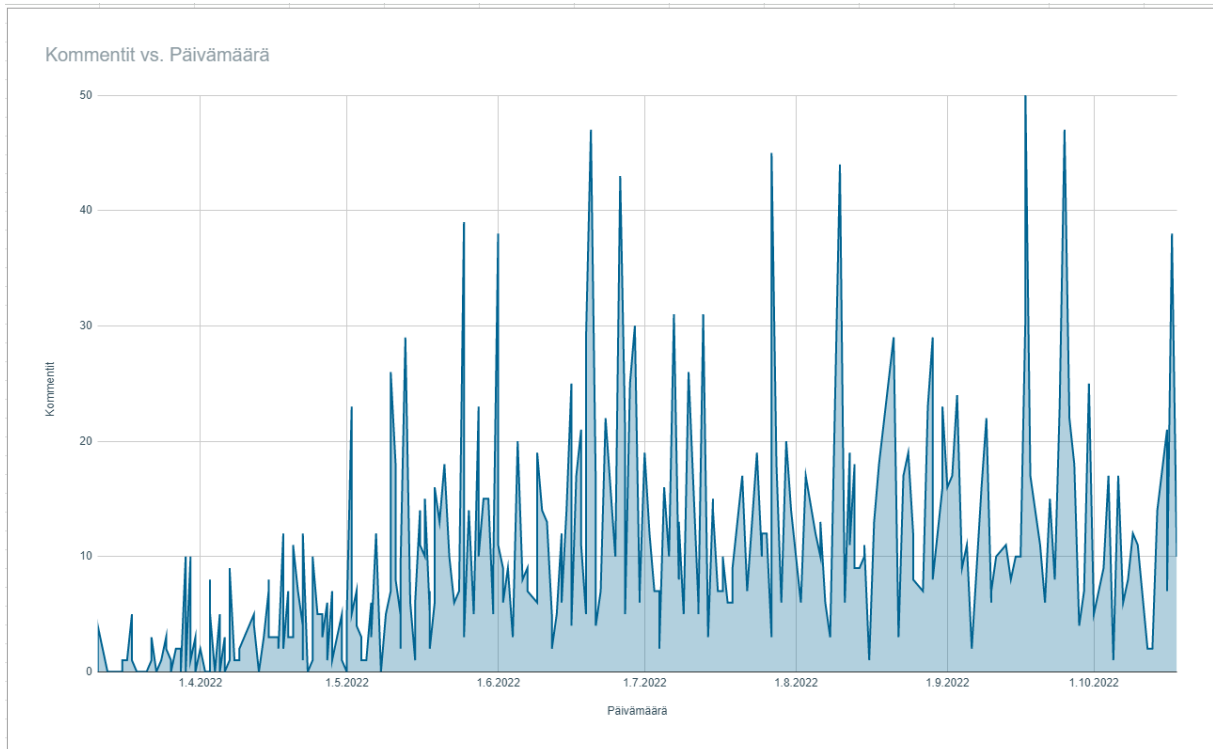
⁷⁷ Wiggins 2019.

⁷⁸ Shifman 2014, 171.

⁷⁹ Ks. esim. Karjalainen, Iltalehti, 23.6.2022.

⁸⁰ Uimaseura kieltää, 26.6.2022.

kommenttia. Eniten kommentteja saaneella kuvameemillä on tähän mennessä 50 kommenttia. Tästä huolimatta eniten kommentoidumman kuvameemin kommentit ovat edelleen saaneet useampia, jopa satoja tykkäyksiä. Yleensä juuri tykkätyimpien ja/tai kommentoiduimpien meemien kommenteilla oli yleensä myös eniten tykkäyksiä. Tulos osoittaa mielestäni sen, kuinka tilillä kantaa otetaan selkeästi juuri meemien tai kommenttien tykkäämisellä.

Kaavio 2.

3.3 Teemojen muodostaminen ja yleisyys aineistossa

Hyödynsin meemien lajittelussa TagSpaces sovellusta. Tagit joilla lajittelin meemejä, kuvaavat aiheita ja termejä, jotka meemeissä esiintyivät. Taulukoin lajittelun jälkeen kaikki tagit Exceliin, jotta näkisin, mitkä meemeissä esiintyvistä aiheista ja termeistä olivat yleisimpiä. Tämän jälkeen yhdistelin samankaltaiset tagit samojen teemojen alle, ja näin pääteemat alkoivat vähitellen muodostua. Huomionarvoista tässä on se, että tagit ovat minun oman arvioimiseni ja luokittelun tulosta. Lisäksi huomauttaisin, että lajittelusta ja luokittelusta huolimatta yksittäiset meemit saattavat sopia useammankin eri teeman alle. Seuraavaksi

esittelen lyhyesti teemoja, mutta syvennyn niiden tarkempaan analyysiin vasta tutkielman toisessa, eli laadullisessa osuudessa.

Pääteemoja rajaamalla aineistolla syntyi kuusi. Esittelen ne kaaviossa 3.

(Esimerkkikuvakollaasin pääteemojen meemeistä löytää alempaa, sivulta 26).

Pääteema	Alateema 1	Alateema 2
1. Sukupuolittunut kieli ja sanonnat		
2. Älykkyys, kyvyt ja taidot	Käsitykset kyvyistä ja pätevyydestä politiikassa	Johtajuus, työelämä ja mahdollisuudet
3. Sovelias pukeutuminen, ihokarvoitus ja pukeutumiseen liittyvä holhous	Politiikkaan liitetty sukupuolittunut sovelias käyttäytyminen tai pukeutuminen	
4. Stereotyyppinen seksuaalisuus, seksuaaliset tarpeet ja seksuaalinen tasa-arvo	Seksuaalinen häirintä, vihapuhe, uhrin vastuu ja suostumus	Itsemääräämisoikeus ja raskaudenehkäisy
5. Sukupuolittuneet tavat, normit ja perinteet		
6. Vanhemmuus ja sankaruus arjessa ja urheilussa		

Kaavio 3.

Pääteema 1 *“Sukupuolittunut kieli ja sanonnat”* oli useimmin meemeissä esiintynyt teema.

Tällä pääteemalla ei ole yhtään alateemaa, sillä teema kuvastaa kattavasti kaikkia teeman alle sopivia meemejä, vaikka aiheet niissä usein vaihtuisivatkin. Teeman alle sopivat kaikki meemit joissa esiintyivät sukupuolittuneet termit ja liitteet (kuten vaikka *miespolvet* tai *esimies*), sekä sanonnat kuten *suomalainen mies ei puhu eikä pussaa*.

Pääteema 2 *“Älykkyys, kyvyt ja taidot”* kattaa meemit, jotka käsittelivät aiheita sukupuolittuneista käsityksistä älykkyudesta, kyvyistä ja taidoista. Esimerkiksi tähän teemaan sopivat meemit jotka viittasivat sukupuoleen ja ajotaitoihin, tai sukupuoleen ja kykyyn tehdä montaa asiaa yhtä aikaa. Lisäksi Alateema 1. kattaa meemit jotka viittasivat käsityksiin kyvyistä ja taidoista poliittisissa tehtävissä ja päätöksenteossa. Alateema 2. kattaa johtamiseen, työelämään ja mahdollisuuksiin liittyvät aiheet - kuten vaikka käsityksiin siitä voiko biologia määrittää ihmisen kyvyn toimia johtavassa asemassa, tai toteutuuko sukupuolten tasa-arvo työelämän kaikissa mahdollisuuksissa.

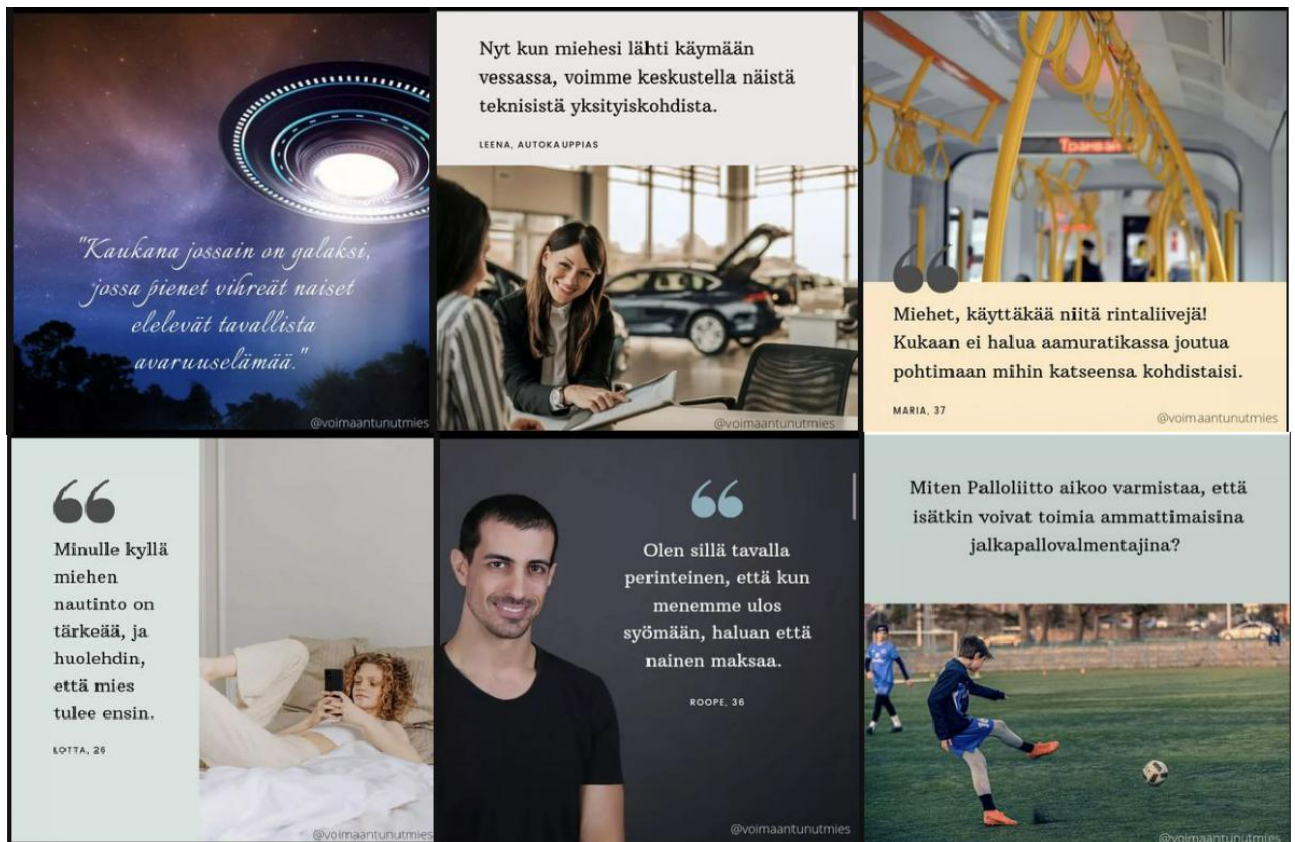
Pääteema 3 *“Sovelias pukeutuminen, ihokarvoitus ja pukeutumiseen liittyvä holhous”* keskittyy nimensä mukaisesti pukeutumiseen, ihokarvoihin, ulkonäköön ja soveliaisuuteen. Esimerkiksi tähän teemaan kuuluivat meemit, jotka käsittelivät aiheita kuten miesten ja naisten nännit, julkisella paikalla imetys tai virtsaaminen, sukupuolittuneet käsitykset rohkeasta pukeutumisesta, ihokarvoihin suhtautuminen, sekä pukeutumiseen liittyvä holhous.

Pääteema 4 *“Stereotyyppinen seksuaalisuus, seksuaaliset tarpeet ja seksuaalinen tasa-arvo”* on teemoista aiheiltaan kaikkein monisyisin ja laajin. Pääteemaan 4. kuuluu kaikki meemit, jotka viittasivat stereotyyppisiin käsityksiin seksuaalisuudesta, seksuaalisista tarpeista ja seksuaalisesta tasa-arvosta. Alateemaan 1. kuuluivat meemit, jotka viittasivat aiheiltaan seksuaaliseen häirintään ja vihapuheeseen sekä uhrin vastuuseen ja suostumukseen. Meemit, jotka liittyivät aiheiltaan itsemääräämisoikeuteen ja raskaudenkehäisyyden, kuuluivat alateeman 2 alle.

Pääteema 5 *“Sukupuolittuneet tavat, normit ja perinteet”* pitää allaan meemit, jotka viittasivat sukupuolittuneisiin tapoihin, normeihin ja perinteisiin, kuten sukunimiperinne tai tavat antaa sukupuolesta riippuen erilaisia lahjoja.

Pääteema 6 *“Vanhemmuus ja sankaruus arjessa ja urheilussa”* sisältää kaikki meemit, jotka liittyivät vanhemmuuteen ja sukupuolittuneisiin rooleihin isinä ja äiteinä. Teema on *“arjessa ja urheilussa”* sen vuoksi, että useat meemit koskettivat niin usein nimenomaan myös ammatikseen urheilevia vanhempia. Lisäksi moni tämän teeman meemi sisälsi aiheita suhtautumisesta siihen, mikä milloinkin on, sukupuolesta riippuen, sankarillista tai soveliaista käyttäytymistä lasten vanhempana.

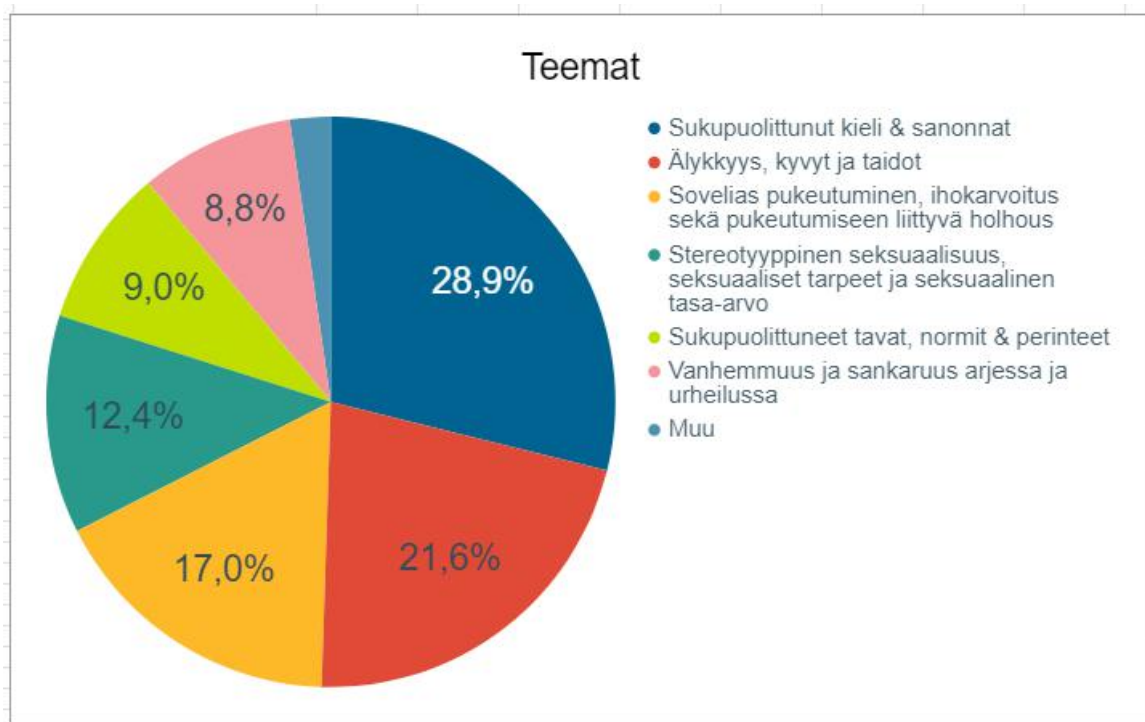
Esimerkki-kuvakollaasissa 1 ovat kuvameemit, jotka esittävät pääteemoja 1–6. Analysoin tarkemmin meemejä kuitenkin vasta laadullisessa, työn toisessa osuudessa.

Esimerkki-kollaasi 1, pääteemat⁸¹.

Kaaviossa 4. havainnollistan piirakkadiagrammin avulla sitä, kuinka suuren osuuden aineistosta mikäkin teema kattaa. Sukupuolittunut kieli & sanonnat teema kattaa suurimman osuuden, eli 28,9 % koko aineistosta. Huomauttaisin että teeman prosentuaalinen osuus olisi mahdollisesti vieläkin suurempi; 1. jos olisin sisällyttänyt teemaan aivan kaikki meemit, joissa on yhtään sukupuolittunutta sanastoa, 2. sillä tilin tyyli on lähtökohtaisesti leikitellä sukupuolittuneella kielellä. Tästä huolimatta jokin toinen sukupuolittuneella kielellä leikittelevä meemi saattoi silti aiheeltaan sopia paremmin toiseen pääteemaan tai alateemaan. Joka tapauksessa teema on – ja olisi – suurin, kaikesta huolimatta. Lisäksi huomioin piirakkadiagrammissa myös ne meemit, jotka eivät syystä tai toisesta sopineet mihinkään pääteemoista, ja ne esiintyvät diagrammissa “Muu” osiona. Nämä meemit kattavat koko aineiston osuudesta 2,2 %, eli pienimmän osuuden.

⁸¹ Teemat-kuvakollaasia luetaan niin, että Pääteema 1. on vasemmalla ylhäällä ensimmäinen ja Pääteema 6. alhaalla oikealla viimeinen.

Kaavio 4.

4 Teemat - laadullinen osuus

Tässä luvussa perehdyn teemojen tarkempaan analyysiin sekä annan esimerkkejä siitä, kuinka meemit kytkeytyvät ympäröivään aikaansa. Jokaista teemaa ja sen mahdollisia alateemoja varten olen muodostanut kuvakollaaseja havainnollistavista esimerkkimeemeistä.

Huomauttaisin, että vaikka kuvakollaasit muodostuvat useammastakin, yleensä kuudesta havainnollistavasta esimerkkimeemistä, en välttämättä aina ota niitä kaikkia käsittelyyn. Olen lisäksi nostanut valittuja meemejä kohden niiden tykätympiä kommentteja, ja analysoin niitä sekä käytän mahdollisina esimerkkeinä. Kommenttien avulla pyrin pääsemään syvemmälle sisään meemien käsittelemiin aiheisiin. Meemejä ja kommentteja analysoitaessa on lisäksi tärkeää ottaa huomioon myös konteksti, satiirin tarkoitus ja yleisön odotukset.

4.1 Sukupuolittunut kieli ja sanonnat

Yleisin teema meemeissä oli 1. Sukupuolittunut kieli ja sanonnat. Tämä ei sinänsä ollut yllättävää, sillä tilin tyyli on jo lähtökohtaisesti leikkiä sukupuolittuneella kielellä. (Kuten myös jo aikaisemmin mainitsin mahdollisista teemojen ja meemien risteävyyksistä, useampi

meemi sopi ensisijaisen teemansa lisäksi myös etenkin tämän teeman alle). Luultavasti myös tekstiä sisältävien meemien sisältöä suunniteltaessa kieli on helpoin tapa tarttua sukupuolistereotyyppioihin, sillä sukupuolittuneeseen kieleen törmää tavallisessa arjessamme jatkuvasti. Esimerkiksi kirjoittaessani tätä kappaletta, Yle kertoi samaisena päivänä (26.4.2023) artikkelissaan siitä kuinka miehet ovat hurahtaneet nyt *mieskiharoihin*⁸². Luettaessa uutista pidemmälle selviää, että kyseessä on ihan perinteinen permanentti, johon miehet ovat hurahtaneet

Suomea pidetään verrattain sukupuolineutraalina kielenä. Suomessa ei ole kieliopillista sukua, ja persoonapronomini *hän* on neutraali⁸³. *Hän* sanan neutraaliudesta huolimatta neutraalit ihmisiin viittaavat sanat Suomessa tulkitaan silti useimmin miestä tarkoittaviksi. Näin ollen kieli, jolla ei ole käytännössä kieliopillista sukua, voi tästä huolimatta olla sukupuolittunut, mieskeskeinen tai seksistinen⁸⁴. **Seksismi** puolestaan on katsantokanta, joka korostaa sukupuolten välisiä eroja sekä niihin perustuvaa sukupuolten eriarvoisuutta⁸⁵. Seksistinen eli sukupuolisyrvivä kielenkäyttö on sukupuoleen perustuvaa alentamista, stereotypisointia ja näkymättömäksi tekemistä. Se asettaa sukupuolet eriarvoiseen asemaan, ja sitä toteutetaan vakiintunein kielellisin keinoin.⁸⁶ Esimerkiksi kollaasin 1 kuvameemissä 1. “Isäsi ei ole töissä täällä!!!” viitataan sanontaan “Tiskaa omat tiskisi, äitisi ei ole töissä täällä”. Sanontaa käytetään esimerkiksi suomalaisilla työpaikoilla taukokuoneessa. Sanonta on seksistinen, joka viittaa stereotyyppiseen mielikuvaan äideistä ja äitien rooleista.

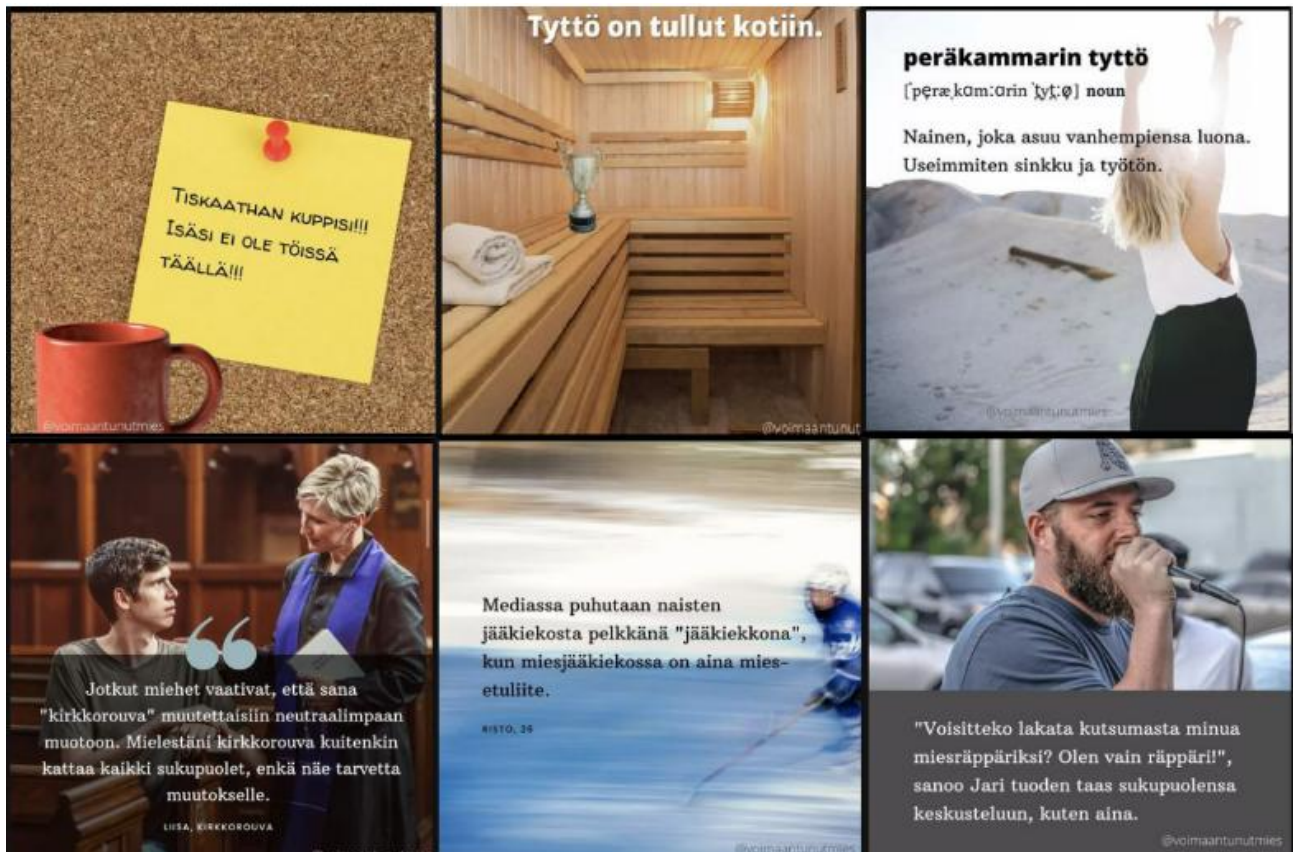
⁸² Raitio & Savela, Yle, 26.4.2023. <<https://yle.fi/a/74-20027814>>

⁸³ Tiililä 1994: 16; Engelberg 2016c: 10

⁸⁴ Engelberg 2016c: 58, 61.

⁸⁵ Engelberg 2018, 13.

⁸⁶ Engelberg 2018, 13; Hellinger 2006.

Kollaasi 1, pääteema 1.

Myös kollaasin 1 kuvameemin 1 seuraava kommentti satirisoi käänteisellä ajattelulla yhtä suomalaisen mainoshistorian tunnetuimmista sloganeista, Saarioisten "Äitien tekemää ruokaa"⁸⁷.

1. *"Onneksi evääksi voi ostaa isien tekemää ruokaa muovipaketissa, niin ei tarvi tiskata! ❤️"* - 93 tykkäystä

Tilille oli myös tyypillistä satirisoida sukupuolittuneita ammattinimikkeitä. Kollaasin 1 kuvameemissä 4 "Kirkkorouva" viitataan näkyvästi sukupuolittuneeseen ammattinimikkeeseen "kirkkoherra", sekä toteamukseen siitä kuinka tämä näennäisen neutraali ammattinimike kattaisi kaikki sukupuolet.

Seksististä ei ole se, että maskuliini-ilmaisut yleistetään miehiin viittaaviksi, koska ne todellakin viittaavat miehiin. Seksismiä on kuitenkin se, että miehisiä ilmaisuja pyritään esittämään sukupuolineutraaleina ja yleispätevinä, ja että niitä käytetään myös muista

⁸⁷ Saarioisten verkkosivut, <[Äitien tekemää ruokaa - Saarioinen](#)>, 25.05.2023. Saarioisten äitien tekemää ruokaa -mainoskampanja palkittiin useilla mainosalan palkinnoilla vuosina 2005-2006.

sukupuolista. Kun miehiä kutsutaan yleispäteviksi ihmisiksi, se vahvistaa piilomaskuliinisuutta ihmisviittauksissa. On toisinaan kuitenkin tarpeellista käyttää sukupuolittuneita etuliitteitä. Esimerkiksi lausahdus “Tarja Halonen oli Suomen ensimmäinen naispresidentti” muuttaisi merkitystään ja muuttuisi epätodeksi, jos naisetuliite poistettaisiin.⁸⁸

Kollaasin 1 kuvameemin 4 ensimmäinen kommentti satirisoi matkimalla mielipidettä, joka vastustaa nimikkeiden muuttamista perinteisessä suomalaisessa kulttuurissa sen nojalla, että muutokset nimikkeissä heikentäisivät suomalaista kulttuuria ja köyhdyttäisivät kieltä.

2. *“Kirkkorouva on perinteinen nimike, samoin kuin lautanainen. Kyllä jotain katoaa suomalaisesta kulttuurista ja kieli köyhtyy, jos näitä nimikkeitä aletaan muuttelemaan.”* -109 tykkäystä

Toinen kommentti hyödyntää huumoria ja satiiria viitatessaan pyhään kolminaisuuteen. Kommentissa otetaan huumorin keinoin kirkollinen näkökulma ja yhdistetään kolminaisuus (Isä, Poika ja Pyhä Henki) Äitiin, Tyttäreeseen ja Pyhään Henkeen. Tämä rikkoo perinteisiä uskonnollisia käsitteitä ja luo humoristisen efektin.

3. *“Äidin, Tyttären ja Pyhän Hengen nimeen. 🍌”*-107 tykkäystä

Kolmas kommentti jatkaa edellisen kommentin satiirista linjaa ja ehdottaa "Pyhän Hengettären" nimeä.

4. *“Pyhän Hengettären 🍌”* -4 tykkäystä.

Useat tilin meemit myös satirisoivat sukupuolittuneita urheiluun viittaavia sanontoja tai liitteitä. Esimerkiksi kollaasin 1 meemikuva 2 viittaa sanontaan “poika on tullut kotiin”, joka viittaa Suomen vuoden 2011 jääkiekon MM-kultajuhlahurmoksen aikaiseen Pasi “Poju” Heinosen hittikappaleeseen “Poika (saunoo)⁸⁹”. Poika, tai kundi, taas viittaa pokaaliin⁹⁰ jollainen on myös meemikuvassa saunan lauteilla.

⁸⁸ Engelberg 2018, 40 & 77. Piilomaskuliinisia ovat esimerkiksi sotilaiden lisäksi ihminen ja vastaavat neutraalinimitykset.

⁸⁹ Wikipedia. Poika (saunoo), 02.05.2023 <[Poika \(saunoo\) – Wikipedia](#)>

⁹⁰ Iltalehti 18.5.2011, <[Oliko "Kundi" sittenkin kopio? Katso kuvat \(iltalehti.fi\)](#)>

Kollaasin 1 meemin 2 yksi tykättyimmistä kommentteista satirisoi stereotypistä ajatusta siitä, että sukupuoli myös määrittäisi “oikeanlaisen” urheilun:

5. *Seuraavaksi sitten voidaankin keskittyä oikeaan urheiluun, kun pojatkin ovat saaneet pelata.* 😊 - 317 tykkäystä

Kollaasin 1 kuvameemi 5 “Miesjäähkiekko” satirisoi median tapaa viitata naisten pelaamaan jääkiekkoon etuliitteisesti. Mies-etuliitettä ei kuitenkaan yleensä uutisoinnissa tarvita. Kyse on jääkiekko termin piilomaskuliinisuudesta⁹¹. Urheilukielessä naisetuliitteisyys voi kuitenkin näin esittää naisten toiminnan “kvasi- tai epätoimintana”. Naisten etuliitteiden liiallinen käyttö voi heijastaa käsitystä, että naiset ovat toissijaisia, erityisesti miehiin nähden.

(suora lainaus) ”*Kun naissukupuolta korostetaan ilman havaittavaa syytä ja vastaavasti häivytetään puheena olevan miehen sukupuoli, annetaan ymmärtää, että sukupuolisuutta on vain yhdenlaista, feminiinistä.*”⁹²

Mooneyn mukaan teemme puhuessamme ja kirjoittaessamme kielellisiä valintoja, jotka eivät ainoastaan koske kieltä tai merkkejä, vaan myös maailman esitystapaa. Voidaan puhua kieli-ideologiasta. Jokainen kielellinen valinta on merkityksellinen, sillä valintamme muodostavat uskomuksia, arvoja ja ideologioita.⁹³ Myös Sapirin-Whorfin teorian mukaan kieli muokkaa ajattelua⁹⁴. Kielen vuoksi hahmotamme asioita ja toimimme tietyllä tavalla. Kieli ei vain ilmaise - se myös luo todellisuutta. Lisäksi useat tutkimukset osoittavat, että sukupuolittuneella kielenkäytöllä voi olla vaikutusta eri-ikäisten kielenkäyttäjien kognitioon ja heidän tekemiinsä arviointeihin. Esimerkiksi eräässä hollantilais-/saksankielisessä tutkimuksessa lapset arvioivat naisten menestyvän miehisissä ammateissa paremmin silloin, kun kyseisiä ammatteja kuvailtiin tasavertaisilla nimikkeillä, kuin silloin, kun samoja ammatteja kuvailtiin yleistävillä maskuliinimuodoilla.⁹⁵ Kieli siis vaikuttaa ajattelutapaan ja tulkintaan sukupuolesta.

⁹¹ Engelberg 2018, 96.

⁹² Engelberg 2018, 42-43.

⁹³ Mooney 2011b: 38-39, 44.

⁹⁴ Fuller & Wardhaugh 2014: 11-12

⁹⁵ Engelberg 2018, 77-78, Vervecken, Hannover & Wolter 2013.

4.2 Älykkyys, kyvyt ja taidot

Pääteema 2 pitää sisällään meemit, jotka viittaavat sukupuolistereotyyppisiin käsityksiin älykkyydestä, kyvyistä ja taidoista.

Esimerkiksi kollaasin 2 kuvameemi 2 käsittelee ironian ja käänteisen ajattelun taktiikalla stereotyyppisiä käsityksiä siitä voiko samaan aikaan kaunis ja kehoaan esittelevä nainen olla samaan aikaan älykäs. Kuvameemi 2 viittaa osaltaan väitteeseen, että naisia arvioidaan fyysisen ulkonäön perusteella useammin kuin miehiä.⁹⁶ Lisäksi Heflick et.al. tutkimus osoittaa, että naiset koetaan vähemmän inhimillisiksi ulkonäköön keskittyvissä olosuhteissa.

Inhimillisyydellä viitataan tutkimuksessa stereotyyppien sisältömalliin, jonka mukaan ihmisten käyttäytymis- ja tunnetilojen reaktiot toisiin ihmisiin perustuvat kahden ulottuvuuden käsityksiin: lämpimyys ja pätevyys⁹⁷. Mallin näkökulmasta käsitykset, jotka koskevat toisen lämpimyyttä, viestivät hänen aikomuksistaan, kun taas käsitykset pätevyydestä viestittävät heidän kyvystään toteuttaa nämä aiكومukset. Lämpö ja pätevyys ovat olennaisia, jotta toiset voidaan kokea täysin inhimillisiksi. Naiset, mutta ei miehet, koettiin vähemmän päteviksi, vähemmän lämpimiksi ja moraalisiksi, kun osallistujia ohjeistettiin keskittymään heidän ulkonäköönsä.⁹⁸

“Kehon esittely” itsessään ei myöskään ole yksinkertainen asia, vaan mitä suuremmissa määrin monitulkintainen asia. Siihen liittyy aina sosiaalisia normeja ja odotuksia. Kehon esittelyyn saattaa myös liittyä vallitsevien normien vastustamista, tai niiden noudattamista⁹⁹. On aina mahdollista, että henkilö pukeutuu ilman tarkoitustaan esitellä omaa kehoaan, ja vielä oleellisimpana, ihmiset saattavat *tulkita* toisten pukeutumistyyliä eri tavoin.

Esineellistämällä taas viitataan siihen, että ihmisestä tehdään esine ja näin ollen vähemmän kuin täysin inhimillinen¹⁰⁰.

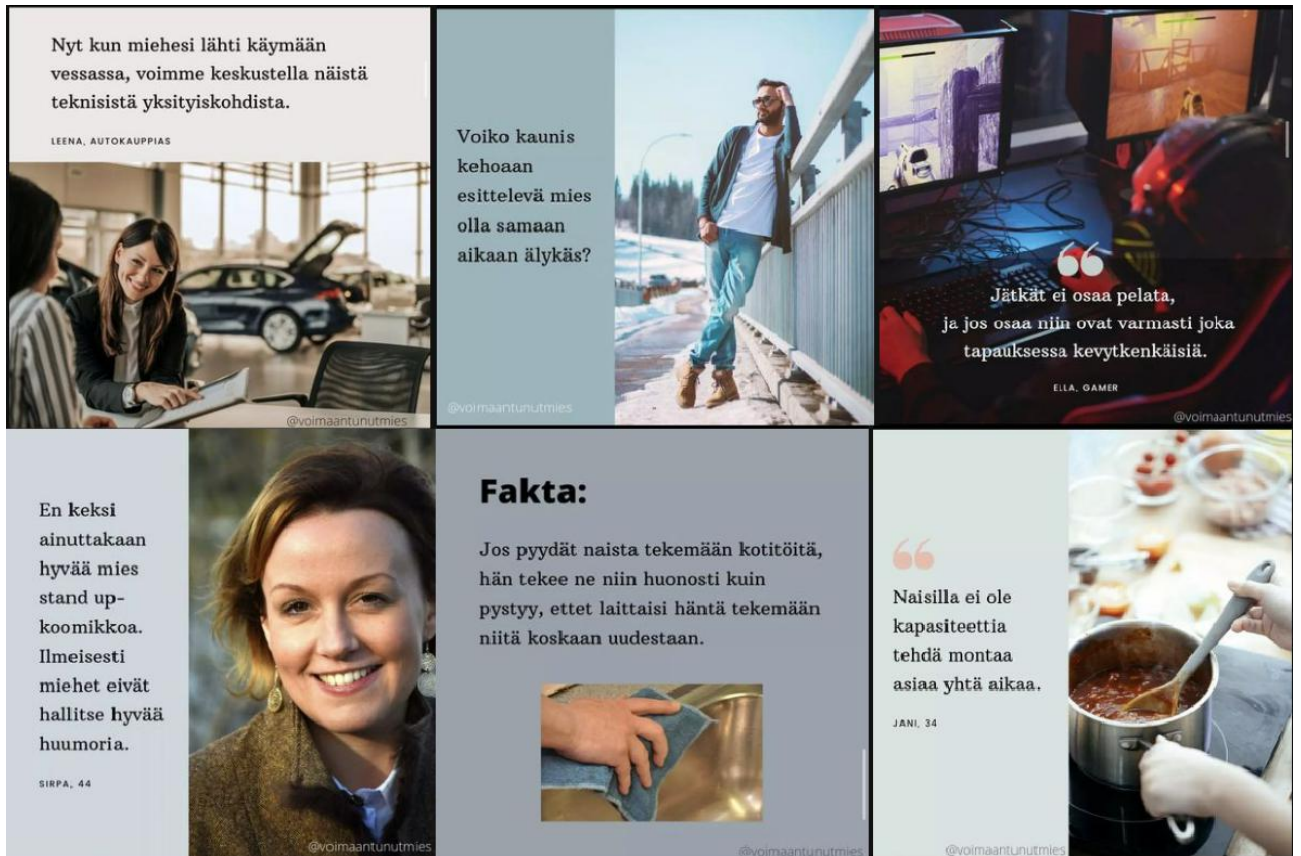
⁹⁶ Heflick et al. 2011.

⁹⁷ Ks. esim. Fiske et. al. 2007.

⁹⁸ Heflick et al. 2011, 572.

⁹⁹ Ks. esim. Davis 1992; Entwistle 2000.

¹⁰⁰ Nussbaum 1999. Nussbaumin näkökulmasta esineellistetyt kohteet dehumanisoidaan, mikä johtaa tunteiden ja toimijuuden/pätevyyden kieltämiseen.

Kollaasi 2, pääteema 2.

Kuvameemin 2 kommentti 6. jatkaa satiirista, stereotypisoivaa retoriikkaa:

6. *“Miksi mies olisi mieluummin älykäs kuin kaunis? Ei naiset halua älykkäitä miehiä, ne ovat lähinnä uhka naisen omalle asemalle parisuhteessa.” -97 tykkäystä*

Kollaasin 2 kuvameemi 3 puolestaan satirisoi mielipidettä siitä, että tytöt ja naiset eivät osaisi pelata videopelejä, ja vaikka osaisivatkin, niin silloin tämä kertoisi jollain tavoin heidän “kevytkenkäisyydestään”. Kevytkenkäisyys sanana puolestaan viittaa halventavasti seksuaalisesti löyhämoraaliseen tai himojensa vietävissä olevaan, yleensä naiseen¹⁰¹. Meemi todennäköisesti on kannanotto pelaavien naisten kokemuksista. Perinteisesti pelimaailma on nähty hyvin maskuliinisena paikkana. Silti joidenkin tutkimusten mukaan pelejä pelaavia miehiä ja naisia on suhteellisen yhtä paljon¹⁰². Tästä huolimatta naiset koetaan tyypillisesti

¹⁰¹ Urbaani sanakirja, 2023. <<https://urbaanisanakirja.com/word/kevytkenkainen/>>.

¹⁰² Chalk 2014; ESA 2014; Lopez-Fernandez et al. 2019.

vähemmistöksi pelitiloissa sekä ryhmän ulkopuoliseksi jäseniksi¹⁰³. Vaikka miehet kokevat todennäköisemmin joitakin verkkohäirinnän muotoja muiden pelaajien taholta, naiset kokivat vakavampia muotoja, kuten vainoamista, seksuaalista häirintää ja jatkuvaa häirintää. Pelaavat naiset myös kärsivät suuremmasta emotionaalisesta ahdistuksesta kuin miehet¹⁰⁴. Naiset saattavat esimerkiksi kohdata esteitä ja negatiivisia odotuksia, jotka estävät heitä pelaamasta yhtä rohkeasti kuin miehet. Käsitelläkseen verkkohäirintää naispelaajat joutuvat käyttämään selviytymisstrategioita, kuten sukupuolen taivuttaminen ja neutralointi (esim. näyttönimen tai avatarin valinnan avulla), yhteydenpidon välttäminen muiden pelaajien kanssa, sekä avun tai sosiaalisen tuen hakeminen pelin sisällä ja sen ulkopuolella.¹⁰⁵ Lisäksi pelisuunnittelussa ei useinkaan oteta huomioon heidän tarpeitaan. Kaiken kaikkiaan naisilla on edelleen esteitä videopelihin liittyen, vaikka he muodostavat puolet pelaajaväestöstä.

Kommentit 7. ja 8. matkivat satiirillaan seksistisiä kommentteja pelaavista naisista;

7. *Helppohan se ois olla mies ja esitellä vaan itseään vähissä vaatteissa jossain pelistreamissa ja tienata rahaa. Varmana tekisin niin, jos olisin mies! - 65 tykkäystä*
8. *Miehet hakee pelaamisella vaan huomioo 😏 Ja gamerboy ei voi olla hyvä pelaan. Ehkä tuurilla. - 50 tykkäystä*

Räikein esimerkki häirinnästä, vihapuheesta ja todellisesta uhkailusta on ehkä surullisenkuuluisa GamerGate (GG). GamerGate oli laaja nettikeskustelu- ja häirintäkampanja, joka alkoi vuonna 2014 videopelikulttuuria koskevista kiistoista ja huipentui laajaan häirintäaaltoon erityisesti naispuolisia pelikulttuurivaikuttajia vastaan (kohteena lähinnä pelisuunnittelija Zoe Quinn ja feministikriitikko Anita Sarkesian). Kampanja sai alkunsa, kun useat naispuoliset pelikulttuurivaikuttajat saivat vastaan vihapuhetta ja uhkauksia, kun he puhuivat julkisesti pelialan ongelmista, kuten sukupuolittuneesta häirinnästä ja seksismistä. GamerGate-kampanjan keskeisiä teemoja olivat sananvapaus ja pelien kritiikki, mutta kampanjaan liittyi myös laajaa häirintää, uhkailua (kuten tappouhkauksia ja raiskaamisella uhkailua) ja väkivaltaisia viestejä naispuolisille

¹⁰³ Fox & Tang 2017, 1291.

¹⁰⁴ Fox & Tang 2017; Ballard & Welch 2015; Chess & Shaw 2015; Consalvo 2012; Fox & Tang 2014; Gray 2012b; Salter & Blodgett 2012; Yee 2014.

¹⁰⁵ Fox & Tang 2017, 1290.

pelikulttuurivaikuttajille. GamerGate herätti laajaa huomiota ja herätti keskustelua pelialan sukupuolisista ongelmista ja nettikeskusteluiden häirinnästä. Kampanja myös osoitti, että naispuoliset pelikulttuurivaikuttajat kohtaavat edelleen merkittäviä haasteita ja että pelialan kulttuurissa on tarvetta muutokselle.¹⁰⁶

Kollaasin 2 kuvameemi 6 puolestaan satirisoi sanontaa siitä, ettei miehillä olisi kapasiteettia tehdä montaa asiaa yhtä aikaa. Yleinen väite liittyy käsitykseen sukupuolten välisistä eroista. Tämän käsityksen mukaan naiset ovat parempia suoriutumaan monista eri tehtävistä samanaikaisesti, kun taas miehet ovat parempia suoriutumaan yhdestä tehtävästä kerrallaan. Stereotyyppinen väite ei ole saanut osakseen vakuuttavaa tieteellistä näyttöä, vaan pikemminkin empiirinen näyttö sukupuolten välisistä eroista on monitehtäväsuorituskyvyssä vaihtelevaa¹⁰⁷. Myös stereotypiat ja ennakkoluulot voivat vaikuttaa sukupuolten välisten erojen korostumiseen. Esimerkiksi naiset, joita on kasvatettu ajattelemaan, että heidän tulee olla hyviä moniaistillisuutta vaativissa tehtävissä, voivat suoriutua paremmin tällaisista tehtävistä. Toisaalta, miehet joita on kasvatettu ajattelemaan, että heidän tulee olla hyviä yhden asian kerrallaan suorittavissa tehtävissä, voivat suoriutua paremmin tällaisista tehtävistä. Sanonta "miehillä ei ole kapasiteettia tehdä montaa asiaa yhtä aikaa" juontaa juurensa käsitykseen sukupuolten välisistä eroista ja se perustuu yleisiin uskomuksiin. Näin ollen stereotypiat ja ennakkoluulot voivat vaikuttaa sukupuolten välisiin eroihin.

Kuvameemin 6 kommentin satiiri matkii seksististä ja stereotypisoivaa puhetta sukupuolten kyvyistä:

9. *“Naiset keskittyy yhteen asiaan kerrallaan ja tekee sen kunnolla. Miehillä se on taas vähän semmosta joka suuntaan säheltämistä ja jälki sen mukaista.*

 - 33 tykkäystä

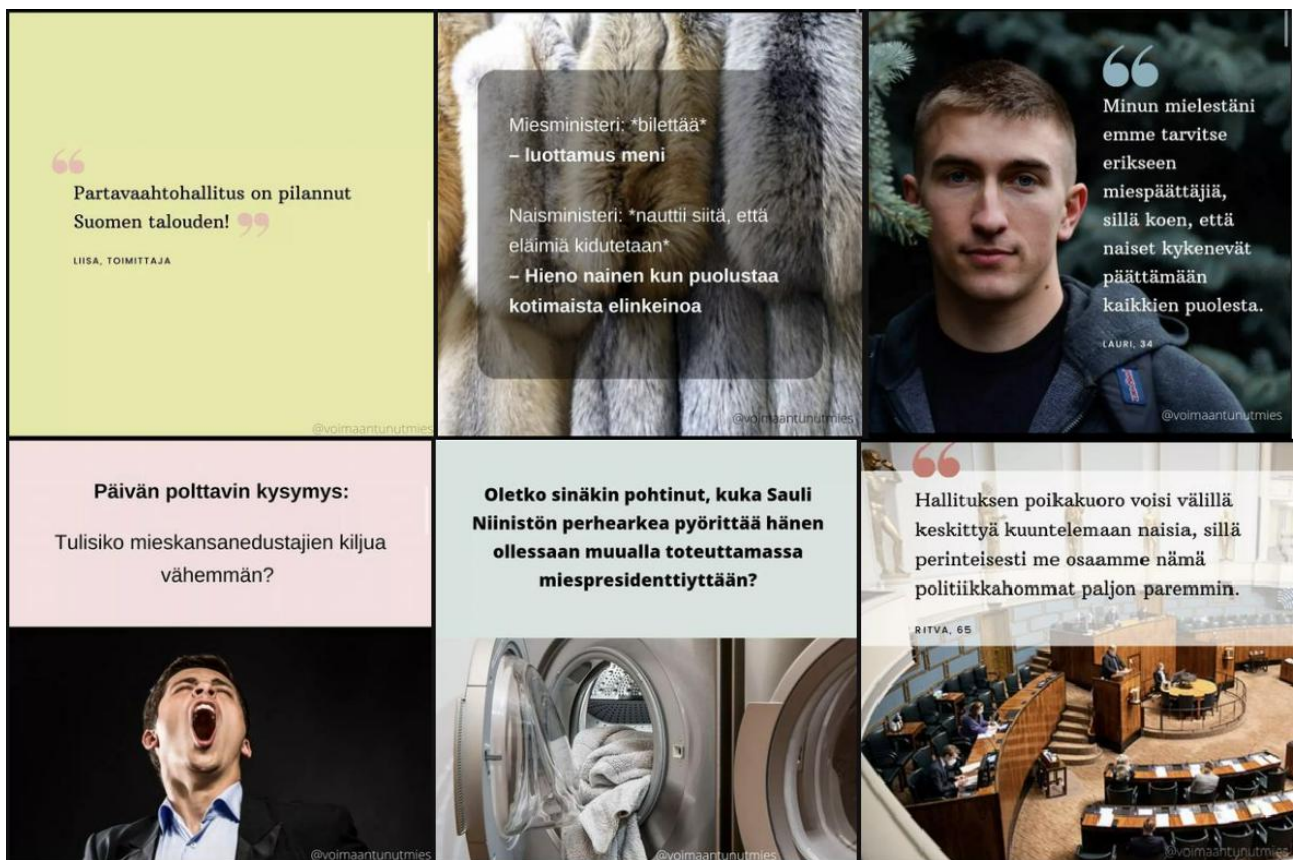
4.2.1. Käsitykset kyvyistä ja pätevydestä politiikassa.

Pääteeman 2 alateeman 1 alle kuuluivat kaikki meemit, jotka satirisoivat sukupuolittuneita käsityksiä kyvyistä ja pätevydestä politiikassa. Useampi meemi esimerkiksi viittasi

¹⁰⁶ Massanari 2017; K. Stuart 2014; Wingfield 2014; Mortensen 2018, 8.

¹⁰⁷Ks. esim. Hirsch, Koch & Karbach 2019, 1; Redick et al. 2016, 44.

satiirisesti seksistisiin kommentteihin pääministeri Sanna Marinin johtamasta hallituksesta. Muun muassa Kauppalehti uutisoi 18.3.2021 otsikolla “Raportti maalaa synkkää kuvaa Suomen naisministereiden kokemasta verkkokiusaamisesta – Marin kommentoi: ”Huulipunahallitus, sukkahousuhallitus, uhkailu, vihapuhe, maalitus”¹⁰⁸. Uutinen viittaa Naton (Nato Strategic Communications Centre of Excellence) laatimaan raporttiin¹⁰⁹, jonka mukaan Marinin hallitus oli voimakkaan naisvihaan pohjautuvan nettikiusaamisen kohteena. Kollaasin 3 kuvameemi 1:sen “Partavaahtohallitus” viittaa tässä tapauksessa sekä huulipuna-että sukkahousuhallitukseen.

Kollaasi 3, alateema 1.

¹⁰⁸ Karkimo & Karkkola, Kauppalehti, 18.3.2021. <[Raportti: Suomen naisministerit verkkokiusaamisen kohteina | Kauppalehti \(utu.fi\)](#)>;

"Vihapuhe" tarkoittaa puheen tai kirjoituksen muotoja, jotka sisältävät vihamielisiä, halventavia tai syrjiviä kommentteja tai ilmaisuja. Vihapuhe voi olla seksististä, halventavaa tai hyökkäävää. "Maalitus" viittaa tilanteisiin, joissa ministereitä pyritään mustamaalaamaan tai vahingoittamaan mainetta esimerkiksi levittämällä valheellisia tietoja heistä tai heidän toiminnastaan. Tämä voi tapahtua verkon eri alustoilla, kuten sosiaalisessa mediassa tai blogeissa.

¹⁰⁹ Van Sant, Fredheim & Bergmanis-Korats. 2021. *StratCom | NATO Strategic Communications Centre of Excellence Riga, Latvia*, n.d.< [StratCom | NATO Strategic Communications Centre of Excellence Riga, Latvia \(stratcomcoe.org\)](#)>

Huulipunahallitus ja sukkahousuhallitus ovat termejä, joita käytetään halventavasti kuvaamaan Suomen hallitusta, joka koostuu pääasiassa naisministereistä. Termit liittyvät sukupuolittuneisiin stereotyyppioihin ja niiden tarkoituksena on vähätellä tai halventaa naispuolisia poliitikkoja. NATO:n raportin mukaan viisi pahimmin kohteena olevaa ministeriä saivat jatkuvasti naisvihaa sisältäviä viestejä, joissa hyökättiin heidän arvojaan vastaan ja asetettiin kyseenalaisiksi heidän kykynsä tehdä päätöksiä ja johtamistaitonsa. Esimerkiksi pääministeri Marinia kehoitettiin eräissä viesteissä “keskittymään enemmän kotitöihin kuin politiikkaan”. Raportin mukaan myös erittäin törkeää kielenkäyttöä esiintyi.

Myös Kollaasin 3 kuvameemin 3 kommentoijat osallistuvat satiiriin tuottamalla seksistisiä sutkautuksia:

10. *“Lauri puhuu asiaa. Ja nyt kun se on siinä kätevästi, haetko meille naisille muutamat kaffet?”* - 60 tykkäystä
11. *“Naiset tietää mitä tekee ja mikä on parasta ihan kaikille. Miesten voi olla sitä vaikee ymmärtää, mutta kaikilla on omat vahvuudet niin jätetään se päättäminen ja politikointi niille jotka sen luonnostaan osaa. Miehet on yhtäläillä korvaamattomia kodinhoidossa ja arjen pyörittämisessä ja se on ihan yhtä arvokas työ!”* -57 tykkäystä

Carlinin ja Winfreyn tutkimukseen pohjautuen esitetään useita näkökohtia sekä Hillary Clintonin että Sarah Palinin seksismin kohtaamisesta vuoden 2008 vaalikampanjoissa. Carlinin ja Winfreyn tutkimasta yleisöstä osa myös uskoi, että miehet sopivat emotionaalisesti paremmin politiikkaan kuin naiset. Monet pitivät naisia vähemmän pätevinä poliittisiin virkoihin, vaikka heillä olisi samat pätevyysvaatimukset kuin miehillä.¹¹⁰ Myös “Hallituksen poikakuoro” - meemin kommentit (12. ja 13.) osallistuvat satiiriin, joka leikittelee emotionaalisuudella ja sukupuolen pätevyydellä:

12. *“Muistatteko kun meillä oli Juha pääministerinä ja se kutsu lehdistön paikalle kun itse lensi eroamaan tehtävästään eikä edes eronnu?? Ihme huomionhakuisuutta. Just tommosten tuuliviirien kanssa pitää pärjätä. Ihan liian tunteellisia ja ailahtelevia politiikkaan.”* - 48 tykkäystä

¹¹⁰ Carlin ja Winfrey 2009.

13. *“Miehet ovat muutenkin liian tunteellisia politiikkaan. Ei voi miespolitiikka itkeskellä julkisesti.”* - 42 tykkäystä

Kollaasin 3 kuvameemin 4 kommentit jatkavat samaa linjaa:

14. *“On vaikeaa ottaa kiljuvaa miestä vakavasti, siksi politiikka sopii luonnollisemmin asiapitoisille naisille.”* - 123 tykkäystä

15. *“Tyypillistä että miehet heittäytyvät tunteen vietäviksi. Siinä kyllä nopeasti volyymi nousee”.* 64 tykkäystä

16. *“Kuka hoitaa lapsia jos mies on eduskunnassa kiljumassa?”* - 40 tykkäystä

Alexander ja Andersen tutkivat sukupuolta tekijänä johtamisominaisuuksien määrittelyssä, ja havaitsivat että sukupuolirooliasenteet vaikuttavat vähemmän tunnettujen naisehdokkaiden arviointiin, kun tietoa ehdokkaista on niukasti. He havaitsivat, että sukupuolirooliasenteet ovat tärkeitä tekijöitä ehdokkaan suosiossa, kun ehdokkaat ovat naishaastajia. Äänestäjillä oli nimittäin taipumus antaa hypoteettisille ehdokkaille sukupuoleen perustuvia erityisiä johtamisominaisuuksia ja taitoja, jos muuta tietoa ei ollut saatavilla. Toisaalta mitä tasa-arvoisemmat äänestäjien sukupuolirooliasenteet ovat, sitä todennäköisemmin he arvioivat myönteisesti todellisia naisehdokkaita. Tästäkin huolimatta virassa olevat ehdokkaat, sekä miehet että naiset, saivat myönteisemmän arvion sekä "maskuliinisista" että "feminiinisistä" ominaisuuksista kuin virassa olevien haastajat.¹¹¹ Tutkimukset ovat myös osoittaneet, että tyypillisesti naisia pidetään lämpimämpinä, myötätuntoisempina ja kyvykkäämpinä käsittelemään koulutus-, perhe- ja naisasioita, kun miehiä taas pidetään vahvempina, älykkäämpinä ja kyvykkäämpinä käsittelemään rikollisuutta, puolustusta ja ulkopolitiikkaa.¹¹² Ulkopoliittisista kysymyksistä huolestuneet ihmiset kannattavat siis todennäköisemmin miestä, mutta rehellisyyttä ja eettisyyttä arvostavat äänestäjät kannattavat todennäköisemmin naista. On selvää, että stereotyyppit voivat vaikuttaa äänestyskäyttäytymiseen ja arvioihin ehdokkaiden ominaisuuksista ja piirteistä.

¹¹¹ Alexander ja Andersen 1993.

¹¹² Ks. esim. Alexander ja Andersen 1993; Dolan 2004; Lawless 2004.

Kollaasin 3 kuvameemin 2. kommentti (17.) osallistuu myös keskusteluun nais- ja miespoliitikkojen luotettavuudesta. Asetelma on jälleen käänteinen ja provosoiva sekä meemissä että kommentissa.:

17. *“Eläimiä nylkevä ja kiduttava nainen on aina luotettavampi sekä miellyttävä kuin kevytkenkäinen, itsensä häpäisevä mies, luonnonlakeja nämä. Yrittäkää hyväksyä pojat. ❤️”* - 107 tykkäystä

Vaikka yleinen käsitys naisjohtajista perustuu edelleen perinteisiin stereotypioihin, naisehdokkaiden määrän kasvu ja heidän valitsemiensa virkamiesten määrän kasvu voivat osoittaa, että äänestäjät hyväksyvät naisten kyvykkyyden ja taidot johtajuudessa. Tämä merkitsee johtajuuskäsitysten uudelleenrakentumista, joka mahdollistaa naisten pääsyn politiikan johtotehtäviin. Kuitenkin sukupuoleen perustuva erottelu näyttää edelleen säilyvän. Menestyvien naisehdokkaiden odotetaan täyttävän sekä naisellisuuden että miehekkyyden vaatimukset. Heidät hyväksytään poliittiseen taisteluun, kunhan he tuovat mukanaan perinteiset naiselliset roolit, kyvyt ja jäänteet äidin ja puolison tehtävistä. Samalla heidän on osoitettava vahvuutensa, kovuutensa ja voittokykynsä, joita monet äänestäjät pitävät luontaisina piirteinä miehille.¹¹³

“Sauli Niinistön perhearkei”-meemi eli kollaasin 3 alateeman 1 kuvameemin 5 kommentti (18.) satirisoi tätä naisehdokkaiden vaatimusten kirjoa:

18. *“Uskon (ja toivon), että Sauli hoitaa kodin kuntoon etukäteen lähtiessään esim.työreissulle. Ruokaa perheelle pakastin täyteen ja ohjeistus sulatukseen yms. Kunnollinen siivous ja kaupassakäynti etukäteen, jotta pärjäävät 😊 Hyvät muistilaput aikatauluineen Jennille arkea varten 😊 Uskon että Sauli hoitaa paljon etänä (tietysti koronankin vuoksi), mutta koska hän on pääasiallisesti kuitenkin isä, presidenttiys tulee vasta sen jälkeen ja sitä puuhastellaan vasta sitten, kun kodin askareet on hoidossa. On hyvä muistaa myös antaa vaimon levätä työpäivän jälkeen, joten hän hoitanees presidentin hommia sitten yöaikaan 😊👍 Ja siis hienoa, että meillä on miespressa, oon todellakin tasa-arvon kannattaja! 😊<3”* -64 tykkäystä

¹¹³Alexander & Andersen 1993.

Tiedotusvälineet edistävät tätä ehdollista vastaanottoa kuvaamalla naisten kampanjoita "tarpeellisena äänenä hallituksessa, koska he ovat perillä koulutuksesta, ympäristöstä, lastenhoidosta ja terveydenhuollosta". Tämän lisäksi poliittiset konsultit ja ehdokkaat hyödyntävät yleisön stereotyyppisiä odotuksia luodessaan naisehdokkaille hyväksyttävää kampanjaimagoa, joka sopii näihin uskomuksiin. Esimerkiksi entinen San Franciscon pormestari ja entinen kuvernööriehdokka Diane Feinstein kuvasi kampanjaansa sanomalla: "Tämä osavaltio kaipaa hieman äitiyttä."¹¹⁴ Tämän kaiken seurauksena naisten roolit ja käsitteellistäminen tiettyihin sukupuolirooleihin vahvistuvat. Kysymys kuuluu, mitkä ovat näiden roolien käsitteellistämisen seuraukset naisten kannalta, ja miten voimme edistää naisten osallistumista johtotehtäviin menestyksekkäästi ilman, että "essentialisoimme"¹¹⁵ naisten sukupuolta eli rajoitamme heidän potentiaaliaan sukupuolirooleihin?

Elizabeth Grosz, feministinen teoreetikko, ilmaisee julkaisussaan "Space, time and perversion: essays on the politics of bodies" (1995) näkemyksensä essentialismista. Hän määrittelee essentialismin uskomukseksi siitä, että ne ominaisuudet, jotka on määritelty naisten olemukseksi, ovat yhteisiä kaikille naisille kaikkina aikoina. Tämä tarkoittaa, että essentialismi rajoittaa mahdollisuuksia vaihteluun ja muutokseen - yksilö ei voi toimia vastoin omaa olemustaan. Naisen olemus määrittää kaikkien naisten väliset eroavaisuudet. Essentialismi viittaa kiinteisiin ominaisuuksiin, annettuihin attribuutteihin ja historiallisesti muuttumattomiin toimintoihin, jotka rajoittavat muutoksen ja siten yhteiskunnallisen uudelleenorganisoinnin mahdollisuuksia.¹¹⁶

On ehdotettu, että media ottaisi enemmän vastuuta jätiedotusvälineet tutkisivat seksismin laajuutta ja syvyyttä huolellisesti. Myös merkittävien toimittajien ja journalistijärjestöjen tulisi tehdä perusteellinen analyysi ja luoda kansallinen vuoropuhelu seksismistä. Lisäksi naisehdokkaiden ja heidän kampanjojensa olisi torjuttava seksismiä varhaisessa vaiheessa ja johdonmukaisesti. Toisin sanoen, tarvitaan vahvoja naisia ja uskottavia puheenvuoroja seksismiä vastaan. On myös tutkijoiden velvollisuutena tiedottaa yleisölle seksismin esiintymisestä vaalikampanjoissa.¹¹⁷

¹¹⁴ Alexander & Andersen 1993.

¹¹⁵ Feministisessä teoriassa ja sukupuolentutkimuksessa sukupuolen essentialismilla tarkoitetaan sitä, että miehille ja naisille osoitetaan kiinteitä olemuksia - ajatus siitä, että miehet ja naiset ovat pohjimmiltaan erilaisia, on edelleen kiistanalainen, Fausto-Sterling, 1992; Kelly, Parameswaran, & Schriedewind, 2011.

¹¹⁶ Grosz 1995.

¹¹⁷ Carlin ja Winfrey 2009.

4.2.2. Johtajuus, työelämä ja mahdollisuudet

Tämän teeman alle kuuluivat meemit, jotka satirisoivat stereotyyppisiä käsityksiä johtajuudesta, työelämästä ja sen mahdollisuuksista. Esimerkiksi johtajuuden ohella palkka-tasa-arvo ja työssä etenemismahdollisuudet koskettivat osaa meemeistä ja niiden kommenteista.

Kollaasin 4 kuvameemiä 1 “Naiset tienaavat miehiä paremmin, sillä he ovat paljon aggressiivisempia pyytämään palkankorotusta” ja sen kommentit satirisoivat kuvitellun toimitusjohtajan väitettä miesten tienaamisesta paremmin koska he ovat aggressiivisempia pyytämään palkankorotusta. Myös naisen raskautumisen mahdollisuuden liittyvät perustelut liittyen huonompaan asemaan työmarkkinoilla saivat kommentoissa, kuten kommentissa 19., osansa satiirista;

Kollaasi 4, alateema 2.

19. *“Kyllä nainen on palkkansa ansainnut, kun on sitä pyytänytkin! Miehetään valittavat siitäkin, että työhaastattelussa kysellään, onko miehellä aikomuksia jäädä isyyslomalle. Silloin jätetään vastaamatta kysymykseen, onko se niin*

vaikeaa? Miesten pätkätyöt ovat muutenkin ymmärrettäviä, ettei työnantajan tarvitse ottaa riskiä, milloin raskauteen höyrähtänyt mies keskittyy vain tuttupulloihin ja vaippoihin ja työt jäävät hoitamatta 😊” - 31 tykkäystä

On tavallista selittää miesten ja naisten välisiä palkkaeroja viittaamalla vapaaehtoiseen segregaatioon, jossa "naiset valitsevat sairaanhoitajan (ns. perinteisen) ammatin insinöörien sijasta", ja jättää keskustelematta naisten ja miesten palkkaeroista¹¹⁸. Vain suora palkkasyrjintä tunnustetaan tasa-arvo-ongelmaksi¹¹⁹.

Kollaasin 4 kuvameemin 2 kommentti (20.) satirisoi myös alentavaa puhetta siitä, kuinka yrityksiin palkattaisiin pätevempien miesten sijasta “kiintiönaisia”, vaikka he voisivat mennä myös “perinteisemmille naisten aloille”:

20. *“minusta nämä kiintiömiehet joita palkataan asiantuntevien naisten sijasta, voisivat vaikka mennä takaisin perinteisemmille miesten aloille”*. - 55 tykkäystä

Kollaasin 4 kuvameemi 4 satirisoi puolestaan kysymystä siitä, mahdollistaako naisen biologia johtajana toimimisen. Johtajuuskyyvyt ja taidot eivät ole biologisesti määriteltyjä, vaan ne kehittyvät ja ovat opittuja ominaisuuksia. Johtajuus on moniulotteinen käsite, ja hyviä johtajia voi olla erilaisissa muodoissa ja tyyeissä, riippumatta sukupuolesta. Kuitenkin sukupuoleen¹²⁰ liittyvät stereotypiat ja ennako-oletukset voivat vaikuttaa naisjohtajien arviointiin ja mahdollisuuksiin etenemiseen. Kuvameemin 6 kommentti satirisoi näitä johtajuusstereotypioita:

21. *“Miehiä ohjaa liian usein tunteet: machoilun tarve, kiukuttelu joka herää egon ollessa uhattuna jne. Sellainen johtajuus ei ole hyvää ja mahdollistavaa johtajuutta.”* - 75 tykkäystä

Heilman on tutkinut sukupuolistereotyyppien kahta eri puolta: kuvailevaa ja määräävää. Heilmanin mukaan kuvaileva puoli lisää sukupuoleen perustuvia ennakkoluuloja ja vaikuttaa

¹¹⁸ Kinnunen 2023.

¹¹⁹ Saari 2013.

¹²⁰ Sukupuoli on enemmän kuin yksilöiden ominaisuus –se on instituutioitunut sosiaalisten käytäntöjen järjestelmä. Ridgewayn mukaan sukupuolijärjestelmä kietoutuu tiiviisti sosiaaliseen hierarkiaan ja johtajuuteen, koska sukupuolistereotypiat sisältävät statususkomuksia, joiden mukaan miehet ovat naisia arvokkaampia ja pätevämpiä kuin naiset. Ridgeway, 2001, 637.

naisten urakehitykseen ja pääsyyn työorganisaatioiden ylemmille tasoille. Kuvaileva puoli edistää sukupuoleen perustuvaa ennakkoluuloa, koska ristiriita stereotyyppisen käsityksen välillä siitä, millaisia naiset ryhmänä ovat, ja siitä, mitä ylemmän tason johtotehtävät edellyttävät, johtaa odotuksiin, joiden mukaan naiset eivät kykene hoitamaan tällaisia tehtäviä tehokkaasti. Odotukset voivat estää naisen pätevyuden tunnustamisen joko aliarvioimalla hänen työsuorituksiaan tai antamalla vastuun hänen menestyksekkäästä suorituksestaan muulle kuin hänen taidoilleen ja kyvyilleen.¹²¹ Määräävä puoli puolestaan luo normatiivisia odotuksia naisille ja rankaisee niitä, jotka rikkovat näitä odotuksia¹²².

Miksi sitten johtajiin liittyvissä stereotyyppioissa on korostettu ensisijaisesti maskuliinisia piirteitä? Voimakkaat voimat pyrkivät ylläpitämään olemassa olevia stereotyyppioita, olipa kyseessä mikä tahansa ihmisryhmä ja mikä tahansa sen stereotyyppian sisältö.

Johtajastereotyyppioiden tapauksessa uraa valitsevat miehet ja naiset eivät ehkä pyri johtajiksi, jos he eivät katso itsensä sopivan vallalla olevaan johtajastereotyyppiaan. Myös organisaatiot saattavat valita johtajatason tehtäviin vain sellaisia hakijoita, joiden ne katsovat noudattavan johtajastereotyyppioita. Organisaatioilla voi olla taipumus painostaa jäseniään voimakkaasti mukautumaan muiden jäsenten, erityisesti vallanpitäjien, hyväksymiin tapoihin.¹²³

Niiden naisten osuus, jotka ovat päässeet organisaatioiden ylimpiin johtotehtäviin, toisin sanoen rikkoneet lasikaton, on edelleen pieni¹²⁴. Naisten vaikutus johtajastereotyyppioihin voi tuntua vasta sitten, kun heistä useimmat ovat ylimmässä johtoportaan. Niin kauan kuin ylivoimaisesti maskuliinisia ominaisuuksia arvostetaan ylimmässä johtoportaan, kaikkien johtajiin millä tahansa tasolla tulevien henkilöiden odotetaan toimivan sen mukaisesti. Siksi itsevalinnan, organisaation valinnan ja organisaatioon sosiaalistumisen voimat vaikuttavat siihen, että johtajastereotyyppiat toimivat itseään toteuttavina ennusteina ja vahvistavat uskoa hyvään johtajaan, joka on maskuliininen.¹²⁵ Toisin sanoen, naisten vähäinen edustus johtotehtävissä voi johtua monista yhteiskunnallisista ja rakenteellisista tekijöistä, kuten sukupuolistereotyyppioista, syrjinnästä, urakehityksen esteistä ja työelämän rakenteista. Sukupuolistereotyyppiat rajoittavat naisten etenemistä organisaatioissa ja aiheuttavat syrjintää.

¹²¹ Heilman 2001, 670-671.

¹²² Heilman 2001, 670-671.

¹²³ Powell, Butterfield ja Parent 2002, 188-189.

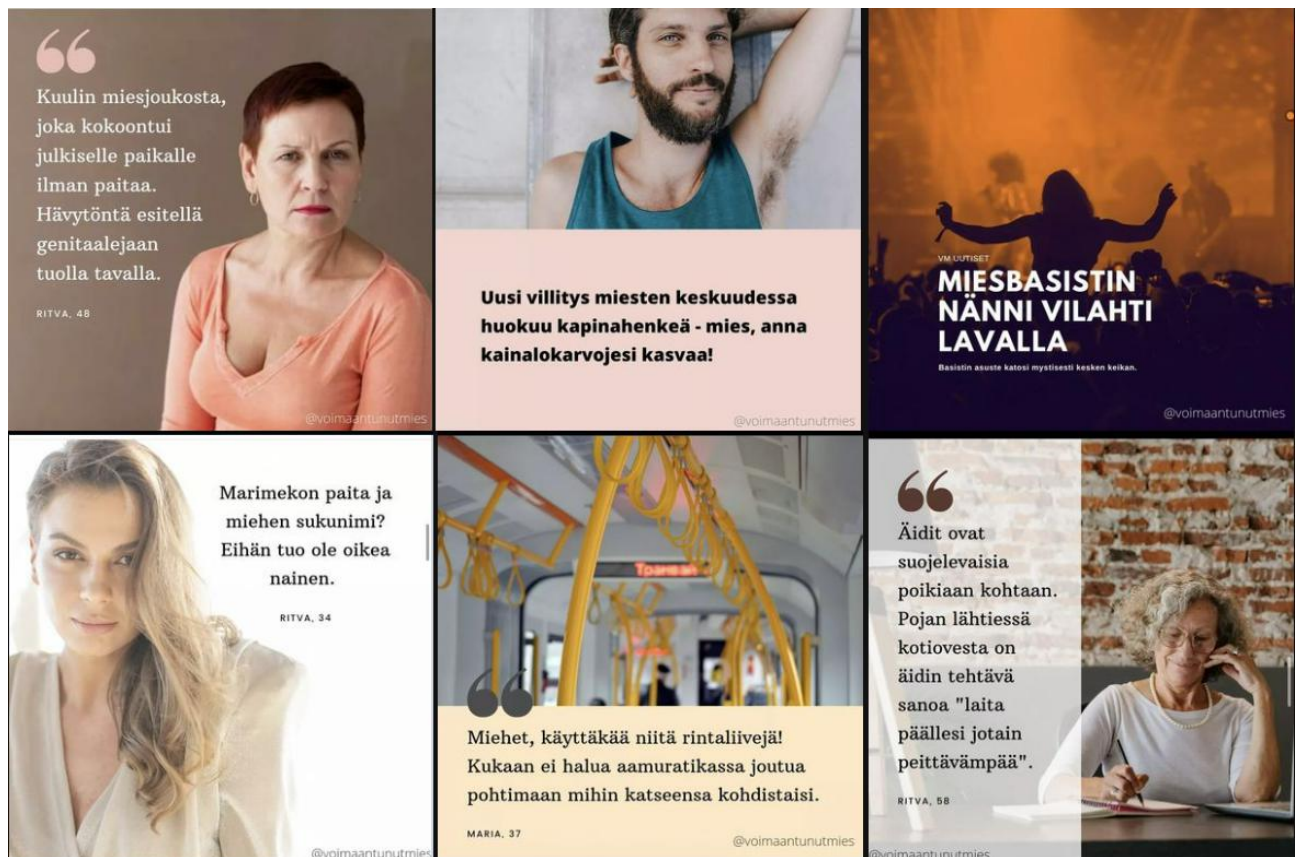
¹²⁴ Valtioneuvosto, 15.4.2020. <[Naisia on yritysten ylimmässä johdossa edelleen vähän \(valtioneuvosto.fi\)](#)>

¹²⁵ Powell, Butterfield ja Parent 2002, 188-189; Epstein 1975; Catalyst 2000a; Darley & Fazio 1980; Merton 1948.

Stereotyyppien vaikutusten tunnistaminen voi lieventää niiden haitallisia seurauksia, jotka estävät päteviä naisia etenemästä johtotehtäviin.

4.3. Sovelias pukeutuminen, ihokarvoitus ja pukeutumiseen liittyvä holhous

Pääteeman 3 alateema 1:n meemit käsittelivät aiheita pukeutumisesta, ihokarvoituksesta ja pukeutumiseen liittyvästä holhouksesta. Meemit esimerkiksi käsittelivät suhtautumista paidattomuuteen, rintaliivittömyyteen ja nänneihin. Lisäksi meemeissä ja niiden kommentteissa satirisoitiin asenteita, joissa rintoja verrattiin genitaalisiin.

Kollaasi 5, pääteema 3.

Kollaasin 5 kuvameemin 1 kommentti (22.) satirisoi käänteisellä ajattelulla mielipidettä, joka väittää, että naisten rintojen ainoa tarkoitus on tuottaa seksuaalista nautintoa omistajalleen. Tällainen näkökulma vähättelee naisten rintojen moninaisia merkityksiä ja käyttötarkoituksia sekä rajoittaa niiden arvon ja olemassaolon seksuaaliseen kontekstiin. Kommentti jatkuu väittämällä, että julkisesti esitellyt rinnat ovat merkki sairaalloisesta huomiohakuisuudesta.

Kommentti satirisoi kapeakatseista ja seksististä asennetta, jossa naisen kehoa arvioidaan ainoastaan seksuaalisen halun ja huomion näkökulmasta.

22. *“Miehen nänneillä ei kirjaimellisesti ole mitään muuta funktiota kuin seksuaalisen nautinnon tuottaminen omistajalleen, en ymmärrä miksi niitä seksinännejä pitää julkisesti esitellä. Mikä muu voi olla kyseessä kuin sairaaloinen huomiohakuisuus?”* - 424 tykkäystä

Aihe selkeästi puhuttelee tilin seuraajia. Kommentti numero 22 on yksi tilin tykättyimmistä kommentteista, mutta myös muut kuvameemin 1 kommentteista keräsivät (suhteutettuna) runsaasti tykkäyksiä. Kommentit 23. ja 24. satirisoivat puhetta “biologisista faktoista” ja sitä miten naisten rintojen “paljas esittely” olisi seksuaalista häirintää;

23. *“Ei naisten paidattomuudessa ole mitään outoa tai hävytöntä, se on normaalia, mutta miesten rinnat vain luonnollisesti häiritsee naisten keskittymistä joten niiden paljas esittely on seksuaalista häirintää naisia kohtaan.”* - 286 tykkäystä

24. *“Kävin tänään kuntosalilla ja sen jälkeen uimarannalla ja voi taivas! Siellä miehet esittelivät itseään vähissä vaatteissa, enkä tiennyt mihin katsoa, etteivät syytä ahdistelusta! Myös työmaalla joudun harvase päivä todistamaan kun kollegat tyrkyttävät vakoaan aivan liian matalien housujen alta! On tämä nykyään kun kielletään biologiset faktat (nainen ei vaan voi itselleen mitään paljasta mieslihaa nähdessään!) eikä pukeutumisessa ole mitään tyylitajua, uskottavuushan siinä menee ihan fiksuilta miehiltä!”* 🙄🤔🤔 - 283 tykkäystä

Ihokarvoihin asennoitumista satirisoitiin useammassa meemissä. Meemit satirisoivat esimerkiksi kuviteltua tilannetta, jossa miesten keskuudessa huokuu kapinahenki; annetaan kainalokarvojen kasvaa! Länsimaisessa kulttuurissamme naisten ja miesten ihokarvoihin suhtautuminen ei kuitenkaan ole samanlaista, eikä miesten karvojen kasvatukseen yleensä liitetä kapinahenkeä. Esimerkiksi Åberg ja Salonen osoittavat kuinka naisena karvojen kasvattaminen nähdään edelleen rohkeana tekona, joka viittaisi enemmänkin siihen, että naisten karvoihin ei suhtauduta neutraalisti. Åbergin ja Salosen mukaan, jos ja kun

feminismikin on muodikasta, karvoilla ja niiden näyttämällä on edelleen symbolista arvoa, joka tuottaa “rohkeana” tekona etuusia lähinnä sosiaalisen median vaikuttajille (ts. influenssereille)¹²⁶.

Myös kollaasin 5 kuvameemin 2 kommentit 25. ja 26. satirisoivat suhtautumista naisten ihokarvoitukseen:

25. *“Kukin tehkään miten lystää vaa tarviiko tuota esitellä!! Minä en halua minun internetissä nähä tuommosta”* - 58 tykkäystä

26. *“Kukahhan nainen haluaa miehen jolla on tommostet puskat?? Tykkään perinteisistä miehistä, jotka osaavat pitää huolta itsestään...”* - 52 tykkäystä

Tiggemann ja Lewis osoittavat tutkimuksessaan, että naisten, mutta ei miesten, vartalokarvoista on tullut inhon aiheuttajia ja niiden poistamisesta vastaavasti normatiivista¹²⁷. Idea naisellisuudesta, sekä pehmeän silkkisen ihon ja viehättävyyden tunne olivat korkeimmalle arvioidut syyt, joiden vuoksi tutkimuksen naiset kertoivat poistavansa vartalokarvojaan. Lisäksi tutkimuksen naiset tulkitsivat toisten naisten käyttäytymistä normatiivisista paineista johtuvaksi, mutta eivät voineet ajatella näin olevan omalla kohdallaan. Tutkimus tukee väitettä, että karvoituksen poistaminen ei ole triviaalia ja epäsäännöllistä käyttäytymistä, vaan havainnollistaa hyvin yleismaailmallisesti karvattomuusnormin vahvuutta. Koska vartalokarvat ovat kaikkien biologisesti kypsien naisten toissijainen sukupuoliominaisuus, niiden lähes yleinen poistaminen länsimaissa on hyvin vakuuttava osoitus siitä, että naisten vartaloita ei voida hyväksyä sellaisina kuin ne luonnostaan ovat¹²⁸.

Lisäksi meemeissä käsiteltiin aiheita pukeutumisesta ja holhoamisesta. Kuvakollaasin 5 kuvameemissä 6 “Äidit ovat suojelevaisia poikiaan kohtaan” ja sen kommentissa (27.) satirisoidaan tilannetta, jossa isät ovat suojelevaisia tyttöjä kohtaan ja kehottavat näitä “laittamaan päälleen jotain peittävämpää”;

¹²⁶ Åberg & Salonen 40, 2021.

¹²⁷ Tiggeman & Lewis 2004.

¹²⁸ Tiggeman & Lewis 2004.

27. *“Nuorten poikien pitäisi ymmärtää, millaista viestiä pukeutumisellaan aikuisille naisille välittävät! Tästä ei voi äiti poikaa liikaa varoittaa. 😞”* - 109 tykkäystä

Myös kollaasin 5 kuvameemin 5 kommentti (28.) satirisoi tyttöjen pukeutumiseen liittyvää holhousta käänteisellä ajattelulla:

28. *“Pitää myös varmistaa että pojat ei kulje pimeellä yksin, oo yksin tyttöseurassa eikä ainakaan päihdy muuta kun muiden poikien seurassa ettei vaan satu mitään 😊”* - 84tykkäystä

Naisten ja tyttöjen ruumiiden sosiaalinen valvonta seksuaalisen maineen kautta on ollut feministisen tutkimuksen huolenaiheena useiden vuosikymmenten ajan¹²⁹ Valvonta ja holhous on läsnä arjessamme, ja ulottaa myös digitaaliseen maailmaan. Amy Shields Dobson puhuu kulttuurin seksualisoitumiseen liittyvästä paniikista. Tytöt ja nuoret naiset ovat Dobsonin mukaan ajettu hankalaan asemaan, jossa heitä yhtäältä kehoitetaan aktiiviseen ja itsevarmaan seksuaaliseen (digitaaliseen) performatiivisuuteen ja vahvan itseluottamuksen osoittamiseen, ja toisaalta valvotaan seksualisoituneen itsensä varalta¹³⁰.

Myös Lindholm on tutkinut seksualisointia koskevaa keskustelua, joka saavutti huippunsa uuden vuosituhannen ensimmäisten viidentoista vuoden aikana, joka pyrki osoittamaan, että nykyajan elämän eri osa-alueilla, mutta erityisesti vaatetuksella ja meikkauksella, on haitallinen vaikutus tyttöjen terveeseen kehitykseen.¹³¹ Vastauksena tähän englanninkielinen maailma Euroopassa, Amerikassa ja Australaasiassa julkaisi populistisia käsikirjoja, sanomalehtiartikkeleita sekä vielä hallitusten katsauksia, joilla pyrittiin neuvomaan poliittisia päättäjiä, opettajia ja vanhempia keskustelemaan tyttöjen kanssa siitä, miten torjua haittoja, joita seksualisoinnin sanottiin aiheuttavan¹³². Lindholm käyttää tästä termiä protektionismi. Protektionistit uskovat, että seksualisoitunut pukeutuminen aiheuttaa haittoja tytöille, mutta heidän määritelmänsä seksualisoinnista eivät kuitenkaan ole olleet yhtenäisiä. Tämä tekee seksualisoinnin analysoinnista vaikeaa, sillä joissakin lähteissä on saatettu käyttää äärimmäisiäkin väitteitä, kuten että se voi johtaa syömishäiriöihin, prostituoitumiseen ja jopa

¹²⁹ Honkatukia & Keskinen 2018; Honkatukia 1999; Lees 1997.

¹³⁰ Dobson 2015.

¹³¹ Lindholm 2022.

¹³² Lindholm 2022, 279.

murhiin.¹³³ Vaikka protektionistiset diskurssit antavat ymmärtää, että tyttöjen haitat johtuvat seksuaalisoinnista, pukeutuminen on itse asiassa seksuaalisointidiskurssien keskeinen elementti ja kohde. Protektionistiset käytännöt ovat ongelmallisia, koska niissä pidetään toistuvasti yllä yhteyttä tyttöjen suojelun ja heidän pukeutumisensa valvonnan välillä. Tutkimuksessa kritisoitiin näitä diskursseja ja analysoitiin niiden protektionistisia elementtejä Foucault'n panoptikonin¹³⁴ käsitteen kautta. Toisin sanoen, kun tytöt sisäistävät pukeutumisensa ja itseilmaisunsa hallinnan, pojat jäävät yhä enemmän vastuu ulkopuolelle seksuaalisesta esineellistämistä ja väkivallasta.¹³⁵

Protektionismissa viattomuus rinnastetaan puhtauteen ja seksuaaliseen passiivisuuteen. Protektionistisesta yhtälöstä tuli lähinnä haitallinen moralistinen yritys, jossa kritisoitiin ja häpäistiin tyttöjen pukeutumista ja todettiin heidät toisten viattomuutta turmeleviksi. Tutkimus kritisoi tiettyjä patriarkaalisia valtarakenteita ja tarkastelee miten protektionistit pitävät niitä yllä tyttöjen pukeutumista valvomalla. Seksuaalisointidiskurssit pitävät yllä laajempia sosiaalisia ennakoasenteita, protektionismi puolestaan lisää tyttöihin kohdistuvia paineita ja ylläpitää uhrin syylistämisen kulttuuria¹³⁶.

4.3.2. Poliitikkaan liitetty sovelias käyttäytyminen tai pukeutuminen

Pääteeman 4 alateema 1 kokoaa alleen meemit, jotka satirisoivat politiikkaan liitettyä soveliasta pukeutumista ja käyttäytymistä.

Kollaasin 6 kuvameemit 1, 2, 3, 4 ja 5 viittaavat epäsuoran suorasti pääministeri Sanna Mariniin. Esimerkiksi median otsikointia satirisoiva 13.8.2022 julkaistu kuvameemi 1 todennäköisesti viittaa päivää aikaisemmin julkaistuun Ilta-Sanomien uutiseen “Sanna Marin vaihtoi glittermekkoon ja poseeraa yhteiskuvissa festareilla – näin paljon pääministerin puku todellisuudessa maksoi”¹³⁷. Kuvameemin 1 kommentti (29.) jatkaa käänteisen ajattelun taktiikalla; kommentin tarkoitus on nostaa esiin miltä kommentti kuulostaa, kun

¹³³Lindholm 2022, 280.

¹³⁴ Foucault 1995. Panoptikon on filosofi Michel Foucaultin kehittämä käsite, joka kuvaa valvontajärjestelmää, joka mahdollistaa jatkuvan valvonnan ja kurinpidon yksilöille. Panoptikon on nimetty valvontajärjestelmäksi, joka perustuu erityiseen arkkitehtuuriin, jossa keskellä on valvontatorni, josta on näkymä ympäröivään tilaan. Tornin ympärillä on kammioita tai selliosastoja, joiden asukkaat ovat jatkuvasti alttiina valvonnalle.

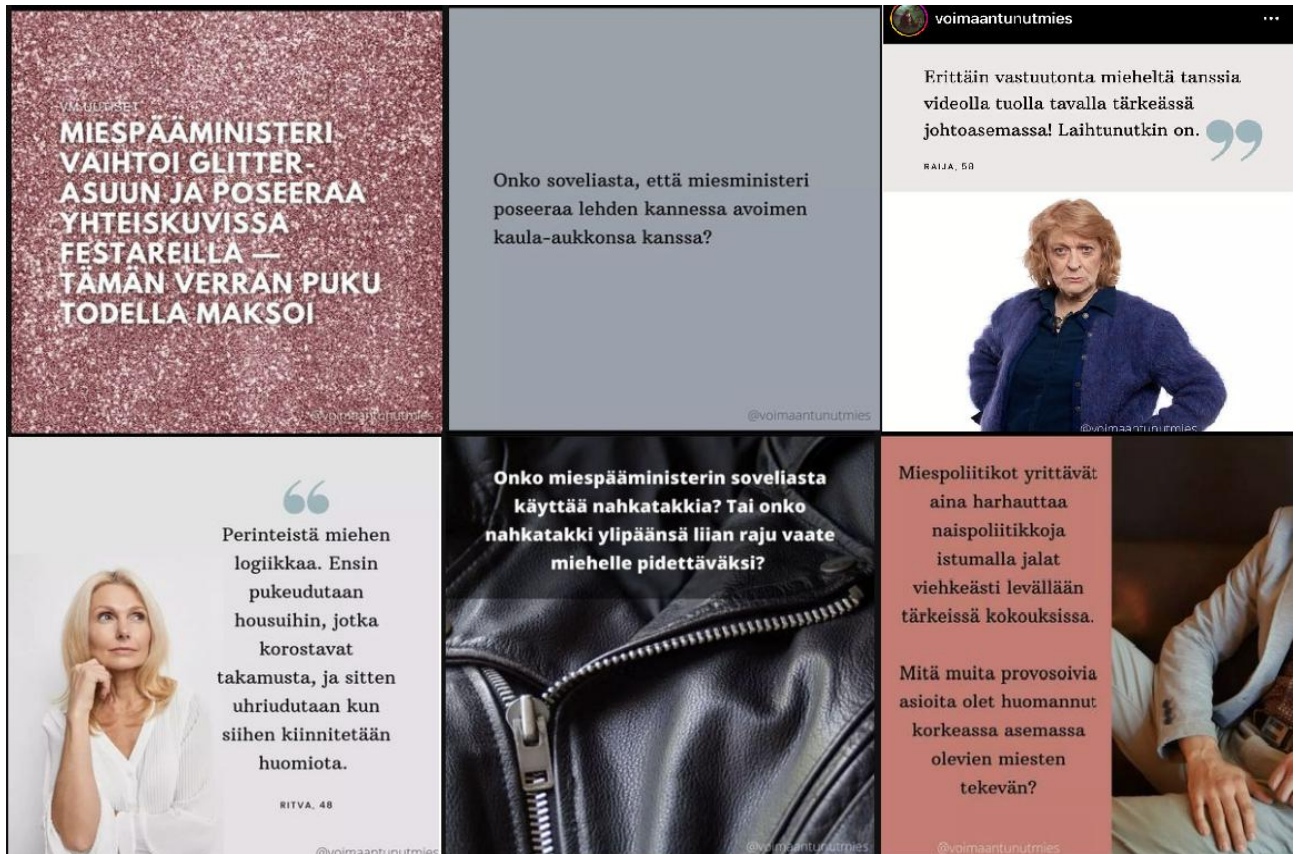
¹³⁵ Lindholm 2022, 289.

¹³⁶Lindholm 2022, 281.

¹³⁷Hakulinen, Ilta-Sanomat, 12.8.2022. <[Sanna Marin juhlii Flow-festivaaleilla: vaihtoi paneelikeskustelun jälkeen glittermekkoon - Viihde - Ilta-Sanomat \(is.fi\)](#)>

sukupuoliroolit on vaihdettu naisministeristä miesministeriin ja huulipunahallitus partavaahtohallitukseen.

29. “Pandemia, sota, valtionvelka, hoitajakriisi.. Ei näemmä miesministeriä kiinnosta, kun pitää päästä rellestämään!! Hävettää, mutta mitä muuta odottaa partavaahtohallitukselta?!” - 159 tykkäystä

Kollaasi 6, alateema 1.

Kuvameemi 2 puolestaan viittaa todennäköisesti Trendin julkaisemaan juttuun Sanna Marinista, jossa Marin poseeraa Kalevalakorun kanssa paljaassa kaula-aukossa - ja jonka kohu poiki myöhemmin jopa kansanliikkeen. Paljastavaksi nähty kuva aiheutti liikehdintää, jossa Marinia kritisoitiin siitä, että paljastava asu vähentää hänen asemansa arvostusta – ja seuraavassa aallossa kriitikkoja syytettiin seksismistä.¹³⁸

¹³⁸Ks. esim. Keränen, Apu, 16.10.2020. <[Sanna Marin -kohu käynnisti maailmanlaajuisen kansanliikkeen | Apu](#)>

Mielenkiintoisesti kuvameemi 2 ei ole saanut ainuttakaan kommenttia. Ehkä meemin julkaisuaika selittää sen, sillä meemi on julkaistu 19.3.2022, eli hyvin varhaisessa vaiheessa tilin perustamisesta, jolloin seuraajamäärätkin olivat vähäiset.

“Raija-58”:si nimeämäni meemi viittaa puolestaan jo aikaisemmin (määrällisessä osuudessa) mainitsemaani Marinin bilevideo-kohuun. Myös meemin yksi kommentteista (30.) kuvastaa käänteisellä ajattelulla sukupuolittunutta suhtautumista naisministerin rooliin perneenäitinä. Tai sukupuolesta riippuen - suhtautumattomuutta.

30. “Ja vielä perheenisä”. -242 tykkäystä

Yksi stereotyyppisimmistä naisiin liitetyistä asioista on hoiva sekä naisille oletettu luontainen hoivavietti¹³⁹. Hoivaa voidaan ilmentää myös sen puutteellisuutena. Jos esimerkiksi naisministeri ei vastaa odotuksia hoivaajana ja kun tulkitsija nojaa luonnollistettuihin käsityksiin naisesta hoivan päätoimisena antajana, tulkitsija rajaa naisen ulkopuolelle tästä mallista ja näkee tämän normista poikkeavana. Toisin sanoen, hoivatyö liittyy naiset ja äitiyden yhteen, ja näin naisia tulkitaan usein äitiyden kehyksen kautta.¹⁴⁰

Kuvameemi 4 taas viittaa hyvin todennäköisesti Seiskan julkaisemaan paparazzi-kuvaan Marinista lenkillä trikoissa¹⁴¹, ja kyseisen uutisen aiheuttamaan kohuun. Erityisesti jutun osana kirjoitettu lausahdus “pääministerin kireät legginsit syöpyivät paparazzin verkkokalvoille” oli omiaan herättämään keskustelua. Kuvameemin 4 yksi kommentteista (31.) pyrkii tuomaan esiin tapauksen ilmiselvää seksismiä ja vihapuhetta:

31. “Jos mies haluaa tulla otetuksi tosissaan, miksi hänellä on perse?” - 75 tykkäystä

Tutkimuksissa on osoitettu, että naisten vastaanottama vihapuhe on laadultaan erilaista kuin miesten kokema vihapuhe. Vihapuheen sukupuolittuminen näkyy esimerkiksi siinä, että se on ulkonäkökeskeistä ja seksualisoitunutta.¹⁴² Paparazzikuvakohun jälkeen Ylen haastattelema

¹³⁹ Anttonen, Valokivi & Zechner 2009, 16–19.

¹⁴⁰ Vuori 2010 109– 119; Puhakka 2020.

¹⁴¹ Ks. esim. Seiska, 4.6.2022. <Paparazzi iski: kireät trikoot myötäilivät Sanna Marinin huipputreenattua peppua – kuva!>

¹⁴² Knuutila et.al. 2019, 26.

Jyväskylän yliopiston yliopistonlehtori ja sukupuolentutkimuksen ja nykykulttuurin tutkimuksen dosentti Tuija Saresma avaa seuraavassa suorassa lainauksessa asetelmaa:

“Onhan tämä osa jatkumoa, jossa nainen voidaan esittää vain ruumiinosanaan, ja sehän on selkeästi naisvihaa. Se, että naiselta viedään toimijuus, identiteetti ja persoona, ja hänestä tulee vain takapuoli, on naisvihalle ominainen naisrepresentaatio”¹⁴³

Erilaista esimerkiksi Alexander Stubbin pääministeriaikanaan saamaan palautteeseen pukeutumisestaan, kuten liittyen taannoiseen shortsikohuun¹⁴⁴, on juuri seksualisoitunut linssi, jonka läpi Sanna Marinia tarkastellaan.

Sannan Marin nahkatakissa on kirvoittanut median julkaisemaan useammankin uutisen. Kuvameemi 5 voidaan nähdä viittaavan näihin uutisiin. Esimerkiksi nämä:

HS: “Pääministeri Sanna Marinin nahkatakki sai sosiaalisen median riemastumaan eikä ihme: Musta nahka on läpi historiansa edustanut seksiä, vaaraa ja kapinaa”,

IS: “Pääministeri Sanna Marinin musta nahkatakki valloitti Ruotsin”,

IL: “Sanna Marin kohauttaa nahkatakissa taas – kopioi tyyli”,

HS: “Sami Sykön kolumni: Sanna Marinin nahkatakki kertoo, että Suomi tekee, mitä itse haluaa”,

Aamulehti: “Nahkatakien myynti kolminkertaistui pääministeri Marinin Tukholman vierailun jälkeen”.¹⁴⁵

Kuvameemin 5. kommentissa (32.) satirisoidaan asennoitumista sekä Marinin (nahkatakki)että Stubbin (shortsit) pukeutumiseen:

¹⁴³ Koivistoinen & Vedenpää, Tuija Saresma haastattelu. Yle, 8.6.2022. <[Seiska julkaisi salakuvan Sanna Marinin takapuolesta – lehden mielestä kuva ei ole seksistinen, tutkijan mielestä kyse on häirinnästä \(yle.fi\)](#)>

¹⁴⁴ MTV, 12.8.2014. <[Stubbin tyyli jakaa rajusti lukijoita: Uskottava pääministeri vai Pelle Hermanni? - MTVuutiset.fi](#)>

¹⁴⁵ Lehmusvesi, Helsingin Sanomat, 15.4.2022. <[Pääministeri Sanna Marinin nahkatakki sai sosiaalisen median riemastumaan eikä ihme: Musta nahka on läpi historiansa edustanut seksiä, vaaraa ja kapinaa - Kulttuuri | HS.fi](#)>; Manninen, Ilta-Sanomat, 13.4.2022. <[Pääministeri Sanna Marinin musta nahkatakki valloitti Ruotsin - Poliitikka - Ilta-Sanomat](#)>; Niemi, Iltalehti, 25.4.2022. <[Sanna Marinin nahkatakki on klassikkotakki kevääseen \(iltalehti.fi\)](#)>; Sykkö, Helsingin Sanomat, 14.4.2022. <[Sami Sykön kolumni: Sanna Marinin nahkatakki kertoo, että Suomi tekee, mitä itse haluaa - Poliitikka | HS.fi](#)>; STT, Aamulehti, 25.4.2022. <[Nahkatakien myynti kolminkertaistui pääministeri Marinin Tukholman vierailun jälkeen - Kotimaa - Aamulehti](#)>

32. *Minä en ota yhtäkään nahkatakkimiestä vakavasti, varsinkaan ministerinä! Jos semmoista suvaitaan, kohtahan ne alkavat pukeutua säiden lämmitessä shortseihin kuin mitkään halvat katunulikat ja taas saa koko kansa hävetä! - 61 tykkäystä*

Kuvameemi 6 (julkaistu 27.4.2022) on rinnastettavissa - vaikka ei ajallisesti viittaa - esimerkiksi uutiskohuun¹⁴⁶ (21.6.2022) jossa poliitikko otti luvattomasti salakuvan vihreiden varapuheenjohtaja Iris Suomalasta ja vihjaili Suomalain syyllistyvän seksuaaliseen häirintään¹⁴⁷. Aihe kuitenkin koskettaa sekä kuvameemiä, että sen kommenttia 33.:

33. “Pukeutuvat tarkoituksellisesti pukuihin, ottamatta huomioon, että naiset eivät silloin voi mitenkään olla kommentoimatta heitä seksuaalissävyytteisesti” - 58 tykkäystä

Ajattelutapa, jota meemi ja sen kommentti satirisoivat, ilmentää vahvaa sukupuolittunutta ajattelua, jossa vastuu häirinnästä asetetaan (x) pukeutumisvalintojen perusteella.

Vastaavanlainen kommentti on siis seksistinen, sillä se olettaa, että (y) ei ole vastuuta hillitä seksuaalissävyytteisiä kommenttejaan ja syyttää (x) heidän pukeutumisvalinnoistaan, ikään kuin se oikeuttaisi tai olisi syy häirinnälle. Kommentti perustuu stereotyyppiseen ajatukseen siitä, että (x) pukeutuvat tarkoituksellisesti saadakseen (y) seksuaalista huomiota.

*(x) esimerkiksi nainen

(y) esimerkiksi mies.

¹⁴⁶ Väänttilä, Suomenmaa, 21.6.2022. <[liris Suomela salakuvausten kohteeksi joutumisestaan: Kyse on häirinnästä - Suomenmaa.fi](https://www.suomenmaa.fi/uutiset/2022/06/21/liris-suomela-salakuvausten-kohteeksi-joutumisestaan-kyse-on-hairinnasta-suomenmaa-fi)>

¹⁴⁷ Jylhä, Ilta-Sanomat, 21.6.2022. <<https://www.is.fi/politiikka/art-2000008900048.html>>

4.4. Stereotyyppinen seksuaalisuus, seksuaaliset tarpeet ja seksuaalinen tasa-arvo

Kollaasi 7, pääteema 4.

Tämän teeman meemit satirisoivat suurimmalta osin stereotyyppisiä käsityksiä seksuaalisuudesta. Seksuaalisuus on kuitenkin käsitteenä moniulotteinen. Maailman terveysjärjestön eli WHO:n mukaan seksuaalisuus on olennainen osa ihmisyyttä kaikissa elämän vaiheissa ja se sisältää useita ulottuvuuksia. Näitä ovat sukupuoli, sukupuoli-identiteetti, sukupuoliroolit, seksuaalinen suuntautuminen, erotiikka, mielihyvä, sukupuolisuhteet ja lisääntyminen. Seksuaalisuus ilmenee ajatuksina, fantasioina, haluina, uskomuksina, asenteina, arvoina, käyttäytymisenä, seksuaalisen toiminnan harjoittamisena, rooleina ja suhteina. Vaikka seksuaalisuus voi sisältää kaikki nämä ulottuvuudet, yksilö ei välttämättä koe tai ilmennä niitä kaikkia. Lisäksi seksuaalisuuteen vaikuttavat biologiset, psykologiset, sosiaaliset, taloudelliset, poliittiset, kulttuuriset, eettiset, lailliset, historialliset, uskonnolliset ja hengelliset tekijät.¹⁴⁸ Stereotyyppinen seksuaalisuus taas viittaa yleisiin oletuksiin ja ennakoasenteisiin, joita yhteiskunnassa esitetään seksuaalisuudesta. Nämä

¹⁴⁸ WHO 2006, 5.

stereotyyppiä voivat perustua sukupuoliin, seksuaaliseen suuntautumiseen, rooleihin ja odotuksiin. Stereotyyppinen seksuaalisuus voi luoda rajoituksia ja paineita yksilöille, kun heidän odotetaan noudattavan tiettyjä normeja ja käyttäytymismalleja seksuaalisessa elämässään.

Aikavälillä 11.3.-18.10.2022 @voimaantunutmies-tilin kommentoiduin meemi, viidelläkymmenellä kommentilla, on postattu 17.9.2022. Meemi on kollaasin 7 kuvameemi 5, jonka nimesin “Työttömän Lauran petipuuhat”. Kuvameemi viittaa todennäköisesti Helsingin Sanomien myös 17.9.2022 julkaisemaan uutiseen “Vihaiset miehet ilman seksiä”¹⁴⁹. Uutinen kertoo väitöskirjatutkija Emilia Lounelasta, joka kiinnostui incel¹⁵⁰-yhteisöistä, joissa syytetään seksin puutteesta yhteiskuntaa ja naisia. Lisäksi uutisessa haastatellaan 35-vuotiasta työtöntä “Henkkaa”. Henkan mielestä seksin saaminen ei tulisi olla yksilön omalla vastuulla, ja viittaa siihen, että yhteiskunta tukee muillakin tavoin ihmisen tarpeita, kuten asumista. Kollaasin 7 kuvameemin 5 (“Työttömän Lauran petipuuhat”) kommentit satirisoivat osaltaan retoriikkaa, jota uutisen Henkka ja incel-kulttuuri käyttää.

34. *“Ei enää perinteinen feminiininen salaattia syövä suomalainen heteronainen kelpaa näille incelsektionaalisille maskulisteille!!!!” - 310 tykkäystä*

35. *“Kyllähän se miehen tehtävä olisi olla mieliksi naisille ja kyllähän nyt jonkun miehen pitäisi vähintään säälistä antaa!” - 254 tykkäystä*

Kommentin 34. “Incelsektionaalisille maskulisteille” viittaa incel-liikkeeseen ja maskulismiin, sekä samalla satirisoi pilkallista puhetta intersektionaalisista feministeistä¹⁵¹. Kommentti 35. satirisoi kommenttia naisten velvollisuudesta “antaa miehille”, kuin se olisi elinehto. Toisaalta incel-kulttuurissa “antaminen” voidaan nähdä elinehtona - naisille. Lounela kuvaa kuinka incel-väkivalta esitellään jonakin, joka on estettävissä, jos naiset ryhmänä

¹⁴⁹Riiali, Helsingin Sanomat, 17.9.2022. <[Internetissä elää katkerien incel-miesten joukko, jonka mielestä yhteiskunta on vienyt heiltä rakkauden – ”Seksi pitäisi saada peruspalveluiden piiriin”, sanoo Henkka - Kaupunki | HS.fi](#)>

¹⁵⁰Incel eli “involuntary celibates” viittaa nuorten miesten verkkoyhteisöihin, joita yhdistää laajasti anti-feminismi, huoli kyvyttömyydestä solmia seksuaalisia suhteita naisten kanssa ja negatiivinen keskittyminen omaan ulkonäköön. Incelit on myös yhdistetty väkivaltaiseen naisvihaan ja useisiin joukkomurhiin, Lounela & Murphy 2023, 1.

¹⁵¹Intersektionaalinen feminismin muoto korostaa sukupuolen lisäksi rodun, seksuaalisen suuntautumisen ja muiden seikkojen vaikutusta siihen, miten sorrettuja eri ryhmiin kuuluvat ihmiset ovat. Wiktionary. 2023. <https://fi.wiktionary.org/wiki/intersektionaalinen_feminismi>

“ottavat vastuun” ja “antavat miehille”. Väkivalta esitetään näin naisten omien toimien ja valintojen tuloksena, josta naiset ovat vastuussa, ja josta koko yhteiskunnan on maksettava.¹⁵²

Myös kollaasin 7 kuvameemin 4 kommentit satirisoivat asetelmaa rooleista ja seksistisistä kommentteista:

36. *“Poikien pitäisi siksi olla reiluja eikä antaa ymmärtää, jos eivät ymmärrä antaa. Kiusantekoa nuoria naisia kohtaan semmoinen vaan on.”* - 71 tykkäystä

37. *“Työtön on tyttöjä”*. -46 tykkäystä

Sukupuolinormit vaikuttavat siis seksuaalisuuteen ja sosiaaliset vaikutukset vaikuttavat kaikkiin meihin. Koska sukupuoli on yksi näistä vaikutteista, odotukset siitä, miten eri sukupuolet käyttäytyvät, voivat rajoittaa ja aiheuttaa epätasa-arvoa seksuaalisuudessa. Rärkeimpinä esimerkkeinä kulttuurisista perinteistä on tyttöjen ympärileikkaus eli sukuelinten silpominen, sekä varhaisavioliitot, tai poikien tutustuttaminen bordelleihin ilman halukkuutta tai valmiutta siihen¹⁵³. Lisäksi ne, jotka eivät sopeudu sukupuolinormeihin, kuten machomieskulttuuria vastustavat, yksinhuoltajaäidit, seksuaalisesti aktiiviset naiset tai LGBT-ihmiset, voivat kohdata väkivaltaa ja syrjintää. Seksuaalivähemmistöt kohtaavat sosiaalista leimautumista ja joskus jopa oikeudellisia seuraamuksia. Stereotypiat lisäävät paineita noudattaa perinteisiä sukupuolirooleja ja rajoituksia seksuaalisessa käyttäytymisessä.

Kollaasin 7 kuvameemi 2 kommentit satirisoivat stereotyyppistä puhetta siitä, että seksuaalisesti aktiivisen ja irtosuhteita harrastavan naisen sukupuolielin jollain tavalla “kuluisi käytössä”. Tässä käänteisessä ajatuksessa kynä viittaa miehen sukupuolielimeen.

38. *“Joo ja onhan se nyt loogista, jos miettii vaikka että terotin jolla voi terottaa monta kynää on ihan super hyvä terotin, mutta kynä jota on terotettu monta kertaa on huono, käytetty ja pieni kynä, ihan perusjuttuja.”* -214 tykkäystä

Ajatus siitä, että irtosuhteita harrastavan naisen sukupuolielin kuluisi jotenkin käytössä, perustuu vahvasti seksuaalisiin stereotypioihin ja uskomuksiin. Käsitteet heijastavat kiisteltyäkin ajatusta seksuaalisesta kaksoisstandardista, jossa naisten seksuaalinen aktiivisuus

¹⁵² Lounela & Murphy 2023, 9.

¹⁵³ Ilkkaracan & Jolly 2007, 4.

nähdään negatiivisessa valossa, kun taas miesten vastaava käyttäytyminen saattaa saada hyväksyntää - jopa ihailua.¹⁵⁴ Tällaiset stereotyyppit rajoittavat naisten seksuaalista vapautta ja asettavat heidät eriarvoiseen asemaan.

Perinteiset sosiologiset teoriat ja lähestymistavat ovat usein myös laiminlyöneet tai marginalisoineet ei-heteronormatiiviset seksuaalisuudet ja identiteetit. Kieltäytyminen tunnustamasta seksuaalista erilaisuutta heijastaa laajempaa yhteiskunnallista haluttomuutta kyseenalaistaa normatiivisia käsityksiä seksuaalisuudesta ja sukupuolesta¹⁵⁵. Seksuaalisuuden ja identiteettien ymmärtämiseen tarvitaan osallistavampi ja laajempi lähestymistapa. Tämä edellyttää perinteisen sosiologian perustana olevien kiinteiden kategorioiden ja oletusten kyseenalaistamista ja seksuaalisen erilaisuuden sujuvamman ja monipuolisemman ymmärtämisen omaksumista. Esimerkiksi queering-sosiologia tarjoaa mahdollisia hyötyjä ja vaikutuksia laajemmille yhteiskunnallisille ja poliittisille kamppailuille seksuaali- ja sukupuolten tasa-arvon puolesta.

4.4.2. Seksuaalinen häirintä, vihapuhe, uhrin vastuu ja suostumus

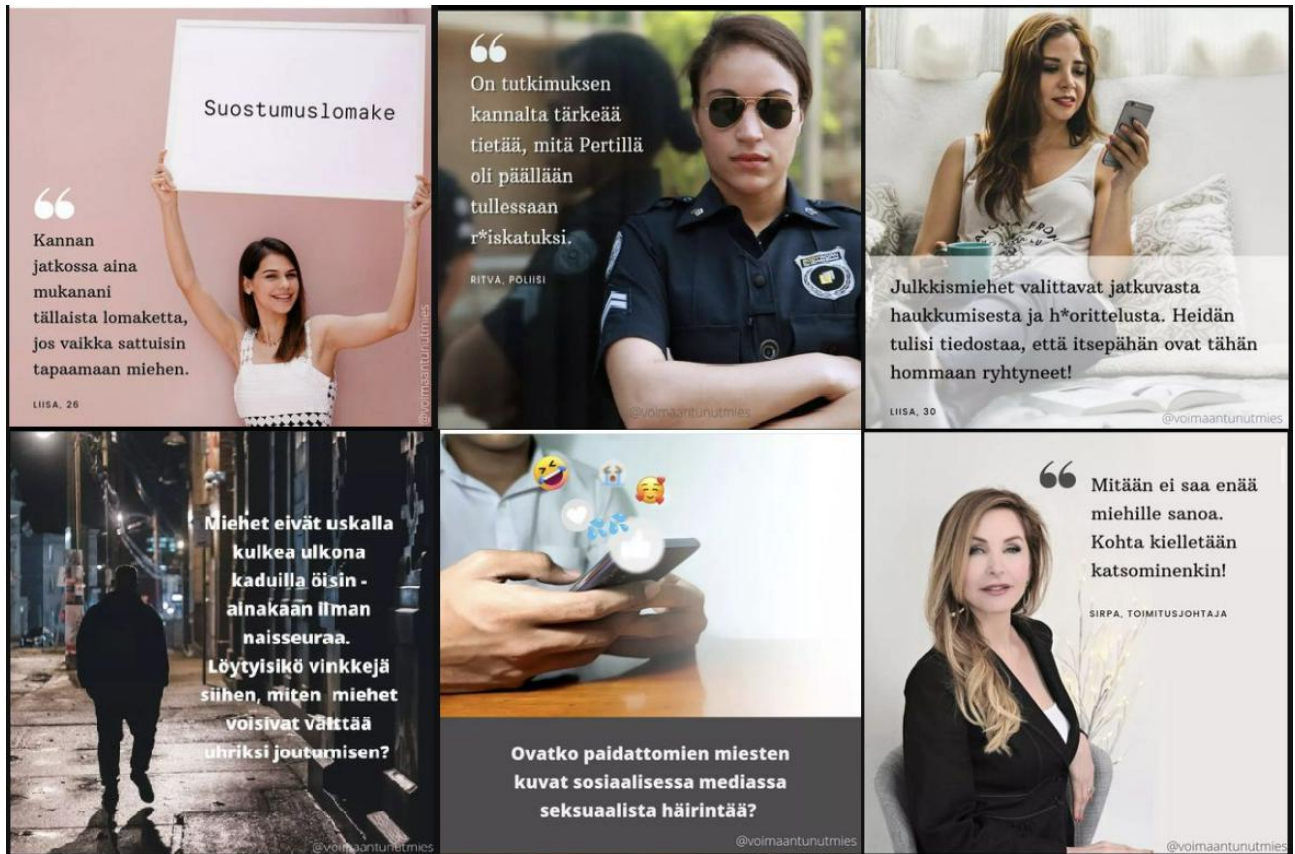
Tämän alateeman meemit satirisoivat aiheita seksuaalisesta häirinnästä, vihapuheesta, uhrin vastuusta ja suostumuksesta.

Kollaasin 8 kuvameemin 1 teksti *“Kannan jatkossa aina mukanani tällaista (suostumus)lomaketta, jos vaikka sattuisin tapaamaan miehen”* pyrkii vastakkainasettelemaan miehen ja naisen oletetun suhtautumisen suostumukseen. Kommentti myös kuulostaa tarkoituksella aiheen vakavuutta vähättelevältä. Todennäköisesti kuvameemi 1 jäljittelee jotain toista vastaavanlaista kommenttia; aihe on herättänyt keskustelua esimerkiksi KaksPlussan keskustelufoorumilla ja esimerkiksi Ylen julkaisemassa aihetta käsittelevässä twiitissä, jossa kerrottiin uudesta seksuaalirikoslaista, joka perustuu suostumukseen¹⁵⁶.

¹⁵⁴ Ks. Marks & Fraley 2005; Michael & Marks 2008.

¹⁵⁵ Seidman 1997.

¹⁵⁶ Yle uutiset. @yleuutiset. Twitter. 27.6.2022. <[Yle Uutiset on Twitter: "Uusi laki seksuaalirikoksista perustuu suostumukseen – lue tästä, kuinka pykälät muuttuvat https://t.co/yPx08kHhON" / Twitter](https://t.co/yPx08kHhON)>; Kaksplus.fi, 13.09.2013. <[Naiselta pitää pian vaatia kirjallinen suostumus seksiin | Keskustelu | Kaksplus](#)>

Kollaasi 8, alateema 1.

1.1.2023 voimaan astunut uusi seksuaalirikoslainsäädäntö vahvistaa jokaisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta¹⁵⁷ ja henkilökohtaista koskemattomuutta. Tärkein muutos koskee raiskauksen määritelmää, joka perustuu nyt suostumukseen. Raiskaus tarkoittaa sukupuoliyhteyttä henkilön kanssa, joka ei osallistu siihen vapaaehtoisesti. Vapaaehtoisuuden puute on olennainen tekijä myös muissa seksuaalirikoksissa.¹⁵⁸ Lisäksi suostumuksen voi perua kesken seksin¹⁵⁹.

Kuvameemin kommentti 39. esittää satiirisesti huolestunutta näkökulmaa raiskauslainsäädännön vaikutuksista “koska nyt ... voi vain muuttaa mieltään vaikka kesken aktin”:

¹⁵⁷ “Seksuaalinen itsemääräämisoikeus sekä ruumiillinen koskemattomuus tarkoittavat oikeutta olla joutumatta vastoin tahtoaan sukupuoliyhteyteen tai muun seksuaalisen teon kohteeksi. Seksuaalinen itsemääräämisoikeus ja henkilökohtainen vapaus sisältävät lisäksi oikeuden toteuttaa omaa seksuaalisuuttaan.”OMML 2020:9, s. 62

¹⁵⁸ Oikeusministeriö. Seksuaalirikoslaki. <[Seksuaalirikoslaki - Oikeusministeriö \(oikeusministerio.fi\)](https://www.oikeusministerio.fi)>

¹⁵⁹ Sexpo. Suostumus, 12.1.2022. <[Suostumus | Sexpo](https://www.sexpo.fi)>

39. *“Voi Liisa, ei riitä pelkkä lomake, kun etkö kuullut että nyt pojat ja miehet saavat muuttaa mieltään vaikka kesken aktin ja ei siinä mikään etukäteen täytetty lomake sitten enää auta jos oikeuteen mennään ja se on sana sanaa vastaan. Kyllä kannattaa kaikkien naisten alkaa vaan äänittää koko akti niin on sitten kättä pidempää raastuvassa.”* - 89 tykkäystä

Kuvameemi 4 näyttää käyttävän satiiria ja ironiaa kommentoidakseen kulttuurisia stereotyyppioita ja vääristynyttä ajattelua koskien sukupuolirooleja ja väkivaltaa. Kuvameemin 4 kommentti 40. esittää miehiä pelkäävinä kaduilla liikkujina ja antaa ymmärtää, että provosoiva pukeutuminen voisi olla syynä väkivaltaan. Kuitenkin lopussa mainitaan, että ei halua syyllistää ketään. Tämä korostaa absurdiutta ajatuksessa, että vaatteiden valinta voisi olla ratkaiseva tekijä väkivallan välttämässä. Kuvameemi ja kommentti molemmat käyttävät liioittelua ja vääristynyttä logiikkaa osoittaakseen, kuinka järjetöntä on syyllistää uhreja heidän pukeutumisensa perusteella. Se satirisoi niitä stereotyyppioita, jotka yhdistävät väkivallan uhrit vastuuseen tapahtuneesta sen sijaan, että syytettäisiin tekijöitä.

40. *“Provosoiva pukeutuminen kuten leijonariipukset, bändipaidat tai sukat sandaaleissa.. En halua syyllistää ketään, mutta jos haluaa välttää väkivaltaa niin kannattaa miettiä, miten pukeutuu.”* - 191 tykkäystä

Kollaasin 8 kuvameemi 5 *“Onko paidattomien miesten kuvat sosiaalisessa mediassa seksuaalista häirintää?”* (julkaistu 29.6.2022) viittaa hyvin todennäköisesti uutiskohuun jossa Keskisuomalaisen päätoimittaja rinnasti *“kevyessä juhannusjutussaan”* julkisnaisten somekuvat seksuaaliseen häirintään 26.6.2022¹⁶⁰. Kommentit 41. ja 42. viittaavat Keskisuomalaisen päätoimittajaan suoraan.

41. *“Tässä yhteydessä on hyvä muistaa (varsinkin miesten), että kyseessä on “kevyt” aihe, sopiva kesän lomaviikolla käsiteltäväksi.”* - 101 tykkäystä.

42. *“Tietysti ovat! Kovasti ahdistuin juhannuksena, kun näin useamman juhannuskuvan miehistä ilman paitaa grillaamassa tai makoilemassa aurinkotuolissa terassillaan, mutta onneksi aina voi lopettaa seuraamisen,*

¹⁶⁰ Hervola, 26.6.2022. Keskisuomalainen. <[Pekka Mervola Huomioita | Voiko somen juhannuskuva olla häirintää? | Pääkirjoitus & mielipide | Keskisuomalainen \(ksml.fi\)](#)>

*koska tällaisten kuvien jakaminen nyt kertoo ihmisestä tiedätte kyllä mitä...” -
61 tykkäystä*

4.4.3. Itsemääräämisoikeus ja raskaudenehkäisy

Alateeman 2 alle kuuluivat kaikki meemit, jotka satirisoivat aiheita itsemääräämisoikeudesta ja raskaudenehkäisystä. Kiinnostava huomio on, että tämän alateeman meemien kommentit ovat saaneet verrattain runsaasti tykkäyksiä.

Kollaasin 9 kuvameemit 1, 2 ja 3 toistavat kaikki samaa kysymystä; Mitä mieltä olemme, tulisiko miesten saada päättää omista kehoistaan? - eli viittaavat satiirisesti käänteiseen kysymykseen; tulisiko naisten saada päättää omista kehoistaan? Mitä itsemääräämisoikeus oikein edes tarkoittaa?

Kollaasi 9, alateema 2.

YK:n seksuaali- ja lisääntymisterveysjärjestö eli UNFPA:n (United Nations Population Fund / United Nations sexual and reproductive health agency) mukaan ruumiillinen itsemääräämisoikeus tarkoittaa, että meillä on valta ja kyky tehdä valintoja kehostamme ja tulevaisuudestamme ilman väkivaltaa tai pakkoa. Tähän sisältyy myös se, milloin tai kenen kanssa harrastetaan seksiä. Siihen sisältyy myös se haluatko tulla raskaaksi ja milloin, tai kenen kanssa haluat tulla raskaaksi. Se tarkoittaa vapautta päästä terveydenhuoltoon aina, kun sitä tarvitsee. Laajemmassa määritelmässä keholliseen itsemääräämisoikeuteen sisältyy muitakin osa-alueita, kuten oikeus päättää kenen kanssa menee naimisiin (ja vain täysi-ikäisinä). Vaikka jotkin itsemääräämisoikeutta loukkaavat teot ovat kriminalisoituja ja yleisesti tuomittuja, tästä huolimatta monia itsemääräämisoikeuden loukkauksia tapahtuu edelleen. Normit, perinteet ja jopa lait ylläpitävät niitä, ja iso osa niistä johtuu syvälle juurtuneesta sukupuolten epätasa-arvosta. UNFPA:n vuoden 2021 State of World Population (SWOP) raportti paljastaa vakavia kehollisen itsemääräämisoikeuden loukkauksia - ja että niistä moni on pahentunut koronapandemian vuoksi. Jopa 57 valtiossa lähes puolelta naisilta evätään oikeus päättää seksistä kumppaneidensa kanssa, ehkäisyn käytöstä tai terveydenhuoltoon pääsystä.¹⁶¹ Edelleen monissa maissa oikeus päättää omasta kehosta on kiistanalainen, vaikka periaatteesta päästiin kansainväliseen sopimukseen jo 25 vuotta sitten¹⁶².

Erilaisia tapoja, joilla yhteiskunnat antavat anteeksi ruumiillisen autonomian (eli itsemääräämisoikeuden) loukkauksia:

Neitsyystestit ja pakkoanaalitestit, pakotettu sterilisaatio ja ehkäisyn käyttö, homofobiset ja transfobiset raiskaukset, pakko- ja lapsiavioliitot, naisten sukuelinten silpominen, kunniamurhat, avioliitossa tapahtuvat raiskaukset ja "mene naimisiin raiskaajasi kanssa" -lait, lisääntymiseen liittyvä pakottaminen sekä kattavan seksuaalikasvatuksen epääminen.¹⁶³

Kuvameemin 1 kommentteissa 43. ja 44. satirisoidaan uskonnollisia viittauksia ja moraalisia arvoja, kuten syntiä ja lasten oikeuksia, joilla pyritään perustelemaan näkemyksiä naisten seksuaalisuuden rajoittamisesta. Voimakkaat ilmaukset kuten "itkettää" ja "kaikki seksi ilman lisääntymistarkoitusta on syntiä" korostaa kielteisiä seurauksia ja moraalista paheksuntaa naisten seksuaalisesta vapaudesta. Retoriikalla syytetään "nykynaisia" vastuuttomuudesta ja

¹⁶¹ UNFPA, 2021. < [SWOP Report 2021 - Autonomy | United Nations Population Fund \(unfpa.org\)](#)>; Vuoden 2021 raportti keskittyi ensimmäistä kertaa keholliseen itsemääräämisoikeuteen.

¹⁶² Valtioneuvosto, 2019. < [Oikeus päättää omasta kehosta kirjattiin kansiin 25 vuotta sitten \(valtioneuvosto.fi\)](#)>

¹⁶³ UNFPA, 2021. < [SWOP Report 2021 - Autonomy | United Nations Population Fund \(unfpa.org\)](#)>

välinpitämättömyydestä. Tämän tyyppisillä ilmauksilla pyritään luomaan vastakkainasettelua ja kritisoidaan “nykyaikaista naista”. Kommentit jäljittelevät myös voimakasta ja vahvasti tunteisiin vetoavaa retoriikkaa, sekä moralisoivaa tapaa liioitella ja ylilyödä asioita.

43. *“Itkettää, kun ajattelen, miten moni syntymätön lapsi menehtyy miesten masturboinnin yhteydessä. Kyllä se niin on, että kaikki seksi ilman lisääntymistarkoitusta on syntiä. Nykymiehet eivät tätä ymmärrä.”* - 310 tykkäystä

44. *“Kyse ei ole vain miesten kehoista, vaan kaikkien syntymättömien lasten oikeuksista! Penis tuo mukanaan myös suuren vastuun. Tämän tuntuu moni nykymies unohtaneen. Nykyään, kun miehet yhä enenevässä määrin harrastaa seksiä ilman lisääntymistarkoitusta, on pakollinen vasektomia kaikille avioliiton ulkopuolista seksiä harrastaville miehille ainoa ratkaisu. Kyllä tässä lasten oikeudet pitää laittaa miesten rietastelu-oikeuksien edelle!!”* - 250 tykkäystä

Kuvameemin 2 kommentissa 46. satirisoidaan sellaisten kommenttien retoriikkaa, joilla ilmaistaan hämmästyksiä siitä, miksi *tällaisista* päätöksistä edes pitää kohista ja joissa korostetaan naisten oikeuksien hyvää tasoa Suomessa verrattuna muihin maihin, mitkä pyrkivät siis implikoimaan sitä että kohu aiheesta olisi liioiteltua.

45. *“En ymmärrä miksi tästä pitää kohista, Suomessa miesten oikeudet on aivan hyvällä tasolla kun vertaa esim moniin muihin maihin.”* - 194 tykkäystä

Kuvameemin 4 kommentit 47. , 48. ja 49. satirisoivat kommentteja, jotka pyrkivät ilmaisemaan näkemyksen naisen vastuusta raskauden ehkäisyssä, mutta niiden käyttämät argumentit ja tyyli vaihtelevat. Kommentti 46. luo yleistävän ja yksinkertaistetun näkemyksen naisen vastuusta raskauden ehkäisyssä.

46. *“Joo kyllä se niin on ettei seksiä pidä miehen harrastaa jollei isäksi halua 🍌”* - 287 tykkäystä

Myös kommentissa 47. satirisoidaan kommentteja, jotka ilmaisevat naisten vastuusta hoitaa ehkäisy, ja jotka ehdottavat hormonien päivittäisen syömisen olevan naisille helpompaa - eli suurempi syy ottaa vastuuta ehkäisystä.

47. *“Kyllä se on hormonien syöminen päivittäin 15-vuotiaasta siihen saakka kun ei enää pysty saattamaan ketään raskaaksi. Se on miehen vastuulla hoitaa että ehkäisy tehoaa aina, sillä ei naista voi vastuuttaa vahtimaan moista asiaa ja sekoittamaan kuukautiskiertoaan ylimääräisillä hormoneilla. Miehillä on tasaisempaa hormonirintamalla ja helppoa.”* 249 tykkäystä

Kommentissa 48. satirisoidaan retoriikkaa, jolla painotetaan kumin eli kondomin epämiellyttävyyttä miehelle ja sitä, että mies ei aina pystyisi keskeyttämään yhdyntää ajoissa. Tämä luo kuvaa siitä, että naisen tulee huolehtia omasta ehkäisystään, jotta mies ei joutuisi ottamaan vastuuta, saati kohtaamaan epämiellyttäviä tilanteita.

48. *“Vaihtoehtoja on monia, pitää vain löytää se itselle sopivin, eli se mistä tulee vähiten sivuoireita. On kyllä tärkeää, että mies huolehtii itsestään ja ehkäisystä, koska kumi ei vaan tunnu naisesta hyvältä, eikä nainen aina pysty keskeyttämään yhdyntää ajoissa! 🙌”*-242 tykkäystä

Raskauden ehkäisy on terveyskäyttäytymistä ja ennen kaikkea sosiaalinen ilmiö: Raskauden ehkäisy vaikuttaa yksilön hyvinvoinnin lisäksi myös sosiaaliseen eriarvoisuuteen ja yhteiskunnan rakenteisiin. Naisten ehkäisyn käyttö ei aina ole edes ollut hyväksyttyä Suomessa, vaan vasta 1960-luvulta lähtien¹⁶⁴. Sittemmin koko homma on kääntynyt pääläelle, ja nainen määrityy yhteiskunnassamme ehkäisyn aktiivisena käyttäjänä lukuisin tavoin. Ehkäisyyn liittyy stereotyyppinen näkemys naisen roolista, jossa naiset nähdään uhrautuvina ja vastuullisina. Myös sukupuoliroolit ja normit vaikuttavat ehkäisykäyttäytymiseen: Yksilön ehkäisykäyttäytymiseen vaikuttavat hänen asemansa, sosiaaliset roolit ja yhteisön normit. Normit sanelevat naisen olevan seksuaalisessa käyttäytymisessään vastuullisempi, ja miehen kykenemättömyyttä vastuuseen perustellaan “hallitsemattoman halun vuoksi”¹⁶⁵. Ehkäisymenetelmät sekä terveydenhuollon palvelut ovat keskittyneet ensi sijassa naisen hedelmällisyyden hallintaan. Lukuisista haittavaikutuksista

¹⁶⁴ Ritamies 2006.

¹⁶⁵ Yesilova 2001; Kontula ja Meriläinen 2007

huolimatta naisen rooli on nähty ensisijaisena ehkäisyn käyttäjänä. Nykyinen normi, jossa naiset kantavat päävastuun ehkäisystä, koetaan enenevässä määrin sosiaalisesti epäoikeudenmukaiseksi. Yhdistelmäehkäisytabletit eli e-pillerit, suosituimpana ehkäisymenetelmä Suomessa, ovat myös saaneet viime vuosina negatiivista julkisuutta¹⁶⁶. Harvinaiset kuolemantapaukset tai hengenvaaralliset haittavaikutukset ovat suhteutettuna käyttäjämäärään harvinaisia, mutta suurin osa käyttäjistä on kokenut lievempiä haittavaikutuksia¹⁶⁷. Yhdistelmäehkäisystä johtuvaksi riskiksi luetaan esim. lisääntynyt verisuonitusriski, sekä kaikkiin valmisteisiin liittyvä käytön aikainen mutta ohimenevä rintasyövän riskin lisääntyminen. Yleisimmiksi koetuiksi haittavaikutuksiksi lukeutuvat puutteellinen vuotokontrolli, androgeeniset haitat, mielialaoireilu sekä vaikutukset seksuaalisuuteen. Myös julkaistuissa lääketieteellisissä artikkeleissa korostetaan monipuolistuneen valikoiman myötä valmisteen vaihdon helppoutta, jolloin myöshaittavaikutusten hallinta olisi helpompaa¹⁶⁸.

Huolimatta siitä, että naisille on tarjolla enenevässä määrin ehkäisyvalmisteita, pitäisi katse kiinnittää myös kehon itsemääräämisoikeuteen. Siihen että naisella on mahdollisuus ja oikeus käyttää ehkäisyä niin halutessaan, myös oikeus päättää olla sitä käyttämättä - sekä samalla oikeus myös kieltäytyä seksistä ja lisääntymisestä - eli oikeus omaan kehoonsa. Kehollisen autonomian, eli itsemääräämisoikeuden, puuttumisella on yksittäisille tytöille ja naisille aiheutuvien vakavien vahinkojen lisäksi huomattavia yhteiskunnallisia seurauksia: taloudellisen tuottavuuden laskeminen ja taitotason heikentyminen, jotka johtavat terveydenhuollon ja oikeusjärjestelmien lisäkustannuksiin¹⁶⁹.

4.5 Sukupuolittuneet tavat, normit ja perinteet

Teeman 5 alle kuuluivat kaikki ne meemit, jotka satirisoivat aiheita sukupuolittuneista tavoista, normeista ja perinteistä.

Kollaasin 10 kuvameemin 1 satiiri käsittelee yhtä ehkä "klassisimmista" sukupuolirooliaasetelmista. Nainen ja mies menevät ravintolaan. Mies maksaa laskun. Perinne,

¹⁶⁶ Ks. esim. Kasvinen, Yle, 23.8.2013. <[Yhä useampi nainen luopuu hormonaalisesta ehkäisystä | Yle Uutiset](#)>; Tikkanen, Yle, 28.8.2019. <["Hormoniehkäisy vääristi kehoni ja mieleni" – Hormonaalisen ehkäisyn haitat tulevat liian monelle yllätyksenä, kertoo Akuutin kysely | Akuutti | yle.fi](#)>

¹⁶⁷ Ks. esim. Pehkonen & Koivuranta, Yle, 23.8.2013 <[Suomessa 17 naista kuollut e-pillereiden käytön takia, nuorin 16-vuotias | Yle Uutiset](#)>

¹⁶⁸ Ks. esim. Kaislasuo 2022, 575.

¹⁶⁹ Väestöliitto, 14.04.2021. <["Minun kehoni on minun" - Väestöliitto.fi \(vaestoliitto.fi\)](#)>

että mies maksaa ravintolassa tai muissa sosiaalisissa tilanteissa, juontaa juurensa kulttuurisista ja historiallisista tekijöistä, jotka liittyvät yhteiskunnalliseen hierarkiaan ja sukupuolirooleihin. Historiallisesti monet yhteiskunnat ovat perustuneet patriarkaalisiin rakenteisiin, joissa miehet ovat pitäneet taloudellista valtaa ja vastuuta perheen elatuksesta. Siksi miehen saatetaan odottaa tarjoavan tai maksavan ruokailun tai muut kulut sosiaalisissa tilanteissa. Myös kulttuurisilla normeilla ja odotuksilla on ollut iso rooli tämän perinteen ylläpitämisessä. miehelle on perinteisissä sukupuolirooleissa määritelty rooli suojelijana ja huoltajana, kun taas naiselle on annettu rooli huollettavana ja hoivaajana. Tämä juontaa ajatukseen siitä, että miehen tulisi huolehtia taloudellisista asioista ja tarjota naiselle taloudellista turvaa.¹⁷⁰

Kollaasi 10, pääteema 5.

Kollaasin 10 kuvameemin 1 kommentti 49. satirisoi ajatusta, jossa miehen rooli on tarjota taloudellista tukea ja naisen roolina olisi vastineena tarjota seksuaalista vastapalvelusta.

¹⁷⁰ Ks. esim. Wood 2016; Connell 2002.

Kommentti heijastelee vanhentuneita näkemyksiä sukupuolirooleista, jotka perustuvat valtasuhteisiin ja sukupuolten väliseen epätasa-arvoon.

49. *“No niinhän sen kuuluikin mennä! Nainen maksaa ja mies sitten antaa siitä hyvästä. 😊”* - 59 tykkäystä

Kuvameemi 2 satirisoi perinnettä ottaa miehen sukunimi¹⁷¹, jotta myös syntyvillä lapsilla olisi sama sukunimi. Suomen ensimmäinen sukunimilaki tuli voimaan vuonna 1921¹⁷².

Suomalainen vanha tapa on sitä ennen ollut, että nainen on käyttänyt omaa sukunimeään myös avioliitossa. Kuitenkin vuonna 1929 säädetty avioliittolaki määräsi naisen käyttämään miehensä sukunimeä sellaisenaan, tai omaan sukunimeensä yhdistettynä.¹⁷³ 1970-luvun lopulla alettiin valmistella sukunimilain uudistusta, jonka yksi tavoitteista oli, että nainen voisi halutessaan säilyttää sukunimensä solmiessaan avioliiton. Uudistuksen kuitenkin uskottiin esimerkiksi heikentävän perheiden yhtenäisyyttä ja vahingoittavan lapsen tulevaisuutta. Silloisen sukunimilain valmistelun taustalla oli YK:n naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus. Uudistuksen vastaisina argumentteina esiintyi esimerkiksi sellaiset, joissa perusteltiin, että aviottomat lapset ja avioliitossa syntyneet lapset eivät millään tavoin erottuisi toisistaan, jos näillä olisi pääsääntöisesti äidin sukunimi.¹⁷⁴

Kuvameemin 2 kommentin 50. voi tulkita satiiriseksi kommentiksi sukupuolten välisen tasa-arvon näkökulmasta. Ironian avulla se haastaa ajatusta, että vanhoissa tavoissa olisi jotain kaunista tai romanttista ilman patriarkaattisia valtasuhteita. Kommentin satiiri siis viittaa siihen, että jotkut pitävät perinteisiä sukupuolirooleja ja sukunimikäytäntöjä arvokkaina ja kauniina, vaikka ne saattavat näyttäytyä epätasa-arvoisina tai vanhentuneina näkökulmasta riippuen.

50. *“Kiva, että joku sentään ymmärtää, ettei vanhoissa kauniissa tavoissa ole automaattisesti kyse matriarkaattista.”* - 86 tykkäystä

¹⁷¹ Ks. esim. Heiskanen, Yle, 6.4.2021 <[Jussi Luoma otti vaimonsa sukunimen, ja niin valitsee ani harva – käsitys naisen alisteisuudesta avioliitossa näkyy yhä nimikulttuurissamme \(yle.fi\)](#)>

¹⁷² Kotimaisten kielten keskus 2023. <[Etu- ja sukunimilaki lyhyesti - Kotimaisten kielten keskus \(kotus.fi\)](#)>

¹⁷³ Paikkala, Kielenhuollon tiedotuslehti Kielikello, 2012. <[Puolison nimi vai oma nimi? - Kielikello](#)>

¹⁷⁴ Jegorow, Yle, 18.09.2014. <[Uuden sukunimilain pelättiin uhkaavan perheiden yhtenäisyyttä | Elävä arkisto | yle.fi](#)>

Kuvameemi 5 sisältää sukupuolittuneita stereotyyppioita, jotka liittyvät alkoholin kulutukseen ja sukupuolirooleihin. Meemi perustuu stereotyyppiseen käsitykseen siitä, että miehet juovat enemmän olutta ja naiset saattavat suosia muita juomia, kuten siideriä tai muita kevyempiä alkoholijuomia. Se vahvistaa sukupuoleen perustuvia odotuksia ja roolijakoja, jotka liittyvät alkoholin kulutukseen ja käyttäytymiseen. Lisäksi meemillä myös pyritään nostamaan esiin asetelmaa siitä ketkä osallistuvat (tässä tapauksessa alkoholin) hankintaan ja kustannuksiin. Kommentissa 51. käänteisillä sukupuolirooleilla leikittely jatkuu.

51. *“Pena tekee salaattia ja muijat grillaa makkaraa. Pena saunoo ensin (noin 1h) ja sitten on akkojen vuoro, joka kestää koko yön.” -177 tykkäystä*

Butlerin mukaan sukupuoli tuotetaan ja esitetään jatkuvasti sosiaalisissa vuorovaikutuksissa, kuten äsken tarkastelmieni meemien kaltaisissa kuvaamissa tapahtumissa. Butler korostaa performanssin käsitettä sukupuolen ilmaisussa –sukupuoli luodaan toistuvien normien ja käytäntöjen kautta. Nämä normit ja käytännöt rajoittavat ja kontrolloivat sukupuolen ilmaisua ja tuottavat sukupuolittuneita hierarkioita ja eriarvoisuutta.¹⁷⁵

Essentialistisessa ajattelussa, ts. olemusajattelussa, naisten olemuksen oletetaan olevan universaali. Se samaistetaan yleensä niihin ominaisuuksiin, joita yleisesti pidetään feminiinisinä. Tällaiset ajatukset feminiinisyydestä ovat useimmiten biologisoituja, ja ne liittyvät usein psykologisiin ominaisuuksiin.¹⁷⁶

Kuvameemi 4 käyttää karrikoidusti ja ironisesti sukupuolittuneita stereotyyppioita elokuvien aiheista ja niihin liittyvistä sukupuolirooleista. Miesten elokuvat kuvataan meemissä hyvin monipuolisina, mainiten esimerkkeinä miehen rakastuvan robottiin, pelastavan maailman ja ajavan autolla. Näitä yhdistää vahva mieskeskeisyys ja toimintapainotteisuus, mitkä edustavat perinteisiä maskuliinisia arvoja ja sankarillisuutta. Naisten elokuvat kuvataan meemissä hyvin yksipuolisina ja myös mieskeskeisinä. Niissä kerrotaan, kuinka nainen on haluttu usean miehen toimesta, ja mieshahmojen rooli on vahvasti korostettu. Tällainen kuvaus korostaa naisen roolia miesten kohdeobjektina tai miesten tarinan tukijana, mikä heijastelee perinteisiä sukupuolirooleja ja miesten ylivaltaa elokuvissa. Meemi pyrkii tuomaan esiin sen, kuinka monissa elokuvissa miehet näyttävät keskeisimpiä ja monipuolisempia rooleja, kun taas

¹⁷⁵ Butler 1990.

¹⁷⁶ Ks. esim. Newman & Knobe 2019.

naisten roolit voivat olla rajatumpia ja stereotyyppisempiä. Yksinkertaistetut, vastaavat sukupuoliroolit voivat vaikuttaa sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja yleiseen kuvaan siitä, millaisia rooleja ja tarinoita pidetään "miesten" ja "naisten" elokuvina.

Kuvameemin 4 kommentti (52.) viittaa mitä luultavimmin Bechdelin testiin¹⁷⁷.

52. *“Ne on ihania leffoja, jossa on vähintään kaksi mieshahmoa, jotka keskustelee keskenään muustakin kuin naisista. (Eihän miesten ainoa tehtävä ole miellyttää meitä naisia; vaikka onhan se tärkein.)”* - 2 tykkäystä

Bechdelin testi on yksinkertainen kriteeristö, jota käytetään arvioimaan elokuvien tai muiden teosten naishahmojen edustusta ja naisnäkökulman huomioimista. Testi sai nimensä sarjakuvapiirtäjä Alison Bechdelin mukaan, joka esitti sen alun perin vuonna 1985 sarjakuvassa nimeltä "The Rule". Testi koostuu kolmesta kysymyksestä:

- Onko elokuvassa vähintään kaksi naispuolista hahmoa?
- Puhuvatko nämä hahmot keskenään?
- Keskustelevatko he jostain muusta kuin miehistä?

Jos elokuva täyttää nämä kolme kriteeriä, se läpäisee Bechdelin testin. Testi ei sinänsä mittaa elokuvan laatua tai feministisyyttä, mutta se tarjoaa yksinkertaisen tavan tarkastella naisten roolia ja keskinäistä vuorovaikutusta elokuvissa. Testin läpäiseminen ei automaattisesti tarkoita, että elokuva olisi tasa-arvoinen tai että siinä olisi edustettuna monipuolisia naishahmoja, mutta sen kautta voidaan herättää keskustelua naisten roolituksesta ja edustuksesta elokuvamaailmassa. Toisin sanoen, vaikka testi on ollut merkittävä keskustelunavaaja, testin yksinkertaisuus ja rajoitukset eivät välttämättä riitä täysin kattamaan monimuotoista kuvaa sukupuolten tasa-arvosta elokuvamaailmassa. Tarvitaan uusia ja syvällisempiä tapoja arvioida naisten edustusta elokuvissa. On tarpeen tarkastella laajempaa kontekstia, kuten naishahmojen monimuotoisuutta, tarinoiden monimutkaisuutta ja naisohjaajien roolia elokuvatuotannossa.¹⁷⁸

¹⁷⁷ Ks. esim. Wikipedia 2023. <[Bechdel test - Wikipedia](#)>

¹⁷⁸ Rosenberg, The Washington Post, 21.12.2018. <[Opinion | In 2019, it's time to move beyond the Bechdel test - The Washington Post](#)>

4.6 Vanhemmuus ja sankaruus arjessa ja urheilussa

Pääteeman 6 aiheet käsittelivät vanhemmuutta ja sankaruutta arjessa sekä urheilussa. Esimerkiksi kollaasin 11. kuvameemi 1 pyrkii, jälleen kerran, käänteisen ajattelun tyyllillä herättämään ajatuksia siitä, millaisia odotuksia ja sukupuolittuneita roolimalleja liittyy vanhemmuuteen ja urheiluun.

Kollaasi 11, pääteema 6.

Kuvameemi 1 satirisoi stereotyyppistä käsitystä siitä, että äidit ovat perinteisesti vastuussa lastenhoidosta. Se myös implikoi, että naisten rooli urheilussa on usein rajoitettu äitiyden ja lastenhoivan näkökulmasta, kun taas miesten rooli ei ole samalla tavalla kyseenalaistettu tai rajoitettu isyyden perusteella. Stereotyyppisessä perinteisessä asetelmassa vastuu lastenhoivasta lankeaa usein naisille, vaikka heillä olisi muita sitoumuksia tai uratavoitteita. Toisin sanoen tämä meemi pyrkii nostamaan esiin epäoikeudenmukaisuutta urheilussa, ja sitä että naisurheilijoiden äitiys saattaa vaikuttaa heidän uramahdollisuuksiinsa tai saada heidät kohtaamaan enemmän haasteita. Äidiksi tuleminen voi edelleen aiheuttaa esteitä tai rajoituksia naisurheilijoiden ammattimaisessa urapolussa.

Myös kuvameemin 1 kommentit osallistuvat satiiriin;

53. *“Tasa-arvo mennyt jo aivan liian pitkälle kun joka isän pitää päästä toteuttamaan itseään. Lapsethan siinä ensisijaisesti kärsii.”* - 307 tykkäystä
54. *“Mä olen kyllä vähän huolissani jos isä on poissa pienen lapsen luota. Isän ja lapsen suhde on kuitenkin todella erityinen, mitä niistä lapsista mahtaa tullaakaan, jos isä on poissa eikä lapsi saa tarvitsemaansa isänrakkautta.”* -216 tykkäystä

Lisäksi seuraavat kommentit osoittavat myös sen kuinka satiiristen meemien luonne ei välttämättä aina välity kaikille;

55. *“jotenkin huvittavaa miten ihmisillä menee sekaisin harrastelu/puuhastelu, kun nää jätkät on alansa ammattilaisia. Eiköhän ne äidit oo ollu tietoisia että mihinkä sitä ryhtyy, kun on jääkiekkoilijan kanssa alkanu olemaan. 😂”* - 2 tykkäystä
56. *“huvittavaa on vaan se miten ohi tää meni teiltä 😂😂😂😂”* - 50 tykkäystä
57. *“Joo pakko sanoa että en ymmärtänyt pointtia. 🙄🙄”*. 0 tykkäystä
58. *“voin selittää: tämä postaus ja kommenttikenttä ovat täynnä satiiria. vaihda mielessäsi postauksen/kommenttien isä-sanat äiti-sanoiksi. niinpä, eikö kuulostakin surullisen tutulta?”* - 29 tykkäystä

Kommentoijan 56. mielestä “äitien” olisi pitänyt olla tietoisia siitä, että perheen perustaminen (mies)jääkiekkoilijan kanssa johtaisi väistämättä epätasa-arvoiseen vanhemmuuteen.

Kommentin 56. mielipide sivuutetaan kuitenkin niin, että kommentoijan kerrotaan ymmärtäneen meemi väärin, ts. että hän ei ole ymmärtänyt meemin satiirista luonnetta.

Kommentissa 59. eräs seuraajista lähtee valistamaan vasta-argumentoijalle tilin tyyliä kehoittamalla vaihtamaan isä-sanat äiti-sanoiksi.

Kuvameemi 3 käyttää ironiaa ja sarkasmia tuodakseen esiin stereotyyppisen käsityksen siitä, että isät eivät yleensä osallistu neuvolan toimintaan. Kommentit 59. ja 60. jatkavat käänteisillä stereotyypeillä leikittelyä:

59. *“Se tässä on kyllä harvinaista että Riitta on töissä neuvolassa. Se kun on niin miesten alaa. Toki hyvä äidille että tulee helpommin ns. henkinen yhteys neuvolan työntekijään. 😊”* - 118

60. *“Mites se on äiti nyt jaksanut, kun on lapsi tullut? Sitä nykyään myös monet äitit osallistuu ihan pienenkin vauvan hoitoon. Se voi isä vähän neuvoa ja rohkeasti vaan kokeilemaan ja harjoittelemaan.”* - 80 tykkäystä

Kuvameemi 4 tuo esiin perinteisen käsityksen siitä, että auttava isä lastenhoidossa koetaan erityisen poikkeukselliseksi ja onnekaaksi tapahtumaksi. Tämä viittaa siihen, että perinteisesti lastenhoito on nähty lähinnä äidin vastuulla, kun taas isät nähdään vähemmän osallistuvina.

Kommentti 61. käyttää ironiaa ja sarkasmia tuodakseen esiin stereotyyppisen käsityksen siitä, että isät tarvitsevat erityisiä ohjeita ja tukea selviytyäkseen lastenhoidosta. Meemi kommentoi sitä, kuinka vaimon apu ja ohjeet ovat välttämättömiä, jotta isä voi hoitaa lapsia onnistuneesti:

61. *“Kyllä vaimo pärjää lasten kanssa, kunhan jätät selkeät kirjalliset ohjeet, etkä viivy kahta tuntia kauempaa. Kannattaa varmuuden vuoksi soittaa vaimolle vartin välein. Vaimolle ei kannata jättää listaa kotitöistä. Vaimo ei välttämättä selviä kotitöistä, jos lisäksi pitää olla lapsenvahtina. Lapsenvahtikeikan jälkeen vaimolle kannattaa antaa riittävästi lepoaikaa ja tuoda vaikka olutpullo olkkariin, niin sujuvaa seuraavakin lapsenvahtikeikka. 😊”* - 108 tykkäystä

Kuvameemi 5 satirisoi median tapaa käsitellä urheilua ja vanhemmuutta. Naisurheilijoiden kehystäminen äiteinä on yleistä mediassa, ja tämä korostaa äitiyden roolia urheilijoiden urheilustatuksen rinnalla. Medialla on merkittävä rooli merkitysten luojana, ja se voi vaikuttaa siihen, miten vanhemmuus ja urheilu yhdistetään ja millaisia rooleja niihin liitetään. Lisäksi medialla on taipumus vahvistaa perinteisiä hoivaideoita ja sukupuolistereotyyppioita, joissa naiset nähdään luonnollisina hoivaajina ja äiteinä. Urheilijoiden vanhemmuuden

epätasa-arvoinen käsittely mediassa voi vaikuttaa sukupuolten väliseen epätasapainoon ja trivialisoida naisten urheilua.¹⁷⁹

Kommentti 62. heijastaa arvostelua ja syyllistämistä äitiä kohtaan, joka jättää lapsen kotiin kisojen ajaksi. Kommentoija vihjaa, että nainen on itsekäs ja ettei lapsi saa tarvitsemaansa äidillistä huolenpitoa. Lisäksi kommentti tuo esiin epäilyksiä siitä, miten isä pärjää ilman äidin apua.

62. *“On kyllä itsekäs mies. Lapsi jää nyt ilman isällistä huolenpitoa. Mitenhän se vaimo siellä pärjää edes, toivottavasti saa apua kun mies huitelee tuolla lailla pitkin maita ja mantuja.”* - 129 tykkäystä

McGannon ja hänen kollegansa ovat tutkineet äitiyden ja urheilijuuden representaatiota naisurheilijoiden tapauksessa. Analyysien perusteella havaittiin ristiriitaisia merkityksiä, joissa äitiyden ja urheilun yhdistämistä kuvattiin sekä sopivaksi että vaikeaksi. Tutkijat näkivät, että äitiyttä korostettiin toisinaan enemmän kuin urheilusaavutuksia, mikä vahvistaa hoivaideaalia ja hyvä äiti -ideaalia. Näiden ideaalien avulla vahvistetaan sukupuolistereotypioita, jotka olettavat naisten soveltuvan parhaiten kotitöihin ja lastenhoitoon.¹⁸⁰Toisessa tutkimuksessa analysoitiin urheilijaäitien edustamista mediassa. Tutkimuksessa havaittiin kaksi erilaista urheilijaäiti-identiteettiä: urheilija ja äiti konfliktissa sekä urheilija ja äiti supernaisena. Konfliktissa olevassa identiteetissä urheilun ja äitiyden vaatimukset näyttäytyivät ristiriitaisina, mikä asetti naiset tilanteeseen, jossa heidän täytyi valita jompikumpi. Urheilijaäitien kuvailtiin myös kokevan syyllisyyttä, kun heidän täytyi olla erossa lapsistaan harjoitusten tai matkojen takia. Supernaisena esiintyvä identiteetti puolestaan korosti poikkeuksellisen hyvin suoriutuvaa urheilijaäitiä, mikä voi johtaa loppuunpalamiseen ja ahdistukseen.¹⁸¹

Naisurheilijoiden vanhemmuuden käsittelyssä on monia ongelmia. Urheilijaäiteihin liitetään perinteisiä hoivastereotypioita, ja urheilun ja äitiyden yhdistäminen voi olla vaikeaa.

Urheilijoiden isyyden käsittely on sen sijaan vähäistä mediassa, mikä korostaa urheilijaäitiyttä ja vääristää sukupuolirooleja entisestään. Näiden tekijöiden vaikutuksesta monet naisurheilijat

¹⁷⁹ Cooky, Messner & Hextrum 2015.

¹⁸⁰ McGannon et. al. 2012; McGannon et. al. 2015, 56-57;

¹⁸¹ McGannon 2017.

joutuvat tekemään valintoja urheilun ja perheen välillä ja saattavat päätyä lopettamaan uransa perhesyiden vuoksi.¹⁸²

Tekojen sankarillinen tulkinta ja tulkitsemattomuus voi toisin sanoen voi paljastaa juurtuneita stereotyyppioita ja rooli-odotuksia sekä odotuksia vastuista.

5 Johtopäätökset

Tulosten perusteella @voimaantunutmies-tilin meemit käsittelevät monenlaisia sukupuolistereotyyppioita satiirin avulla. Lisäksi meemit käsittelevät erilaisia aiheita ja näkökulmia sukupuoleen ja sukupuolirooleihin liittyen. Meemit sisälsivät usein ironiaa, sarkasmia tai karikatyyreja tarkastellessaan näitä aiheita.

Sukupuolittunut kieli ja sanonnat ovat yleinen teema meemeissä. Suomen kieltä pidetään yleisesti ottaen sukupuolineutraalina, mutta se voi silti sisältää sukupuolittuneita ilmaisuja ja edistää stereotyyppioita. Seksistinen kielenkäyttö lisäksi alentaa, stereotyyppioita ja tekee näkymättömäksi sukupuolia. Sukupuolittuneita ilmaisuja esitetään myös yleispätevinä ja sukupuolineutraaleina, joka näin saattaa samalla vahvistaa termien piilomaskuliinisuutta. Meemit satirisoivat lisäksi sukupuolittuneita ammattinimikkeitä ja urheiluun liittyviä stereotyyppioita. Kielellisillä valinnoilla on merkitystä, sillä ne voivat heijastaa ideologioita ja arvoja. Kieli ei ainoastaan ilmaise, vaan myös luo todellisuutta ja vaikuttaa ajattelutapaan. Tutkimukset osoittavat, että sukupuolittunut kielenkäyttö voi vaikuttaa kognitioon ja arviointeihin eri-ikäisillä kielen käyttäjillä. Sukupuolittunut kieli voi siis vaikuttaa tapaan, jolla sukupuolta hahmotetaan ja tulkitaan. Voidaan näin ollen päätellä, että sukupuolittunut kieli ja sanonnat ovat läsnä yhteiskunnassamme, ja meemit voivat olla tapa kyseenalaistaa ja satirisoida niitä. Kielen valinnoilla ja ilmaisuilla on vaikutusta sukupuolikäsityksiimme ja ajattelutapaamme, ja siksi olisi hyvä tiedostaa nämä vaikutukset ja kiinnitettävä huomiota sukupuolineutraalimpaan kielenkäyttöön.

Esimerkit myös osoittavat, miten stereotyyppiat ja ennakkoluulot voivat vaikuttaa sukupuolten välisiin käsityksiin älykkyydestä, kyvyistä ja taidoista. Ne voivat johtaa vääristyneisiin arviointeihin, syrjintään ja häirintään eri yhteyksissä, kuten ulkonäköön tai videopelaamiseen

¹⁸² Ronkainen et.al., 2016, Tekavc, 2017 & 2020.

liittyen. Myös politiikassa esiintyy sukupuolittuneita käsityksiä kyvyistä ja pätevyydestä. Vaikka jotkut tutkimukset osoittavat myönteistä kehitystä naisten arvioinnissa politiikassa, sukupuolirooliasenteet ja stereotyyppiat säilyvät edelleen. Tämä haastaa meidät luomaan uusia johtajuuden käsityksiä, jotka eivät rajoitu sukupuolirooleihin ja mahdollistavat naisten täyden potentiaalin toteutumisen politiikassa. Sukupuolistereotyyppiat myös vaikuttavat naisten urakehitykseen ja mahdollisuuksiin edetä johtotehtäviin. Ne voivat rajoittaa naisten pätevyyden tunnustamista ja estää heidän menestymisensä organisaatioissa. Organisaatioiden ja yhteiskunnan tulisi tunnistaa nämä vaikutukset ja pyrkiä muuttamaan stereotyyppisiä käsityksiä johtajuudesta. Naisten suurempi osuus ja osallistuminen myös kaikkein ylimmissä johtotehtävissä voi edistää johtajuusstereotyyppien muuttumista.

Meemit ja niiden kommentit satirisoivat lisäksi erilaisia asenteita ja stereotyyppioita liittyen pukeutumiseen, ihokarvoitukseen ja sukupuolirooleihin. Niissä kyseenalaistetaan esimerkiksi naisten rintojen seksuaalisointia ja rajoittamista seksuaaliseen kontekstiin sekä miesten ja naisten erilaista kohtelua ihokarvojen suhteen. Kommentit saivat runsaasti tykkäyksiä, mikä osoittaa, että nämä aiheet herättävät keskustelua ja kiinnostavat ihmisiä. Tutkimukset viittaavat siihen, että etenkin tyttöjen ja naisten ruumiiden sosiaalinen valvonta ja seksuaalisointi ovat edelleen läsnä yhteiskunnassamme. Naisille asetetaan erilaisia normeja ja odotuksia pukeutumisen ja ihokarvojen suhteen. Protektionismi, eli holhouskulttuuri, ilmenee erityisesti tyttöjen ja naisten pukeutumisen valvonnassa. Näitä holhouksen käytäntöjä kritisoidaan, koska ne ylläpitävät sukupuolittuneita valtarakenteita, asettavat paineita tytöille ja edistävät uhrin syyllistämisen kulttuuria. Myös politiikkaan liittyvä sovelias käyttäytyminen ja pukeutuminen ovat edelleen sukupuolittuneita, mikä asettaa naispoliitikot eriarvoiseen asemaan ja arviointiin verrattuna miespoliitikoihin. Julkisessa keskustelussa ja mediassa naisten ulkonäköön ja käytökseen kiinnitetään enemmän etenkin seksististä huomiota kuin miesten, mikä on epäreilua ja heikentää naisten asemaa poliittisessa julkisuudessa.

Lisäksi stereotyyppinen seksuaalisuus ja sukupuoliroolit voivat rajoittaa yksilöitä ja lisätä epätasa-arvoa. Meemit ja niihin liittyvät kommentit, jotka käsittelevät seksuaalista häirintää, vihapuhetta, uhrin vastuuta ja suostumusta, pyrkivät herättämään keskustelua ja tiedostamaan näiden aiheiden tärkeyden. Myös itsemääräämisoikeus ja raskaudenehkäisy ovat edelleen aiheita, joissa on haasteita ja epätasa-arvoa. Keskusteluun liittyy moralisoivaa retoriikkaa ja

vastakkainasettelua eri näkemysten välillä. Lisäksi naisten vastuu ehkäisystä korostuu edelleen.

Sukupuolittuneet tavat, normit ja perinteet vaikuttavat yhä yhteiskunnassa ja näkyvät myös tilin meemeissä ja kommenteissa, jotka haastoivat käsityksiä mm. sukunimiperinteestä. Myös sukupuolittuneet odotukset ja roolimallit vanhemmuudessa ja urheilussa vaikuttavat edelleen yhteiskunnassa. Äitien vastuuta lastenhoidosta korostetaan enemmän kuin isien vastuuta, mikä voi aiheuttaa paineita ja rajoittaa naisten mahdollisuuksia urheilussa. Näiden aiheiden moninaisuuden ja sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen vaatii jatkuvaa keskustelua ja rakenteiden muuttamista.

Alakysymyksistä ensimmäinen, eli miten meemejä voidaan luokitella, nivoutui kysymyksenä luonnolliseksi ja välttämättömäksi osaksi tämän työn vaiheita. Meemejä voidaan luokitella aiheiden/aihepiirien perusteella, ja tästä esimerkkeinä ovat teemoitteluni myötä koostamani pääteemat ja niiden alateemat. Hyödynsin teemoitteluni apuna TagSpaces-sovellusta sekä Exceliä. TagSpaces osoittautui erinomaisen hyödylliseksi sovellukseksi, sillä "tagiryhmiä" ja tagayksia kertyi alkuvaiheessa runsaasti. Excel mahdollisti datan kokoamisen sekä helpotti huomattavasti pääteemojen ja alateemojen muodostamista.

Lisäksi valitut kommentit yhdessä valitun meemin kanssa mahdollistivat monipuolisemman ja kiinnostavan tavan perehtyä ja tarkastella käsiteltyjä aihepiirejä meemien ympärillä. Meemien ja kommenttien yhteistarkastelu raotti myös kokonaisvaltaisempaa kuvaa tilin sisäisestä kulttuurista. Valitut kommentit osoittivat, että Instagram-tilin meemit saavat aikaan jonkin verran keskustelua sukupuolirooleista, ja kommentoijat tekevät sen yleensä peilaamalla kommentissaan tilille ominaista satiirista tyyliä. Satiiriset kommentit käyttivät ironiaa ja stereotyyppistä sukupuoliroolien kuvausta retorisenä keinona. Kommentoijat käyttivät myös liioittelua ja karikatyyrejä luodakseen humoristisen vaikutelman. Satiirilla yritetään alleviivata, että tietyn tyyppiset kommentit vahvistavat perinteisiä sukupuolirooleja ja asettavat miehet ja naiset vastakkain stereotyyppisten odotusten ja roolien kautta. Käänteistä ajattelua käytettiin niin meemeissä kuin kommenteissa pyrkimyksenä paljastaa absurdateetti perinteisissä sukupuolirooleissa.

On hyvä pitää mielessä, että nämä meemit ja niiden kommentit ovat yksittäisten ihmisten/ihmisen luomia ilmaisuja. Tämänkaltaiset meemit ja niiden kommentit voivat myös herättää vahvoja reaktioita ja tunteita. Niiden tarkoituksena voi olla herättää keskustelua tai

kritisoida tiettyjä näkökulmia, mutta ne voivat myös luoda tarpeetonta vastakkainasettelua, vaikka tarkoitus olisi juuri päinvastainen. Tämän tyyppinen kritiikki voi kuitenkin myös auttaa ihmisiä ymmärtämään sukupuolten tasa-arvon tärkeyttä ja haastaa perinteisiä sukupuolirooleja. Havainnot tarjoavat myös mielenkiintoisia näkökulmia, joista käsin voidaan tarkastella sukupuolten eriarvoisuutta nyky-yhteiskunnassa.

Meemit kytkeytyivät aikaansa monin tavoin, ja tästä esimerkkeinä esimerkiksi useat uutisartikkelit jotka nostan niin määrällisessä kuin laadullisessa osuudessa esiin. Tyypillisesti tilin meemit seuraavat aikaansa hyvinkin nopeatempoisesti (eli noin päivän/parin tarkkuudella) kuten ajankohtaisia uutisia ja tapahtumia mediassa. Tilin meemit eivät siis ole sattumanvaraisia, vaan niiden taustalla on aikaansa seuraava henkilö/henkilöitä. En kuitenkaan tiedä onko kyse useammasta vai yhdestä anonyymistä henkilöstä tilin taustalla sillä en ole suoraan, kuten haastatteleamalla, perehtynyt tilin pitäjän/pitäjien motiiveihin.

Jälkiviisaana voisi todeta, että yksi mahdollisista tutkimuskysymyksistä olisi voinut vielä liittyä meemien poliittisuuteen ja/tai yhteiskunnallisen vaikuttamisen kontekstiin. Käytännössä kysymys olisi voinut olla kuten tämä; *“Välittävätkö meemit pikemminkin voimattomuuden tunnetta kuin tarjoavat poliittista valtaa suurelle yleisölle?”*. Keskeistä joka tapauksessa on, että meemit toimivat linkkinä populaarikulttuurin ja poliittisen kulttuurin välillä. Meemit ovat digitaalisia sisältöjä, jotka leviävät nopeasti ja anonyymisti. Koska kuka tahansa voi luoda meemin, ne mahdollistavat monien ihmisten osallistumisen politiikkaan. Riippumatta siitä, onko meemi hassu vai vakava, niillä pyritään aina johonkin tiettyyn tarkoitukseen. Meemit ovat tapa osallistua keskusteluun siitä, millainen maailman pitäisi olla. Meemien merkitys korostuu myös siinä, miten ne heijastavat nopeasti muuttuvia julkisia mielipiteitä ja laajempia kulttuurisia sekä poliittisia teemoja. Vaikka yksittäinen meemi saattaa unohtua, ne yhdessä mahdollistavat yksilöille oman mielipiteen ilmaisemisen ja nykyaikaisen politiikan kriittisen arvioinnin. Toisaalta Internet mahdollistaa satiirin leviämisen laajalti ja helposti. Se tarjoaa alustan satiiristen ideoiden luomiselle, jakamiselle ja samalla vapauttaa suuren yleisön älykkyyden ja nokkeluuden. Tästä näkökulmasta katsottuna Internet-satiirilla on potentiaalia synnyttää ketju satiirisia sisältöjä – kuten meemejä, jotka haastavat esimerkiksi sukupuolinnormeja – ja luoda “satiiriliikkeen”.

Yhteenvedona voidaan sanoa, että johtopäätökset osoittavat tarvetta jatkaa keskustelua ja toimia sukupuolittuneiden odotusten, normien ja stereotyyppien paljastamiseksi ja

purkamiseksi. Lisäksi kuten jo tämän työn alussa mainitsin, sukupuolen käsittely on tässä työssä hyvin heteronormatiivista ja binääristä, toisin sanoen sukupuolinäkökulmaltaan siis suppeaa. Työ toisaalta paljastaa hyvinkin stereotyyppisiä käsityksiä sukupuolesta, joka on oma raottamaan ja ravistelemaan mustavalkoista ajattelua kaksijakoisen sukupuolen käsitteen ympärillä. Lisäksi tämä tutkimus kuvastaa vain yhtä suomalaista Instagram-tiliä, mutta joka on kuitenkin saanut innostuksensa englanninkielisestä @manwhohasitall-tilistä.

Keskittettäessä tutkimus vain yhteen Instagram-tiliin ja sen meemeihin, tulokset heijastavat vain kyseisen tilin ja sen käyttäjäyhteisön ominaisuuksia, sisältöä ja meemikulttuuria. Tämä tarkoittaa, että tulokset eivät välttämättä ole yleistettävissä kaikkiin Instagram-tilien käyttäjiin tai laajempaan meemikulttuuriin. Silti tällainen tutkimus voi olla arvokas tietolähde yrittäessämme ymmärtää kyseisen tilin ja sen yhteisön meemikäyttöä sekä niiden kontekstia. Se voi tarjota syvällisen katsauksen yhden yksittäisen tilin ja sen seuraajien käyttäytymiseen, motiiveihin tai reaktioihin.

Lisäksi suhtautuisin muodostamiini teemoihin tietyllä varauksella. 294 meemiä supistettuna kuuteen pääteemaan voi antaa turhan suppean kuvan käsiteltävien aiheiden koko kirjosta. Jotain rajautuu aina ulos tiivistettäessä ja luokiteltaessa suurta määrää dataa. Esimerkiksi piirakkadiagrammissa nostin esiin meemit jotka eivät syystä tai toisesta sopineet mihinkään pääteemaan, ja sijoitin ne “Muu” kategoriaan. Näitä meemejä ei käsitellä tässä työssä muulla tavoin ollenkaan, mutta kyse on kuitenkin hyvin pienestä prosentuaalisesta osuudesta.

Tulevaisuuden tutkimuksen kannalta olisi kiinnostavaa perehtyä lisää vastaavanlaisiin “satiiriliikkeisiin” sekä itse käsitteeseen ja sen määrittelyyn tarkemmin. Olisi lisäksi hyödyllistä tarkastella useampia vastaavia Instagram-tiliä ja niiden meemejä saadaksemme laajemman kuvan meemikulttuurin monimuotoisuudesta, yhteneväisyyksistä ja eroista. Laajempi näyte voisi auttaa ymmärtämään yleisiä piirteitä, trendejä tai käytäntöjä, jotka koskevat erilaisia käyttäjiä ja yhteisöjä Instagramissa. Tällöin tutkimuksen tulokset olisivat yleistettävissä laajemmin ja niillä olisi suurempi sovellettavuus.

Jatkossa olisi lisäksi kiinnostavaa ymmärtää, kuinka laajamittaisia vaikutuksia vastaavanlaisilla Instagram-tiliillä on todellisuudessa ympäristöönsä ja/tai seuraajiinsa. Instagram-tilin seuraajia voitaisiin esimerkiksi haastatella siitä onko tili vaikuttanut heidän ajatusmaailmaansa. Jatkotutkimuksessa voitaisiin keskittyä yksilöiden reaktioihin meemeihin, erityisesti sukupuolittuneiden meemien aiheuttamiin tuntemuksiin ja näkemyksiin. Voitaisiin myös toteuttaa laadullisia tutkimuksia, kuten haastatteluja tai fokusryhmiä, joiden avulla voitaisiin syventää ymmärrystä siitä, miten meemit vaikuttavat yksilöiden käsityksiin

sukupuolirooleista, tasa-arvosta ja seksuaalisuudesta. Lisäksi olisi mielenkiintoista suorittaa vertailevia tutkimuksia eri maiden ja kulttuurien välillä, jotta voitaisiin ymmärtää, miten sukupuolittuneisuus ilmenee meemeissä eri konteksteissa. Tällaiset tutkimukset voisivat tuoda esiin kulttuurisidonnaisia eroja ja yhtäläisyyksiä sukupuoliroolien, -stereotyyppien ja meemien välillä. Tutkimus voisi myös keskittyä sukupuolittuneiden meemien vaikutuksista poliittisiin asenteisiin ja päätöksentekoon. Esimerkiksi voitaisiin tarkastella, miten meemit vaikuttavat äänestyskäyttäytymiseen tai miten ne vaikuttavat poliittisten ehdokkaiden tai puolueiden maineeseen.

Lähteet

Aineisto

Tutkimuksen primääriaineisto koostuu @voimaantunutmies Instagram-tilin julkaisuista aikavälillä 11.3.2022-18.10.2022. Aineisto on kerätty aikavälillä 4.10.2022-19.1.2023. (Aineisto tekijän hallussa).

Media-aineisto

Hakulinen, J. Ilta-Sanomat, 12.8.2022. <[Sanna Marin juhlii Flow-festivaaleilla: vaihtoi paneelikeskustelun jälkeen glittermekkoon - Viihde - Ilta-Sanomat \(is.fi\)](#)>

Hervola, P. Voiko somen juhannuskuva olla häirintää? (26.6.2022). Keskisuomalainen. <https://www.ksml.fi/paakirjoitus-mielipide/4692220>

Jylhä, A. Ilta-Sanomat, 21.6.2022. <<https://www.is.fi/politiikka/art-2000008900048.html>>

Karjalainen, A. Iltalehti, 23.6.2022 <[Uimaseura kielsi tytöiltä bikinit Ruotsissa \(iltalehti.fi\)](#)>

Kasvinen, J. Yle. 23.8.2013. <[Yhä useampi nainen luopuu hormonaalisesta ehkäisystä | Yle Uutiset](#)>

Keränen, S. Apu, 16.10.2020. <[Sanna Marin -kohu käynnisti maailmanlaajuisen kansanliikkeen | Apu](#)>

Koivistoinen, V & Vedenpää, V. Yle. 8.6.2022. <[Seiska julkaisi salakuvan Sanna Marinin takapuolesta – lehden mielestä kuva ei ole seksistinen, tutkijan mielestä kyse on häirinnästä \(yle.fi\)](#)>

Lehmusvesi, J. Helsingin Sanomat, 15.4.2022. <[Pääministeri Sanna Marinin nahkatakki sai sosiaalisen median riemastumaan eikä ihme: Musta nahka on läpi historiansa edustanut seksiä, vaaraa ja kapinaa - Kulttuuri | HS.fi](#)>

Manninen, T. Ilta-Sanomat, 13.4.2022. <[Pääministeri Sanna Marinin musta nahkatakki valloitti Ruotsin - Poliitikka - Ilta-Sanomat](#)>

MTV, 12.8.2014. <[Stubbin tyyli jakaa rajusti lukijoita: Uskottava pääministeri vai Pelle Hermanni? - MTVuutiset.fi](#)>

Niemi, P. Iltalehti, 25.4.2022. <[Sanna Marinin nahkatakki on klassikkotakki kevääseen \(iltalehti.fi\)](#)>

Pehkonen, K & Koivuranta, E. Yle. 23.8.2013 <[Suomessa 17 naista kuollut e-pillereiden käytön takia, nuorin 16-vuotias | Yle Uutiset](#)>

Raitio, R & Savela, S. Yle. 26.4.2023. <<https://yle.fi/a/74-20027814>> Riiali, M. Helsingin Sanomat. 17.9.2022. <[Internetissä elää katkerien incel-miesten joukko, jonka mielestä yhteiskunta on vienyt heiltä rakkauden – ”Seksi pitäisi saada peruspalveluiden piiriin”, sanoo Henkka - Kaupunki | HS.fi](#)>

Rosenberg, A. The Washington Post, 21.12.2018. <[Opinion | In 2019, it's time to move beyond the Bechdel test - The Washington Post](#)>

Seiska, 4.6.2022. <Paparazzi iski: kireät trikoot myötäilivät Sanna Marinin huipputreenattua peppua – kuva!>

Storås, N. Helsingin Sanomat, 3.6.2023 <[Arkkitehdit ymmärsivät ennen muita kaavan, jolla nykypäivänä tehdään rahaa ja hankitaan valtaa sosiaalisessa mediassa. - HS Visio | HS.fi](#)>

STT Aamulehti, 25.4.2022. <[Nahkatakkien myynti kolminkertaistui pääministeri Marinin Tukholman vierailun jälkeen - Kotimaa - Aamulehti](#)>

Stuart, K. The Guardian. 3.12.2014 “Zoe Quinn: “All Gamergate has done is ruin people’s lives.”

<<http://www.theguardian.com/technology/2014/dec/03/zoe-quinn-gamergate-interview>>

Tikkanen, T. Yle. 28.8.2019. <[“Hormoniehkäisy väärästi kehoni ja mieleni” – Hormonaalisen ehkäisyyn haitat tulevat liian monelle yllätyksenä, kertoo Akuutin kysely | Akuutti | yle.fi](#)>

Sykkö, S. Helsingin Sanomat, 14.4.2022. <[Sami Sykön kolumni: Sanna Marinin nahkatakki kertoo, että Suomi tekee, mitä itse haluaa - Poliitikka | HS.fi](#)>

Vaalisto, H & Lakka, P. Ilta-sanomat. 17.8.2022, <[Bilevideo Sanna Marinista leviää netissä - Kotimaa - Ilta-Sanomat](#)>

Vahti, J. Meemit ovat satiiria steroideilla. Sitra. 5.6.2020.
<https://www.sitra.fi/artikkelit/meemit-ovat-satiiria-steroideilla/>

Vänttilä, S. Suomenmaa, 21.6.2022. <[Iiris Suomela salakuvauksen kohteeksi joutumisestaan: Kyse on häirinnästä - Suomenmaa.fi](#)>

Wingfield, N. New York Times. 15.10.2014. “Feminist critics of video games facing threats in “GamerGate” campaign.” <http://www.nytimes.com/2014/10/16/technology/gamergate-women-video-game-threats-anita-sarkeesian.html>>

Tutkimuskirjallisuus

Alexander, D & Andersen, K. 1993. “Gender as a Factor in the Attribution of Leadership Traits.” *Political Research Quarterly*, 46(3), 527–545.
<https://doi.org/10.1177/106591299304600305>

Anttonen, A, Valokivi, H & Zechner, M. (Eds.). 2009. *Hoiva: tutkimus, politiikka ja arki*. Vastapaino.

Bal A, Pitt L, Berthon, P & DesAutels, P. 2009. “Caricatures, cartoons, spoofs and satires: political brands as butts.” *Journal of Public Affairs* 9(4): 229–237.

Ballard, M.E. & Welch, K.M. 2015. “Virtual warfare: cyberbullying and cybervictimization in MMOG play.” *Games & Culture* 12(5): 466–491.

Baym, G. 2005. "The Daily Show: discursive integration and the reinvention of political journalism." *Political Communications* 22(3): 259–276. DOI: 10.1080/

Beninger, K, Fry, A, Jago, N, Lepps, H, Nass, L & Silvester, H. 2014. "Research using social media: users' views." *NatCen Social Research*.

<http://www.natcen.ac.uk/media/282288/p0639-research-using-social-media-report-final-190214.pdf>

Blackmore, S. 1999. *The Meme Machine*. Oxford University Press.

Bremer, J & Roodenburg, H. 1997. *A Cultural History of Humour*. Blackwell Publishers: Malden, MA.

Butler, J. 1990. *Gender trouble : feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge.

Börzsei, L. 2013. *Makes a Meme Instead: A Concise History of Internet Memes*. Teoksessa *Selected Works of Linda Börzsei*. Utrecht University.

[Makes a Meme Instead: A Concise History of Internet Memes | Semantic Scholar](#)

Carlin, D.B. & Winfrey, K. L. 2009. "Have You Come a Long Way, Baby? Hillary Clinton, Sarah Palin, and Sexism in 2008 Campaign Coverage." *Communication Studies*, 60(4), 326–343. <https://doi.org/10.1080/10510970903109904>

Chalk, A. 2014. "Researchers find that female PC gamers outnumber males." *PC Gamer*, 28 October. Saatavissa:

<http://www.pcgamer.com/researchers-find-that-female-pc-gamers-outnumber-males/>

Chess, S & Shaw, A. 2015. "A conspiracy of fishes, or, how we learned to stop worrying about #GamerGate and embrace hegemonic masculinity." *Journal of Broadcasting & Electronic Media* 59(1): 208–220.

Connell, R.W. 2002. *Gender and Power: Society, the Person and Sexual Politics*. Cambridge: Polity Press.

Consalvo, M. 2012. "Confronting toxic gamer culture: a challenge for feminist game studies scholars." *Ada: A Journal of Gender, New Media and Technology*, No. 1. Available at: <http://adanewmedia.org/2012/11/issue1-consalvo/> (accessed 30 January 2015).

Cooky, C, Messner, M.A & Hextrum, R. H. 2015. "Women play sport, but not on TV: A longitudinal study of televised news media." *Communication & Sport*, 3(3), 203-230.

Crittenden, V.L, Hopkins, L & Simmons, J.M. "Satirists as Opinion Leaders: Is Social Media Redefining Roles?" *Journal of public affairs* 11.3 (2011): 174–180. Web.
<https://doi.org/10.1002/pa.400>

Davis, F. 1992. *Fashion, Culture, and Identity*. University of Chicago Press.

Dawkins, Richard. 1976. *The Selfish Gene* (Oxford: Oxford University Press).

Denisova, A. 2019. *Internet Memes and Society. Social, cultural and political contexts*. New York: Routledge. [Internet Memes and Society | Social, Cultural, and Political Contexts \(utu.fi\)](https://www.utu.fi/en/Internet-Memes-and-Society-Social-Cultural-and-Political-Contexts)

Dobson, A. S. 2015. *Postfeminist Digital Cultures: Femininity, Social Media, and SelfRepresentation*. New York: Palgrave Macmillan.

Dolan, K. 2010. "The Impact of Gender Stereotyped Evaluations on Support for Women Candidates." *Political Behavior*, 32(1), 69–88. <https://doi.org/10.1007/s11109-009-9090-4>

Ellemers, N. 2018. "Gender Stereotypes." *Annual Review of Psychology*, 69(1), 275–298.
<https://doi.org/10.1146/annurev-psych-122216-011719>

Engelberg, M. 2018. *Miehiä ja naisihmisiä - Suomen kielen seksismi ja sen purkaminen*. Helsinki: Tasa-arvoasiain neuvottelukunta TANE.

Engelberg, M. 2016. *Yleispätevä mies. Suomen kielen geneerinen, piilevä ja kieliopillistuva maskuliinisuus*. Väitöskirja. Nordica Helsingiensia 44. Viitattu 27.4.2023

<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/163013/YLEISPAT.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Entwistle, J. 2000. *The Fashioned Body: Fashion, Dress and Modern Social Theory*. Polity Press.

Fausto-Sterling, A. 1992. *Myths of Gender: Biological Theories about Women and Men*. Basic Books. ISBN 978-0465047925.

Foucault, M. 1995. *Discipline and Punish : The Birth of the Prison*. Vol. 2nd Vintage books ed. New York: Vintage.

<https://search-ebshost-com.ezproxy.utu.fi/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=733102&site=ehost-live>.

Fox, J & Tang, W. Y. “Women’s Experiences with General and Sexual Harassment in Online Video Games: Rumination, Organizational Responsiveness, Withdrawal, and Coping Strategies.” *New media & society* 19.8 (2017): 1290–1307. Web.

Fuller, J.M & Wardhaugh, R. 2014. *An introduction to Sociolinguistics*. John Wiley & Sons

Gray, J, Jones, J & Thompson E. 2009. *Satire TV: Politics and Comedy in the Post-Network Era*. NYU Press: New York.

Gray, K.L. 2012b. “Intersecting oppressions and online communities: examining the experiences of women of color in Xbox Live.” *Information, Communication & Society* 15(3): 411–428.

Grosz, E. 1995. *Space, time, and perversion : essays on the politics of bodies*. New York: Routledge.

Heilman, M. E. 2001. "Description and Prescription: How Gender Stereotypes Prevent Women's Ascent Up the Organizational Ladder." *Journal of Social Issues*, 57(4), 657–674. <https://doi.org/10.1111/0022-4537.00234>

Hirsch, P, Koch, I & Karbach, J. 2019. "Putting a stereotype to the test: The case of gender differences in multitasking costs in task-switching and dual-task situations." *PLOS ONE*, 14(8), e0220150. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0220150>

Honkatukia, P. 1999. "Gender, social identity and delinquent behaviour." *Retfaerd* 22(3): 41–52.

Honkatukia, P & Keskinen, S. (2018). "The social control of young women's clothing and bodies: A perspective of differences on racialization and sexualization." *Ethnicities*, 18(1), 142–161. <https://doi.org/10.1177/1468796817701773>

Hristova, S. 2014. "Visual memes as neutralizers of political dissent." *TripleC* 12(1): 265–276.

Häkkinen, K. 2005. *Nykysuomen etymologinen sanakirja*. Helsinki: WSOY

Ilkcaracan, P & Jolly, S. 2007. "GENDER and SEXUALITY." *Bridge Development Center*. [CEP-Sexuality-OR-PDF.doc \(wwhr.org\)](http://www.cep.org/CEP-Sexuality-OR-PDF.doc)

Ingraham, C. 2005. Introduction: Thinking Straight. Teoksessa Chrys Ingraham (toim.), *Thinking Straight. The Power, the Promise, and the Paradox of Heterosexuality*. New York & London: Routledge, 1–11.

Jyväskylän yliopiston Koppa. 2023. Lähiluku. [Teemoittelu — Jyväskylän yliopiston Koppa \(jyu.fi\)](https://www.koppa.jyu.fi/teemoittelu) (Viitattu 20.3.2023.)

Jyväskylän yliopiston Koppa. 2023. Teemoittelu. [Teemoittelu — Jyväskylän yliopiston Koppa \(jyu.fi\)](https://www.koppa.jyu.fi/teemoittelu) (Viitattu 20.3.2023.)

Kaislasuo, J. 2022. "Hormonaalisen ehkäisyn terveysvaikutukset." *Duodecim*, Vuosikerta. 138, Nro 7, Sivut 575-581. <https://www.duodecimlehti.fi/xmedia/duo/duo16767.pdf>

Kelly, S, Parameswaran, G & Schniedewind, N. 2011. "Women: Images & Realities: A Multicultural Anthology", 5th ed., *McGraw-Hill*.

Knuutila, A, Kosonen, H, Saresma, T, Haara, P & Pöyhtäri, R. 2019. "Viha vallassa: Vihapuheen vaikutukset yhteiskunnalliseen päätöksentekoon." *Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja*. 2019:57, ISSN 2342-6799. ISBN PDF 978-952-287-786-4.

Kotimaisten kielten keskus. 2023. Etu- ja sukunimilaki lyhyesti. <[Etu- ja sukunimilaki lyhyesti - Kotimaisten kielten keskus \(kotus.fi\)](#)> Viitattu 31.5.2023.

Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>>. [Viitattu 09.04.2023].

Lawless, J. 2004. "Women, war, and winning elections: Gender stereotyping in the post-September 11th era." *Political Research Quarterly*, 57, 479–490.

Lees, S. 1997. *Ruling Passions: Sexual Violence, Reputation and the Law*. Buckingham: Open University Press.

Lindholm, S. 2022. *Shame, Blame and Contradictions in Protectionist Anti-Sexualisation Discourses on Girls' Dress*. Väitöskirja. University of the Arts London. [Lindholm, S Thesis printer version.pdf \(arts.ac.uk\)](#)

Lehtonen, J. 2003. *Seksuaalisuus ja sukupuoli koulussa. Näkökulmana heteronormatiivisuus ja ei-heteroseksuaalisten nuorten kertomukset*. Helsinki: Yliopistopaino.

Lopez-Fernandez, O, Williams, A. M, Griffiths, M. D & Kuss, D. J. 2019. "Female Gaming, Gaming Addiction, and the Role of Women Within Gaming Culture: A Narrative Literature Review." *Frontiers in Psychiatry*, 10. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2019.00454>

Lounela, E & Murphy, S. 2023. "Incel Violence and Victimhood: Negotiating Inceldom in Online Discussions of the Plymouth Shooting." *Terrorism and Political Violence*, 1–22. <https://doi.org/10.1080/09546553.2022.2157267>

Marks, M. J & Fraley, R. C. 2005. "The sexual double standard: Fact or fiction?" *Sex Roles* , 52 , 175 – 186 . [Marks Fraley 2005 Fact or Fiction.pdf \(nmsu.edu\)](#)

Massanari, A. (2017). "#Gamergate and The Fapping: How Reddit's algorithm, governance, and culture support toxic technocultures." *New Media & Society*, 19(3), 329–346. <https://doi.org/10.1177/1461444815608807>

McGannon, K.R, Curtin, S & Alex, M. 2012. "The construction of postpartum female distance runners' identities in the Runner's World's portrayal of Paula Radcliffe." *Journal of Sport and Social Issues*, 36(4), 317-343.

McGannon, K.R, Curtin, S & Alex, M. 2015. "The Athlete Mother: Methodological Considerations and Ethical Dilemmas." In K.R. McGannon (Ed.), *Research Ethics in Exercise, Health, and Sports Sciences* (pp. 51-64). Routledge.

Milner, R. M. 2012. *The world made meme: Discourse and identity in participatory media*

Miltner, K. M. 2014. "There's No Place for Lulz on LOLCats': The Role of Genre, Gender, and Group Identity in the Interpretation and Enjoyment of an Internet Meme." *First Monday* 19 (8).

Mooney, A, Eppler, E, Henriksen, B.E, Irwin, A, LaBelle, S, Peccei J.S, Pichler, P, Preece, S & Soden, S. (toim.) 2010. *Language, society and power*. Oxon: Routledge
<https://doi.org/10.4324/9780203836545>

Mortensen, T. E. 2018. "Anger, Fear, and Games: The Long Event of #GamerGate." *Games and Culture*, 13(8), 787–806. <https://doi.org/10.1177/1555412016640408>

Mähkä, R, Saarikoski, P & Peltonen, J. 2022. "Meemien kulttuurihistoriallinen tutkimus." *Kulttuurihistorian tutkimus. Lähteistä menetelmien tulkintaan*.
<https://research.utu.fi/converis/getfile?id=177691042&portal=true&v=1>

Nissenbaum, A & Shifman, L. 2017. "Internet memes as contested cultural capital: The case of 4chan's /b/ board." *New Media & Society*, 19(4), 483–501.

<https://doi.org/10.1177/1461444815609313>

Newman, G. E & Knobe, J. 2019. "The essence of essentialism." *Mind & language*. 34 (5), 585–605. [The essence of essentialism.: EBSCOhost \(utu.fi\)](#)

New World Encyclopedia. 2008. <http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Satire> [28 December 2010].

Nummenmaa, L, Pulkkinen, P, Kimpimäki, K & Martti Holopainen. *Tilastollisten menetelmien perusteet* 1. p. Helsinki: Sanoma Pro, 2014.

Nussbaum, M. C. 1999. *Sex and social justice*. Oxford University Press, New York (1999)
https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=7zoaKIolT9oC&oi=fnd&pg=PR11&ots=qyo3Lin5D0&sig=P9XrqdD2xpMP4BuMcSjphAxcaxg&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

OMML 2020:9. Rikoslain seksuaalirikossäännösten kokonaisuudistus. Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:9.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162356/OM_2020_9_ML.pdf
(Viitattu 14.3.2022).

Paikkala, S. 2012. Kielenhuollon tiedotuslehti Kielikello, 1/2012. <[Puolison nimi vai oma nimi? - Kielikello](#)>

Peltonen, J. 2021. Koronameemien ensimmäinen aalto Facebookin Korona-lore -ryhmässä. Pro Gradu tutkielma. [Gradu Jenna Peltonen.pdf \(utupub.fi\)](#)

Phillips, W & Milner, R. M. 2017a. "Decoding memes: Barthes' Punctum, feminist standpoint theory, and the political significance of #YesAllWomen." In: *Harrington S (ed.) Entertainment Values: How Do We Assess Entertainment and Why Does It Matter?* London: Palgrave Macmillan, pp. 195–211.

- Phillips W & Milner, R.M. 2017. "The Ambivalent Internet: Mischief, Oddity, and Antagonism Online." *European Journal of Communication*, 32(6), 628–629. <https://doi.org/10.1177/0267323117739171c>
- Pian, T. 2022. "Memes, Satire, and the Legacy of TV Socialism." *VIEW Journal of European Television History and Culture*, 11(22), p.36 - 53. DOI: <https://doi.org/10.18146/view.285>
- Powell, G. N, Butterfield, D. A & Parent, J. D. 2002). "Gender and Managerial Stereotypes: Have the Times Changed?" *Journal of Management*, 28(2), 177–193. <https://doi.org/10.1177/014920630202800203>
- Puhakka, P. 2020. "ENEMMÄNKIN HÄNESTÄ TULEE MIELEEN PEPPI PITKÄTOSSU" Sukupuolistereotypiat poliitikkojen henkilökuvissa. Pro gradu tutkielma. urn_nbn_fi_uef-20200341.pdf
- Redick, T.S, Shipstead, Z, Meier, M.J, Montroy, J. J, Hicks, K.L, Unsworth, N, Kane, M.J, Hambrick, D.Z & Engle, R.W. 2016. "Cognitive predictors of a common multitasking ability: Contributions from working memory, attention control, and fluid intelligence." *Journal of Experimental Psychology: General*, 145(11), 1473–1492. <https://doi.org/10.1037/xge0000219>
- Ritamies, M. 2006. *Sinappikylvystä ehkäisy pilleriin - Suomalaisen perhesuunnittelun historia*. Helsinki: Väestöliitto. 40915a62-suomal-perhesuunnittelun-historia_pdf-kirja.pdf (<vaestoliitto.fi>)
- Ronkainen, N. J, Watkins, H. M & Ryba, T.V. 2016. "The impact of gendered life scripts on Finnish elite distance runners transitioning out of sport." *Psychology of Sport and Exercise*, 26, 38-45.
- Ross, A. S, Rivers, D. J, Hendricks, J. A & Schill, D. "Internet Memes as Polyvocal Political Participation". *The Presidency and Social Media*, 2018, p.285-308. 10.4324_9781315112824-15_chapterpdf.pdf
- Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006. Teemoittelu. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.

<https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html>.

Saari, M. 2013. "Promoting gender equality without a gender perspective: Problem representations of equal pay in Finland." *Gender, Work & Organization*, 20(1), 36–55.
<https://doi.org/10.1111/j.1468-0432.2011.00554.x>

Salter, A & Blodgett, B. 2012. "Hypermasculinity & dickwolves: the contentious role of women in the new gaming public". *Journal of Broadcasting & Electronic Media* 56(3): 401–416.

Seidman, S. 1997. "The refusal of sexual difference: Queering sociology." In *Difference Troubles: Queering Social Theory and Sexual Politics* (Cambridge Cultural Social Studies, pp. 81-96). Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511557910.006

Seiffert-Brockmann, J, Diehl, T & Dobusch, L. 2018. "Memes as games: The evolution of a digital discourse online." *New media & society*, 2018, Vol.20 (8), p.2862-2879

Shifman, Limor. *Memes in Digital Culture*. Cambridge: MIT Press, 2014.

Sternthal, B & Craig, C. 1973. "Humor in advertising." *Journal of Marketing* 25(3): 61–73.

Tang, L & Bhattacharya, S. "Power and Resistance: A Case Study of Satire on the Internet." *Sociological research online* 16.2 (2011): 1–9. Web.
<https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.5153/sro.2375>

Tekavc, J. 2017. Motherhood in the context of sport career. *Annales Kinesiologiae*, 8(2), 221-231.

Tekavc, J, Mejač, N & Ručna Dolenc, M. 2020. "The experiences of Slovenian Olympic athletes combining sport and motherhood." *Kinesiology*, 52(2), 129-139.

THL. Aiheet. Sukupuolten tasa-arvo. Sukupuoli. Tasa-arvosanasto, Sukupuolinormi.
[Tasa-arvosanasto - THL](#)(Viitattu 20.3.2023).

THL. Aiheet. Sukupuolten tasa-arvo. Sukupuoli. Tasa-arvosanasto, Sukupuolistereotypia. Tasa-arvosanasto - THL (Viitattu 20.3.2023).

Tiililä, U. 1994: ”Kielenhuolto ja kielellinen seksismi. Pitäisikö puhemiehestä tehdä puheenjohtaja?” – *Kielikello* 2/1994.

Tiggemann, M & Lewis, C. 2004. “Attitudes toward Women’s Body Hair: Relationship with Disgust Sensitivity.” *Psychology of Women Quarterly* 28:4, 381–387.

Townsend, L & Wallace, C. 2017. “Chapter 8: The ethics of using social media data in research: A new framework,” *The Ethics of Online Research*, pp. 189–207. Available at: <https://doi.org/10.1108/s2398-601820180000002008>.

Urbaani sanakirja. 2023. Kevytkenkäinen. <https://urbanisanakirja.com/word/kevytkenkainen/>. Viitattu 10.5.2023

Valtioneuvosto, 15.4.2020. <Naisia on yritysten ylimmässä johdossa edelleen vähän (valtioneuvosto.fi)> Viitattu 30.5.2023.

Valtioneuvosto, 11.11.2019. <Oikeus päättää omasta kehosta kirjattiin kansiin 25 vuotta sitten (valtioneuvosto.fi)> Viitattu 30.5.2023.

Van Sant, K, Fredheim, R & Bergmanis-Korats, G. 2021. “Abuse of power: coordinated online harassment of Finnish government ministers.” Riga: NATO Strategic Communications Centre of Excellence. StratCom | NATO Strategic Communications Centre of Excellence Riga, Latvia (stratcomcoe.org)

Vervecken, D, Hannover, B & Wolter, I. 2013. “Changing (s)expectations: How gender fair job descriptions impact children’s perceptions and interest regarding traditionally male occupations.” *Journal of Vocational Behavior* 82. 208–220.

Vuori, J. 2010. ”Äitiys sukupuolikysymyksenä.” Teoksessa Saresma, Tuija & Rossi, Leenamajja & Juvonen, Tuula (toim.) *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino, 109–119.

- Wiggins, B. E. 2019. *The Discursive Power of Memes in Digital Culture : Ideology, Semiotics, and Intertextuality*. New York: Routledge. <<http://web.a.ebscohost.com.ezproxy.utu.fi/ehost/ebookviewer/ebook/bmxlYmtfXzIwMzU3OTNfX0FO0?sid=6f54d103-317e-428e-98fb-56317047e69b@sessionmgr4007&vid=0&format=EB&rid=1>>.
- WHO. World Health Organization. 2006. Defining Sexual Health. Report of a Technical Consultation on Sexual Health 28–31 January 2002, Geneva. Saatavissa: http://www.who.int/reproductivehealth/publications/sexual_health/defining_sh/en/index.html.
- Wiktionary. 2023. Peräkammarinpoika. [peräkammarin poika - Wiktionary](#) (Viitattu 27.4.2023)
- Wood, J. T. 2016. *Gendered Lives: Communication, Gender, and Culture*. Boston, MA: Cengage Learning.
- Yee, N. 2014. *The Proteus Paradox: How Online Games and Virtual Worlds Change Us—And How They Don't*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Ylitapio-Mäntylä, O. 2012. Villit ja kiltit. Tasa-arvoista kasvatusta tytöille ja pojille. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Zebracki, M & Luger, J. 2019. ” Digital geographies of public art: New global politics.” *Progress in Human Geography*, 43(5), 890–909. <https://doi.org/10.1177/0309132518791734>
- Åberg, E & Salonen, L. 2022. ”Karvan Verran kauniimpi? Karvattomuuden Normin Haastamista Instagram-Keskusteluissa”. *Sukupuolentutkimus-Genusforskning* <https://journal.fi/sukupuolentutkimus/article/view/113979> (Accessed: January 30, 2023).

Lyhenteet

HS: Helsingin Sanomat

IL: Iltalehti

INCEL: involuntary celibacy

IS: Ilta-sanomat

UNFPA: United Nations Population Fund

WHO: World Health Organization